

archus, Δείκλον autem apud Græcos simulachrum, ac representationem, imitamentū significat, ut autor est Eudæmus. Vnde Lacedæmonij nini vocabatur docuisse uidentur, quod ipsum etiam Δεικλίμυλον, hoc est, ab imitatione dictum est nobis. Licet igitur conijcere, Callippidæ hunc, aut quisquis is fuit, ita gestulationibus nisi solere, ut cum mira et agilitate moueri uideretur, à loco tam non discederet. Meminit huius nominis etiam in nebulis Aristophanes, indicans eam uocem Δεικλίμυλον esse deduciam.

Balneator.

XLIIII

Βαλανεύς. id est: Balneator, siue balnei campo. Id nominis uulgato comicio dicebatur in hominum alienarum rerum plus satis curiosum. Propterea eum huiusmodi genus hominum, quoniam in ocio uiuit, neq; suis negocijs distinetur, aliena curiositate consuecit. Quædam uero ille Damaspus Horatianus,

Aliena negotia curans

Excussus proprijis.

Cuiusmodi sunt et tonsores.

Vnde idem Horatius: Opinar

Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.

Plato libro de Republica primo, uidetur usurpare in uerbosus. Quæquam germana inter se uitia sunt, curiositas, et garrulitas, teste uel Horatio:

Percirculatorum fugito, quia garrulus idem est.

Meminit Adagij Diogenianus.

Baccha more.

XLV

Βακχικὴ ἠρώσιον. id est: Baccha more. De tetricis, ac tæcitoris dictatori solitū, quod essent huiusmodi Menades ille, Bacchico afflata furore. Autor idem Diogenianus. At Iuuenalis retulit ad uitam intemperantem:

Qui Carios simulat, et Bacchanda uiuunt.

A lasso rixa queritur.

XLVI

Seneca libro de ira tertio, prouerbium huiusmodi refert: A lasso rixa queritur. Aut lassus rixam querit. Quod in quæ sensum antiquitus fuerit usurpatum, non satis liquet. Quod si coniecturas sequi licet, apparet dictum in quosdam morosiores, et adrixandum procliuiores: non quod offendantur, sed quod alioqui animo male affecti sunt, ut sunt difficiles, ac submorsosi, quibus sit tina aduersa est. Sed ipsius Senecæ uerba subscribam, ex quibus prouerbij sensus hic, ut opinor, colligi poterit. Ideo quibus stomachus suspectus est, processuri ad res agendas maioris negocij, hinc cibo temperent, quam maxime mouet fatigatio: siue quia calorem inedia compellit, et nocere sanguini, cui sumus; eius uenis laborantibus, sinit: siue quia corpus attenuatum et infirmum, incumbit animo. Certe ob eandem causam iracundiores sunt, ualitudine, aut ætate fissi. Fames quoque, et sitis, ex eisdem causis uitanda est. Adasperat enim et incēdit animos. Vetus dictum est, à lasso rixam queri. Aequæ autem et ab esuriēte, et a sitiente, et ab omni homine, quem aliqua res irit. Nam ut ulcera ad leuem tactum. deinde etiam ad suspensionem tactus condoleant, ita animus afficitur, minis offenditur: adeo, ut quosdam salutatū, epistola, oratio, et interrogatio ad litem euocent. Nunquam sine querela ægra tanguntur. Hæcenus Seneca.

Gladiator in harena consilium capit.

XLVII

Gladiator in harena consilium capit. Admonet e re nata nutandum aliquando consilium, et temporis, quod aiunt, seruandū. Refertur et hoc ab Amico Seneca libro epistolarum ad Lucillum tertio: iam intelligis, inquit, educendum

essete ex istis occupationibus speciosis et malis. Sed quomodo consequi possis, queris. Quædam non nisi à præsentem morantur. Non potest medicus per epistolas, cibi aut balnei itē eligere. Vena tangenda est. Vetus prouerbium est: Gladiatorem in harena capere consilium. Aliquid aduersarij uultus, aliquid manus motus, aliquid ipsa inclinatio corporis, intuituentem monet. Quid fieri soleat, quid oporteat, in uniuersum et mandari potest et scribi. Tale consilium, non tantū absentibus, sed etiam posteris datur. Illud autem quando quorsu debeat, aut quemadmodum, ex longinquo nemo suadebit. Cū rebus ipsis deliberandum est. Hæcenus ille.

Ineleganti Libethrijs.

XLVIII

Ανεπίστοτε. id est: Inelegantijs. Indoctior Libethrijs. Prouerbialis hyperbole, quadrans in hominem admodum idiotam, et ab omni mularum commercio profus alienum. A gentis huius agrestis imperitia, sumptum est prouerbium. Tradunt enim Libethrijs, musices, ac poetices, breuiter omnium elegantiorum disciplinarum, stolidissimos contemptores fuisse. Adeo, ut apud hos quidam Zenodotus est, qui Libethrijs gentem Persicæ scribit fuisse. Seruius Libethrum fontem quempiam esse credidit, unde Vergilius in Melibceo Musas Libethridas cognominari. Plinius libro quarto, mentionem facit Libethræ fontis: quem constituit in Magnesiæ quæ Thesaliæ regioni adiungitur. Solius Libethrum uocat gentem masculinam. Strabo item libro geographicæ nono, Libethri meminit. Hoc loco, inquit, consecrata est Musis edes, fonsque Caballinus, et Libethridiū spelunca nympharū. Quæ ex re suspicari licet eos, qui et Heliconæ et Pierian et Libethrum et Pimelian existem musis consecrarunt, Thracæ extitisse. Pieres autem uocabantur, quibus extinctis loca hæc Mæcedones nunc possident.

Domesticum thesaurum

calumniari.

XLIX

Τὸν οἶκον δικαστῆρα διαβάλλει. id est: Domesticum thesaurum calumniari. siue traducis: hoc est, tua ipsius carnis, lacerasque. Similimum illi, quod dicitur retulimus, Horatiano: Vincita propria cadere. Aristides rhetor in Pericle: τὸν οἶκον δικαστῆρα διαβάλλει μὴ ἔρῃ ἐν ταῦτα διαούρει μόν. id est, Domesticū thesaurū insulalimus, siquid istis obtestabimur. Nullus autē sane metis, quæ domi recedit hæbet, traducit, ac reprehēdit: sed suis quisque fauet, alienis inuidet. Conueniet et in illos, quæ sua ipsorum arcana non celant.

Qualis uir, talis oratio.

L

Amicus Seneca in epistolis, quas scripsit ad Lucillum libro uigesimo: Apud Græcos, inquit, in prouerbium cœsit. Tale hominibus fuit oratio, qualis uita. Græcum id prouerbium extat apud Aristidem, in secunda Rhetorices aduersus Platonem defensione: Οὐκ ἀποροῦσιν δὲ ἢ παροῦσιν τῶν ἢ λέγεται, οἷοι ἐπὶ τῶν τοῖσιν εἶναι καὶ τὸν λόγον. Ἐπὶ τὸν τῶν εἶναι ὡσαντιος. id est, Non dissonat autē ab ijs adagium, quod dicitur, cuiusmodi sunt mores, cuiusmodi et orationem esse. Ac rursus: Qualis sit oratio, tales item esse mores. Ad eandem facit sententiam, quod inter Solonis apophthegmata commemorat Diogenes Lærtius, τὸν λόγον εἶναι ὡσαντιος. id est, Orationem facturum esse simulachrum. Persius quinta Satyra, sententiam hanc allegoria texit, cum ait:

Pulsu dignoscere cautus,

Quid solumum crepet, et pictæ tectoria lingue.

Nimirum inuenis, haud aliter animum hominis ex oratione

speciari, quam uasa dignoscuntur crepitu, quem reddunt digito pulsata. Idem Satyra tertia:

Sonat uitium percussa, maligne

Respondet, uiridi non cocta iudicia lino.

Idq; proterbij non solum locum habet, cum improbum, aut probum uirum arguit oratio, uerumetiam cum ex silo perpendimus ingenium cuiusq; omnemq; metis habitum ex ipse dictionis ratione cōiectamus. Et enim tumidi, pilus turgidus: abieci, humilis: exanguis, asperus, scaber: amarulenti, tristes, ac maledicus: delirij affluens, pictor atus, ac dissolutus. Bre uiter omne uite simulacrum, omnis animi uis, in oratione perinde ut in speculo representatur, ac uel intima pectoris, ac canis quibusdam uestigijis deprehenduntur. Itaq; Seneca Mecoenatis delicias ac mollitiae, ex ipsa hominis dictione colligi scribit. Huc pertinet, quod Socrates apud Platonē iubet loqui Charmidem, ut cum uideat, nimirū hominem ex oratione aestimaturus. Idem in Gorgia negat se nosse Archileum Perdicae filium, quod nūquam cum eo uenerit in colloquio. At uulgo predicant se nosse hominem quē uiderint tantum, quam animus hominis non perpericiatur nisi ex oratione.

Η ψαλλή οὐ πηγή εἶ, id est: Balba non credit. Locus pro-

uerbialis, ubi quis sua mala conatur dissimulare, quae pra se fert, etia cū dissimulat, ueluti si quis neget se blestem esse, idq; ipsum non possit, nisi blese dicere. Dicitur est enim πηγή εἶ pro πηγή εἶ. Proprietate, quod, qui lingue uatio laborat, in literis diuabus, sigma et rho potissimum laborat. Refertur à Suida. Notatus est et Alcibiadis labdacismus, qui pro g littera λ solutus sit pronuntiare non lingue uitio, sicut arbitror, sed magis ob delitias. Apud Aristophanē in Vespis, ubi quispiā pro βεσος εβωλος, pro γ κροκοκος κλενος dixisset alter subiicit, οξυτάς γε τὰτ ἀλιβιδιάς ἐβωλίστερ, id est: Recte Alcibiades haec quidem obaliuit.

Nostris ipsorum alis capimur, LII

τοῖς αὐτῶν πηγοῖς ἐλισκόμεθα. id est: Nostris ipsorum peninis capimur. Aristoph. in auius:

ταυτῖ μὲν ἰκαίμεθα ἢ τὰ πρὸ ἀρχυλοῦ τὰ δ' οὐχ ὑπ' ἄλλω μ' ἄλλα τοῖς αὐτῶν πηγοῖς, id est: Atq; hic quidem coniecimus iuxta Aeschylum

Hec non ab alijs, imò peninis proprijs.

Aeschylus autem, ut admonet interpres, in fabula, cui titulus Myrmidones, hoc prowerbium appellat λιβυσικόν, quod ex apologo Lybico ductum sit. Fertur autem apologus huius modi, aquilam idēam sagittā, cum in specisset iacidū ad imaginem pennarum effictam, imitatumq; dixisset: τὰ δ' οὐχ ὑπ' ἄλλω μ' ἄλλα τοῖς αὐτῶν πηγοῖς ἐλισκόμεθα. id est,

Hec non ab alijs, imò peninis proprijs

Vfus est hoc Athenensis libro undecimo: καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἄλλω μ' ἄλλα τοῖς αὐτῶν πηγοῖς ἢ τὰ πρὸ βαυμάστορ ἀρχυλοῦ ἐλισκῶ, id est, Idq; non ab alijs, sed tuis ipsius alis caperis, ut egregius ille dixit Aeschylus. Cōuenit in eos, qui ipsi praebeant occasionem sui mali, ut Chremes Terentianus, quē eautōr ἡμοσε μὲν ὡ, cū seruū hortatur, ut technā aliquā in Menedemū intēdat, a quo mox ipse deludatur dolis.

Bona fortuna, LIII

Αγαθὸς δαίμων, id est, Boni genij, uel bone fortune, subaudi, nomine, sermo est bene omniatis in re quapiam aggreduenda, quemadmodum et illud Perflanum: Hoc bene sit. Itaq; festiuus erit, cum ad iocum trahetur de eo, qui rem inceptat, leuem quidem illam, sed perinde laborans quasi esset

maxima. Veluti si fordidus quissimam tandem uini cadum relineret, aut casum diu seruatum aliquando proponeret ἀγαθὸς δαίμων, Zenodotus et item Aristophanis interpres ostendit procerbum hinc esse natum, quod olim peractio conuictio sublatiq; menta meracum infirri consuevit, isq; calix ἀγαθὸς δαίμων, id est, boni genij appellabatur, cui sententia suffragari uidetur Aristophanes in equibibus: Μὰ δ' ἰδὸλ' ἀγέστορ ὄνορ ἀγαθὸς δαίμων, id est: Non per Iouem, uerū boni genij merum. Item in Vespis: Μὴ εἴσοτε τοιοῦτ' ἀγέστερ μίδορ ἀγαθὸς δαίμων, id est, Haud inquam biberim meri mercedem boni genij.

Idem in eodem:

Καὶ παρ' ἑσὸρ ἀγαθὸς δαίμων, id est, Ac boni libato genij nomine. Paulo diuersus in pace: Νῦν δ' ἡμῖν ἀγέστορα πάροισιν ἀγαθὸς δαίμων, id est, Nam boni genij licet nunc rapere nobis nomine.

Quantū Athenensis libro digmophistaru undecimo, palam demōstrat à lotiō, quae cenati uidebatur calicē ferri solere, qui dicebatur ἀγαθὸς δαίμων. Qui sane mos hodieq; durat Germanis ac Britannis. Id potissimum ofendit dictū μετὰν-πῆσον, qd à lotis manibus adferretur. Antiphanes in Lepadē, Boni dei metumpron denorat. Rursum idem: Ἀλλὰ μὲν δαίμων, ἀγαθὸς μετὰν πῆσον.

Hic calicem quiquis accepisset, prohibebat alteri cupiam, ut idem autor indicat. Erat autem mos apud ueteres, ut propinantes, aut bibinari, demum quempiam, aut hominem omnia causa praferant, eumq; gignendi casu proferebant. Quemadmodum apud Lucianum in Lapithis Alcidiānos Cy nicus, sponse Herculis nomine propinat. Item Horatius: Da lunc prope noue,

Da noctis mediae, da puer auguris.

Alijs magis placet hinc ductum adagiū, quod antiquitus pri-mus calix ἀγαθὸς δαίμων, sit appellatus, eaq; uoce bene omninari soleant, ob Bacchum, cui uernaculum, ac domesticum deū, quinciam mensis uenitq; die à primo proximi, ἀγαθὸς δαίμωνος, appellabant antiquius. Fertur et apud Thebanos sacellum fuisse ἀγαθὸς δαίμωνος. Deniq; est et insula quaedam huius nominis in mari Ionico, quemadmodum ostendit Stephanus. Plutarchus conuictualium quæstionularū decade tertia, demonstrat antiquitus fuisse morem ut non gustarent uinum, nisi prius libassent alicui deo, quo potus illius ceu pharmaci, sibi innoxius esset et salutaris. Atq; Athenis quidem undecimo mensis die immolabant uini primitias, eiq; diem pitheniam appellabant. Atq; apud Bœotos septimo mensis inuentis die, sacris peractis bono demoni gustabat, ab exorto Zephyro, quod is uentus precipue suscitaret moueatq; uinum, adeo, ut quod illum effugerit, uideatur iam duraturū. Mensis autem is uocabatur πρσοστικῶ. Aristides in The-mistocle uidetur ad hoc alijssiq; procerbum, cum ait: Ἀλλὰ καθ' ἑσὺ τοῖς ἔλλησι τὰτ ἀγαθὸς δαίμωνος, id est, Verū constitit Grecis boni genij uice. Quæquam hoc magis referret ad id, quod alibi diximus: Bonus genius, et malus genius.

Ad aquam malam. LIIII

Εφ' ὧδ' ὡς κακοῦ, id est, Ad aquam malam. In infime sortis homines olim dicebatur, ac fordidissimis quæstibus addictos, propterea, quod antiquitus, isthans habebatur, multoq; omnium contemptissimū, qui litigantibus aquam subministrare consueuerunt. Nam aliis admonuimus ueteres ad clepsydram uenientiam in iudicijs dicere solitos. Insuperabant et certantibus per clepsydram aqua. Eam aquam tenuis quidam, ac nullius

ac nullius frugis homines infundebant, dispensabantque. Porro qui hoc ministerio fungebantur, Athenis habebantur reiecti, rei pariter, ac bone fame indigi. Non aliter, quam Romanis legibus notantur scemici & aliorum publicarum certaminum ministeria quedam. Est aliud huic consue βελλῆ ἐς ἡδ' ὡς, id est, aufer in aquam, id est, in malam rem.

Phocensium execratio. LV

Φωκῶν ὡς ἰδ' ἐστ', Phocensium execratio. De iureiurando multis uinculis astricto. Nam olim in fœderibus quo minus uiolarentur, adhibebant, non solum promissa, dextras, & sacrificium, uerum execrationes in caput eius, quicumque non staret pactis, id quod ex Euripide licuit colligere, cuius hi uersus in Iphigenia Aulidei:

Ορκος σπῶν ἰατὴν θεῶν τε συμβολῶν
 Μνηστῆρας ἄλλοι οἱ, ὅδ' ἱεμπίστου
 Σπῶν ὡς κἀδὲ νομῶν ἀπαγορεύσασθαι τῶν.

Eorum uersuum sententiam nos olim se uertimus.

- Vti coirent iureiurando proci,
- Atq; inter ipsos iungerent dextras, ad hæc
- Adolenda diuin ponerent aris sacra:
- Ac semetipsi astringerent, aëris ad id
- Caput obligantes execrationibus.

Prouerbium autem, ut ad id redeam, ab huiusmodi profectum est casu. Phocenses olim communi populi consilio, patrium solum reliquerunt, adacti deuotionibus, atq; execrationibus quibusdam, ne quisquam usquam de repetenda patria cogitaret. Itaque iuxta Diane oraculum Aristarchæ florentis, Galliam Narbonensem adierunt, ibiq; ciuitatem florentissimam Massiliam condiderunt. Cuius historie mentionem faciunt, Hero dotus libro primo, Strabo quarto. Meminit & Horatius libro Eponon:

- Forte quid expediat communiter, aut melior pars
- Malis carere queritis laboribus.
- Nulla sit hac potior sententia, Phoceorum
- Velut profugit execrata ciuitas,
- Agros, atq; lares patrios habundantq; phana,
- Apris reliquit, & rapacibus lupis,
- Deinde qui fuerit cuiusmodi ritus execrationis aperit.
- Sed iureiuris in hæc, simul imis laxa renarant
- Vadis leuata, ne redire sit nephas,
- Neu conuersa domum pigeat dare lintea, quando
- Padus Mattina laucrit cacumina,
- In mare seu celsus prociarerit Apenninus.
- Nouaq; monstra iunxerit libidine
- Mirus amor, iuuat ut tigres subsidere cernis,
- Adulteretq; columba miluio,
- Credula nec flauos timeant armenta leones,
- Ametq; falsa leuis birucis æquora.
- Hæc & que poterunt reditus abscondere dulces
- Eanus, omnis execrata ciuitas.

Stephanus Φωκῶν τὴν ἰσθμὸν τῆς ἰωνίης φησὶν εἶναι, cuius denominationem Φωκῶν τῆς, & alteram eiusdem nominis in Mycala Carte. Est autem & Φωκίς Bœotie regio, iuxta Parnassum, à quo denominatum Φωκίς καὶ Φωκίαι κού. Hoc idcirco mihi infam admonere, quod quidam affinitate nominum labi uidentur.

Phocensium amolitio. LVI

Haud scio num idem cum hoc sit, quod refert Stephanus idem de nominibus ἰσθμῶν ἀπὸ νόου, id est, Phocica desperatio, cui talem adscribit interpretationem ἐπι τῆς τοῦ

ἀναλγῆ βουλομένη ἰσθμῶν, id est, qui consultant de retinendis molestis. Id quod non dissonum est ab illo Horatiano:

Malis carere queritis laboribus.

Quamquam nox ἀπὸ νόου cum interpretatione non admodum congruit, magis quadrat uerba, si legatur ἀπὸ νόου, nisi malum ἀπὸ νόου accipere demygratione, à uerbo ἀπονοεῖσθαι, quod significat sedem, habitationemq; mutare. Id quod & mihi uero propius esse uidetur.

Alinea incipere. LVII

Ἀπὸ γὰρ μῦθῳ ἀρχεῖσθαι, id est, A linea incipere dicitur, quia ab ipso rei exordio sumunt initium. Aristides sophista in Themistocle: Ἀπὸ τῆς πρώτης θεμεσιολέσεως ἤρξατο τῆς ἑστῆς Ἐκκλῆσις, ἄρτι δὲ μὴ ὄρα τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ γὰρ μῦθῳ ἀρχεῖσθαι, id est, Hoc primiti Themistocles spectamen, ac probatio. Hinc uerum spectato, à linea exorsus. Is qui in hunc autorem addidit scholia, putat hoc pro uerbum finitimum illi, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχεῖσθαι, id est, A lare exorsus. Mihi magis uideatur cognatum illis, que diximus alibi: A capite, à carceribus. Sic enim nocuati unde primum emittentur equi, quod ipsum & oppidum uocatur, autore Festo. Sumpta est autem metaphorà ab his, qui cursu certant in studijs. Nam ijs linea quedam ducitur, ad quam ex equo stent, donec currendi signum accipiant, ut ostendit Aristophanis interpres in eo quem mox citabimus loco. Terullianus lib. aduersus Marcionem primo: Age igitur ad lineas rursus & ad gradum. Ad lineas dixit, pro eo quod est ab integro.

A carceribus. LVIII

Ἀπὸ βουλομένη, id est, A repagulis, siue carceribus, Eandem habet sententiam cum eo quod proxime tempulimus. Aristophanes in Vespijs: καὶ μὴ εὐδύνῃς γὰρ ἀπὸ βουλομένη τῆς ἐξ ἡδ' ἀρχῆς ἀπὸ θεῶν, id est, Aique protinus ab ipso carceribus de principatu demonstrabo, id est, ἀπὸ ἀρχῆς εὐδύνῃς. Interpres ostendit, ut modo dixi, metaphoram mutuo sumptam à studijs, in quibus carceres erant repagula quedam, unde cursus initium erat, que Greci βουλομένη seu ἀπέμνηστος appellant, iuxta has lineas tendebatur, cui insisteret cursori. Unde frequentes ille apud Latinos etiam scriptores formule, à carceribus ad metam, à meta ad carceres. Que quidem exempla citauimus alibi.

Noua hirundo. LIX

Νέα χελιδὼν, id est, Noua hirundo. Suidas hoc adagium citat ex auius Aristophanis, fallente, sicut opinor, memoria. Nam extat apud hunc poetam in equitibus, his uersibus: Ἐκπῆται ὡς γὰρ τὸ θεῖον μαγεῖρες, ἐπιλέγειν τοιαῦτα, Σὺ δὲ λαδὲ πᾶσις οὐ χόρεσθαι, ὡς, νέα χελιδὼν Οἱ δὲ βέλτε μὴ, κατὰ τὸν ποσὶ τὸν κέρας μὴ ἐλεπτοῖ, id est, Etenim coquos ego fesselli, fatus hæc ad illos: Spectate pueri, non uidetis uer, noua ecce hirundo: Illi tuerunt, interim autem sustulit ipse canes. Interpres admonet pro uerbali figura dictum, ac perinde ualere, quasi dicas initium ueris. propterea quod id tempus appareat hæc auius. Quemadmodum & Horatius: Zephyris et hirundine prima.

Suidas ait dici solere, quoties uerba darentur alicui. Sumptum est à ioco puerili. Nam hi data opera, nouam hirundinem adsumunt uiderere sese, ostendunt alijs deinde contemplantibus illis & intentis, interim quod uolant, sarripiunt. Theognis apud Athenæum libro octauo declarat Rho dijs soleme fuisse, quotiens publicis uotis inuiauere hirundinē sub tempus uernum, quod illi χελιδὼν ἔρημ appellabant, acclamantes in hunc modum: ἄλλε ἄλλε χελιδὼν καλὰς

ὠρέας ἄγρῳσα καὶ κελουῖς ἐπιανθῶς, id est, Veni ueni hirundo, pulchra tempora adducēs, ac pulchros annos. Proinde quadrabit in eos, quod falli se quapiam iniecit, fallunt, ac nocent.

Iouis cerebrum.

LX

Διὸς ἐγκέφαλον, id est, Iouis cerebrum: Ὁ βασιλεὺς ἐγκέφαλος, id est, Regis cerebrum. De cibo uehementer opiparo ac suauī, aut de molliter, delicatēq; uiuentibus. Clearchus apud Zenodotum scribit opiparas epulas apud Persas, Iouis ac regis cerebrum appellari. Athenens libro duodecimo docet, Sardanapalum ijs, qui uoluptatem aliquam essent cōmeriti, Iouis ac regis cerebrum apponere solitum, cibum opinor exquisitum. Idem libro decimoquarto, Iouis cerebrum inter secundae mensae delicias annumerat. Apud Apuleium in prima apologia citatur Ennius:

Quid scaram praeterij, cerebrum Iouis penē supremū. Nestoris ad patriam, hic capitur, magnusq; bonusq; Ephippus apud Athenens, διὸς ἐγκέφαλον, id est, Iouis cerebrum, inter secundae mensae lauitias cōmemorat. Idem cibum praelatum νεστῶρος ἀιδος uocat, id est, nestaris storem. Atq; alibi uini τῶ ἀρῶδ ἴπῳ γέλασ, id est, Veneris lāe, ab Aristophane nominatū docet. Rursum alio in loco sudanes cibos, ἑῶ ἐλέγιν θεῶματα, id est, Helene cibos dictos indicat.

Non mouenda moues.

LXI

Ακίνητα κινῆς, id est, Non mouenda moues. Quadrabit aut in eos, qui moluntur ad uocatum aliquid, aut qui res sacras uiolant, aut qui pacta mutant, siue qui cōmicijs incessant eos, quibus ob auctoritatem debetur reuerētia. Zenodotus inde natum putat, quod sis non sit mouere, neq; aras, neq; se pulchra, neq; sacella, quibus reuerentia quaedam ac religio debetur. Pluarchus in cōmentario de demonio Socratis, scribit hanc uocē aditam euidam euocanti manes amici defuncti, τὰ ἀκίνητα, μὴ κινῆν. Idem, ἐν τῷ ἐρωτικῷ usurpat in eū, qui receptam de dijs opinionē, cōmellere uidebatur. Meminit huius Plato libro de legibus octauo, proferens legem quā Iouis terminalis appellat, ne quis uicini cuius, aut hospitis, limi tēs agrorum moueat, ne quis item uerbis, aut regionis pomeria moueat, maliq; quīque saxum ingens mouere, quam exiguum lapidem fodere, iurēq; iurando fixum, νομισσας, inquit, τὰ ἀκίνητα κινῆν ἀδικῶς τῷ τοῖναι, id est, Exi stinans homo esse uerū quod dicitur, non mouenda mouere. Idem libro de legibus undecimo: Ἐπι τῶ ἀλλοτῆς γῆς δὲ λέγει μὲν οὐ τὸ μὴ κινῆν τὰ ἀκίνητα, id est, Inter multa illud recte sanē dicitur: Ne moueris non mouenda.

Et in epigrammate quodam ita legitur:

Ακινήτων ἀπέστει οὐδ' ἀδικῶς, id est,

Immotā haud tangit ne Libitina quādem.

Sophocles in Antigone:

Ὀργῆς μὲ τ' ἀκίνητα διὰ φρονῆν φεῖσαι, id est,

Cōuergis me non mouenda proloqui,

Idem in Oedipo Colono:

Ἀλλ' οὐ γὰρ ἀδ' ἔμῃ δὲ τ' ἀκίνητ' ἔπικ, id est,

Neq; enim suae est, uerba in auras eloqui,

Quae sit nefas mouere.

Pluarchus in libello de auscultando: Ἐπιθυμία κινῶσα χορῆς δ' αἶς ἀκινήτης, id est, Cupiditas chordas mouens non mouendas. Idem, πῆς φθ' ἀδ' ἄρετας,

κινῶσα χορῆς τῆς ἀκινήτης φρονῆν, id est,

Fides mouens minime mouendas mentium.

Eleganter hic allusit oraculum quod extat in Eratone He-

rodoti, κινήσω ὁ δ' ἴδωμαι, ἀκίνητον πῆς ἐῶσαι, id est, Et Delum quamuis sit adhuc immota mouebo. Simul enim resse xit ad fibulam, siue musis historiam, Deloni antea fluctantem, postea fixam in gratiam Apollinis. Vnde Maro:

Immo tanq; colli dedit et contemere uentos.

Neque mel, neque apes.

LXII

Μῆτε μέλι, μῆτε μέλισσας, id est, Neq; mel, neq; apes. In eos dici solitum, qui recusant in commodum ferre, quod sit cum commodo quopiam cōiunctum. Veluti si quis apes, quod sint aculeatae nolūt perpeti, is nec melle quādem, quod optat, fruatur. Res enim moralium ita temperauerūt superi, ut semper incommoditas comes sit commoditatum. Tryphon grammaticus in figuris hoc exemplum adfert: παρὲς μίε, κινῶς, ex Sappho poetria Lesbica:

Μῆς' ἐμοὶ μέλι, μῆτε μέλιττα, id est,

Neq; mihi mel, neque apis.

Celebratur Minus, ad hanc faciens sententiam:

Feras quod ledit, ut quod prodest, perferas.

Eodem pertinet illud Plautinum: Fortiter malū qui patitur, post potitur bonum. Idem obsecris quidem, sed tamen eleganter innūt Homerus, ut opinor, per herban moly, cui τὰ dicem nigran, florem lacteum attribuit, radicis nigrae Symbolo laboris molestiam significans, qua peruenitur ad animi tranquillitatem, uirtutis absolute praemium.

Tuissi pro crepitu.

LXIII

Βῆς ἀντὶ τοῦ ἀρῶδ, id est, Tuissi pro crepitu. Dicit solitum quoties aliquis perplexus, aliud pro alio simulat. Veluti si quis in additae domo deprehensus, fingeret se quippiam mercatum uenisse. Translatum ab ijs, qui crepitu clara tuissi dissonulant, quod genus homines etiam hoc tempore non uero magno cum uirū deprehendunt.

Cornicibus uiuacior.

LXIIII

Ἦπις τῆς κορῶνας ἐξ ἐπιωνίας, id est, Cornicibus uiuacior. De uehemēt annois, pro uerbis hyperbole. Ab auis eius prodigiosa uiuacitate sumpta, de qua ita scribit Pluarchus in cōmentario qui inscribitur Ἦπις ἡ ἐκλειπῶσων γρησκεισθ, citans Hesiodum sub persona Naidis, etates animalium uarias sic complacentem:

Ἐννεά τοι ζῶν γενεὰς λαοκῆν ἡ κορῶν, id est,

Αὐτῶν ἡδωνῶντων, ἑλασσοῦ δ' ἔπε τελευκῶντων, id est,

Τρεῖς δ' ἐλάφας ὁ κόρως γρησκειτ, αὐτῶς ὁ φοινῆς, id est,

Ἐννεά τοῦς ἡ ὄρα κας, δ' ἐκα δ' ἡμῆς τῶς φοίνικας, id est,

Νὺμφαι ἐν πλοῦσται μοι κερσαι δ' ἰοῦ ἀγροχοιο, id est,

Ter tria secula hominis transmittit garrula cornix,

Quattuor at per agit cornicis tempora ceruus,

Cervinam etatem coruus ter preterit ater,

Corninos annos nouies agit Indica pbonix.

Atqui crispicome, soboles Iouis alma tonantis,

Egredimur decies Phoenicia secula nymphae.

Hos uersus Hesiodius interpretatus uidetur quidam quisquis fuit. Exstat autem carmen inter quas Maronis appēdices.

Ἔστι; huiusmodi:

Ter binos, decies q; nouem superexiit in annos

Iuxta senescitiam quos implet, iuxta uir uir uirum,

Hos nouies superat uiuendo garrula cornix.

Et quater egreditur cornicis secula ceruus,

Aliped ceruum ter uincit coruus, at illum

Multiplicat nouies phenix reparabilis ales.

Quem nos perpetuo decies praeuertit auro

Nymphae Hamadryades, quatum longissima uita est.

Hi cohibent fines uiuacia fata animalium,

Cetera secreti nouit deus arbuter etii.
 Hos uersus ideo pariter libuit subseribere, ut mihi sepius ex
 tempore id, quod erit necesse uenturi, uenia deus, si quan-
 do uidebor non omnia isquequaq; ad amissim reddere, cum
 in his apparuerit, quantum sibi permiserit antiquitas in tra-
 duendis poetarum carminibus. Eandem hanc Hesiodi senten-
 tiam optulo quam commo de, breuiterq; reddidit Plinius. He-
 siodus, inquit, cornici noue nostras attribuit etates. Qua-
 druplum eius cornus id triplicatum coruis. Etiam si nonnullis
 autoribus haec fabulosa uidetur. Inter quos Aristoteles arbi-
 tratur homine nullam aliud animal esse uiuacis, excepto uno
 elephanto.

Martialis:
 Et cornicibus omnibus superstes.
 De aetate uinace. Item Horatius in Odis:
 Seruatiua diu, parem
 Cornicis uetule temporibus Lycen.

Eodem pertinet quod philosophus ille moriens, cornicibus
 inuadisse legitur longeuitatem, quam natura negasset homi-
 ni. Synefius in epistola quadam: Εικόε είν κορώνος ζήκου-
 τούς άεξεί παεί ημάρ, τέρ ο κελεύετο μ άρχοντα, id est,
 Consequenter est uisissimum principē, cornicis annis apud
 nos imperaturum esse.

Tithoni senectia. LXV

Τίθωνε γήρας, id est, Tithoni senectia. Fabule tradunt
 Tithonum adamatum ab Aurora, in caelum sublatū fuisse,
 atque illius succo perfusum, ad tantam peruenisse senectutem,
 ut tandem optuerit, ut in cicada uerteterit. Lucianus in quo-
 dam dialogo: και τώε τ τίθωνομ είν ο γέρας, id est, Atque
 ultra Tithonum uiuebat senex. Huius Tithoni personam in-
 ducit Aristo Chius, in libro de senectute, propter uiuacitatis
 miraculum, ut testatur in Catone M. Cicero. Suidas adagium
 refert hinc in modum, κατάρ ηεζώουε τίθωνε κοβήρετορ,
 id est, Senescas Tithono profundius.

Nestora senectia. LXVI

Iliadem certe apud Latinos Nestoris anni in prouerbum
 abiit, cui tres etates attribuit Homerus in Odissae tertio:
 Τετρε γούρ δ' ήμυ πασι ανέξεδου γένε ένδ' έου. id est,
 Illam iam exegisse hominum tria secula fama est.
 Idem affirmat in primo Iliados. Et Iuuenalis:

Atq; suos iam dextra compiuit annos
 Tertriam etatem indicans. Breuiter prouerbij facie habebit,
 quicquid ab ijs sumetur, qui insensu uiuacitate fuerūt. Ut phe-
 nice uiuacior, quem Hesiodus scribit, nouem cora etates ui-
 uere, et ceruo uiuacior, ceruo uiuacior, et Tiresia uiuacior,
 quem tragodia fingit sex etates hominum uixisse. Et Ser-
 uis uiuacior, quos Graeci historijs proditum esse, trecentos
 annos uivere. Quod genus exempli siquis desideret, legat
 Lucianum de Macrobijis, id est, longaeus, et Plinium septima li-
 bri caput quadragagesimum octauum.

Ultra pentum uiuit. LXVII

Lepidum est quod ait Lucianus in Philopseude: ύπείε γδ
 τέρ έξέκτο μ ήδ' έ έοι, id est, Iam enim ultra a sumum uiuit,
 hoc est, uiuit ultra fastidum diem. Allusum ad Parcarū fufos,
 quibus eorum mortalium euolui fabulantur poete. Quin et
 Theologi metam uita fastidum periodum appellant, qua pra-
 tertia retere nulli fas sit.

**Facile cum ualemus, recta consilia
 aegrotis damus.** LXVIII

In Andria Terentiana ab adolescentie non admodū cor-
 dato, cordatissima simul et elegantissima sententia profer-
 tur: Facile cum ualemus recta consilia aegrotis damus. Tu si

hic sis, aliter sentias. Ea nata uidetur ab oraculo Theletis phi-
 losophi. Nam is, ut autor est Laertius, interrogatus quid nā
 esset difficillimū, respondit, nosse seipsum: quid facillimū, re-
 spondit: ύδωρ ύποστίδεσθαι, id est, alteri consilium dare.
 Conicus autem translationis gratiam admiscuit.

Euripides in Alceftide:
 Μή νεί ύππεζούμ' άλλή ή νοσεί μωε φέεε. id est,
 Ne nimis hic dolor esto, sed modice seras.

Verba sunt Hercules Admetum consolantis super uxoris mor-
 te. At ille:
 Ρέζομ παεαυτέμ, ή ποδ όντα καερεεμ. id est,
 Facilius est monere, quam situm in malis animo imperare.

Frivus et huic similis sententia procerbialis:
 Αωωρεε έσ μύμ είε τό νείερεμ σοφοί,
 Αύτο δ' άμαεράνωτεε, όύ γινώσκουμύμ. id est,
 In admonendo sapimus omnes, uerum ubi
 Peccamus ipsi, non uidemus propria.

Ducta est sententia a communibus hominū moribus. Omnes
 enim aegrotantibus recte praecipunt, quid fugiendum, quid
 agendum, et obuiant nonnumquam, quod salubris causa non
 obtemperent bene monentibus. Ipsi posteaquam in morbum
 incidunt, non succurrunt illa praedara monita, sed alijs item
 monitoribus et obuiatoribus est opus. Porro cupiditas
 omnis animi morbus est, quo uelut excacatus, aut non perspi-
 cit, aut si perspicit, sequi non potest ea quae sunt ad salutem
 necessaria. Nam Phaedria Terentianus prudens et sciens in
 flammam manum mittit, et uinus, uideusq; perit. Item Hora-
 tins fugienda sequitur, fugiens quae profure credit. Perspicit
 auarus aliquando, quam prodigiosas sit ambitio. Contra,
 ambitiosus auari morbum peruidet, et uterque alteri in alie-
 no malo recte consultat, neuter in suo sapit.

Quae supra nos, nihil ad nos. LXIX

Τά ύπείε ημώε, όνδέρ ηεζο ημώε, id est, Quae supra
 nos, nihil ad nos. Dicitum Socratiū, deterrrens a curiosi uesti-
 gatione rerum caelestium, et arcanaeum naturae. Refertur
 prouerbij uice a Laetantio libro tertio, capite uigesimo: Ex
 his, inquit, unum eligant, quod ab omnibus sit probatum, ce-
 lebre. Hoc prouerbum Socrates habuit. Quod supra nos, ni-
 hil ad nos. Torqueri potest et in illos qui de negotijs prin-
 cipum, aut theologie mysterijs temere loquantur. Vertere li-
 cebit et in contrarium, quae infra nos, nihil ad nos. Vbi si-
 gnificamus res leuissimas, quam ut nobis curae esse debeant.

Notum lippis, ac tonforibus. LXX

Quae iam in ora uulgi abierunt, omnibus tonforibus, ac
 lippis nota dicantur: propterea quod olim in tonforibus, ac
 consensibus omnes rumores narrari consueverunt. Quod in-
 dicit Aristophanes in Pluto:

καί τοι λόγ' ε γήμ, νί τέρ ηεζέλεά πολίε
 Επεί τοίεε κεζέοισι ήμ' καζήμύλωμ
 Ωε δ' έασι ύπεί ένέρ ηεζέικτω πλδσι. id est,
 Hercle profecto sermo erat ad uelidice,
 In officinis desidentium frequens

Tonforijs, hominem repente diuitem Factum esse:
 Et apud Terentium Antipho, in tonforina de puella cogno-
 scit. Item Horatius de tonforina:
 Gaudent ubi uertice raso
 Garrula scauri narrare pericula nauae.

Idem in sermionibus: Opinor
 Omnibus et lippis notum et tonforibus esse.
 Vbi prouerbum explicat, significans rem uulgo iactatam.
 Nam lippis in tonforū officinis desident, experietes uenudium
 oculorum.

oculorum. De tonforum garrulitate complura lectu digna recentet Plutarchus in libello, quem scripsit de stultili loquacitate. Quorum unum illud referre non pigebit. Cum aliquando, inquit, in constra sermo esset de Dionysio, dicereturque tyrannidem illius adamantinam esse, & inexpugnabilem, respondens tonfor: Hecce, inquit, loqui nos de Dionysio, in cuius iugulo ego subinde tenco nosciculum? Quod dictum simulatque Dionysius rescripsit, tonforum in cruce sustulit, atque ita quod ait Plinius, nocet per iugulum redire in autorem. Vt autem tonforum genus usque adeo loquax sit, id existimat esse in causa, quod in eorum officinas loquacissimi quique conueniat, quorum assiduo conatu garrulitatis morbo inficiuntur & ipsi. Quas ob res Theophrastus, ut idem testis est Plutarchus, τὰ κρησθαίονα οὐκ ἔλαττει, id est, sine uino comotationes appellat, quod illic loquacitate ceu temulentum reddantur homines. Simili infamia laborant balneariores, quod illic quoque desident ociosi, garrientes quilibet. Quin hinc factum est, ut ueteres ararias officinas λέγειες dixerint, ut indicauit Ioannes grammaticus, quod hybernis frigidibus huc sese turba tenuium teporis gratia conferre consueuerit, ibique desidens ociosus fibulis tempus fallere. Hæc loca uelut igneius apud Hesiodus iubet uitare agricolam, τὰς δὲ τῆν χυλαιομὲν ἄκαυρον ἠδὲ ἀπαλαίαν λέγειν, id est, Mensibus hybernis ualeat ferraria sedes Ac nigæ tepide.

Opnat ephippia bos piger, optat arare caballus. LXXI

Oppido quam eleganter extulit Horatius: Opnat ephippia bos piger, optat arare caballus Vitium illud significans humanis ingenij insitum, ut semper alienam sortem magis uidentur, suam contemnant ac fastidiant, optent inexperta, experta damnent. Siquid ephippia uocantur quas uulgo fellas equestris appellant, additas in hoc, ut commodius sedeat eques. Veteres bubus arabum, non equis. Videtur esse sumpta allegoria ex apulogo quopiam. Citra metaphoram dixit Terentius: Nostri nosmet ponent.

Fertilior seges est alieno in aruo. LXXII

Quidius mutauit metaphoram, eundem explicans sensum: Fertilior seges est alieno semper in aruo, Vicinumque pecus grandius uerber habet.

Perfusus fatyra sextus: Securus & angulus ille Vicini quia pinguior. In eandem sententiam celebratur & Mimus unus, ut opinor, ex illis Publij ab Aulo Gellio laudatis: Aliena nobis, nostra plus alijs placent. Et Horatius: Qui sit Meccenas, ut nemo quam sibi sortem, Securatio dederit, seu fors obiecerit, illa Contentus uiuat, laudat diuersa sequentes?

Fecem bibat, qui uinum bibit. LXXIII

Haud dubium quin prouerbialiter dixerit Aristophanes in Pluto, fecem epocandam eidem, qui uinum prius ebiberit, id est, qui fructus sit optimis, eundem boni considerare debere deteriora: Ομοίως δὲ πρὸς τὸ πρὸ οἴνου βίβεις Πίναρ, σικερατόρον δὲν ἠδὲ τὴν γὰρ γα. id est, At ubi baud gratatus bibere uinum est, fex item Tibi munc eidem est ebibenda scilicet.

Verba Chremyli de muliere, que quondam uernans ac florens estate placuerat, tum anus fastidiatur a iuvene,

Cresco, Crasso ditior. LXXIII

Apud Grecos opulencia Crespi Lydorum regis in pros uerbium abiit, præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crasti, cui cognomentum etiam ditius additum est. Hic negabat ditium esse, nisi qui ditius annuo legionem tuere possent. In agris suis festiuiti apud Plinium libro tricesimo tertio, capite decimo, & item tertio, qui immodicas opes possederunt, atque in his est Aristoteles, ~~ἡμετέρας~~ ~~λαφροῦς~~ ~~ἀνατολίαν~~ ~~τῆς ἡδονῆς~~ ~~καὶ~~ ~~τῆς~~ ~~κατασκευῆς~~ ~~καὶ~~ ~~τῆς~~ ~~κατασκευῆς~~, cuius hæc resdes in aetione septuaginta patinas unum produxisset leguntur. Verum non itidem in uulgi cessere sermonem. Proinde nihil attinet hoc loco referre. Festiuiti crit adagij figura, si numerum etiam commutemus, ut diuus Hieronymus: Crescos licet spires, & Darios, literæ mar supium non sequantur, Horatius & Arabum gazæ dixit, pro cumulatissimis opibus, non sine specie prouerbiali, quemadmodum & Persicos apparatus, pro nimis exquisitis ac sumptuosos.

Pactoli opes. LXXV

Τὸν πακτοῦν πλάσθην, id est, Pactoli diuitias, pro summis opibus dicitur Philostratus. Est autem Pactolus Lydiæ fluuius, ex monte Tmolo profluens, aureis scatenis harenis, unde & χρυσόπλοος a poetis cognominatus. Cuiusmodi narratur & Tagus in Iberia, & Ganges in India, & Hebrus in Tracia. Plinius addit Padum in Italia, negatque uuluum esse aurum absolutum, quam id quod in fluuijs reperitur, utpote caris ipso trituque perpolatum. Horatius in Odis: Sis pecore & multa diues tellare licebit, Tibique Pactolus fluat. Iuuenalis:

Tanti tibi non sit opaci Omnis harena Tagi, quoad, in mare uoluatur aurum. Has hyperbolas in uarijs usus accomodare licebit. Ueluti si quis dicat: Hos itatos sumptus sustinere nemo queat, nisi Padolus quidem illi domi fluat. Huius hominis cupiditatem, ne Tagus quidem ipse possit explere. Nihil mediocriter sperabat sed totos Pactolos ac Tagos animo conceperat. Aut Pactolos pollicebatur, id est, diuitias essetissimas.

Iro, Codro pauperior. LXXVI

Contra, Iri & Codri paupertas, puerbio locum fecit. Oui Iru erit subitio, qui modo Crescus erat. De Codro Iuue. Tota domus Codri rbeda componitur una. De Iro mentionem facit Homerus Odyssæe Σ. Scribitque, eum publicum fuisse mendicium apud Ithacenses, corpore, specieque prægrandi, a matre dictum Armeum, ad iuuenibus Irum fuisse nominatum, quod iret nuncius, quod iustus esset. Cum hoc commissus Vlysses, eum haberecitur & ipse pro mendico, eiecit hominem. Quin & Hecale paupertate nobilis est, cuius meminit Plautus in Cellularia: Siquidem eris ut uolo, nuquam Hecale fies. Meminit & Ouidius: Cui nemo est Hecalen, nulla est que cepertit Irum. Nempe quod alter egeus altera pauper erat: His formulis quod motus uti liceat, in operis ingressu satis ostendimus,

Myforum postremus. LXXVII

Μυσφοῦν ἕχατο, id est, Myforum extremus. Strabo geographiæ libro duodecimo, refert Myforū populam usque adeo cōtemptum fuisse, ut prouerbio locum fecerit. Id uisurpat M. Tullius in oratione pro Lucio Flacco. Quid, inquit, porro in Græco sermone ton tritum atque celebratum est, quam si quis despiciatui ducitur, ut Myforum ultimus esse dicitur? Idem ad Qu. fratrem. Nisi forte Paconij nescio cuius hominis,

hominis, ne Graeci quidem, at Myfi, aut Phrygis potius quo
reus moueri putas, nimirum gentis eius contemptum decla-
rans. Sannuum itaq; deſpectum, & inſana humilitatem, hoc
adagio ſignificabimus.

Myſorum ultimus nauigat. LXXVII

Εξαρτα μυσόμυ πλοῦσι, id eſt, Myſorum poſtremus
nauigare prouerbiali loco dicebatur, qua ſiniſtra laboraret. Origo prouerbij, ſicuti ſit in pleriq; quae non narratur mo-
do. Quidam tradunt olim Graecis poſtuliſta laboratibus, ora-
cido reſponſum eſſe, ut ad ultimum Myſorum nauigarent. Ac
primam quidem ambigebant, quid ſibi uellet oraculum. Tandem
dixit cum aſti reppererit Aeolidem in extremis Myſo-
rum eſſe ſitam, atq; eo demigrandum eſſe monuiſſe nomen.
Alij ſcribunt Telepho, poſt incrementos auunculos, conſulen-
ti Pythium, quod gentium ſibi demigrandum foret: nam anti-
quiuſ mos erat homicidis ſolum uertere reſponſum, uti ad
extremam Myſorum regionem ſeſe conferret, ueniſſe q; in
Teuthraniam, quae Myſiae extrema pars, atq; eius loci prin-
cipatum obtinuſſe. Sunt qui dicant huic non ob eadem aum
colorum fuiſſe, ſed uti matrem quaereret, quam in Teuthra-
nia tandem inuenit. Prouerbiū autem diſtintum, ubi dicitur
quaepiam imperauerit, ſaciūq; diſſicilia.

Tangere huius.

LXXXIX

κινῆσαι δὲ δὲ γὰρ τὸ ἔλκεθ, id eſt, Mouere ſeu tangere
hulcus, eſt mouere dolorem, eiusq; rei facere mentionē, quae
non magno periclitat. Terentius: Quid minus neceſſe ſuit quam
hoc hulcus tangere? Quo loco Donatus admonet ſubſeſt pro-
uerbium. Octauius Auguſtus, ut autor eſt Tranquillus, ſilia-
ram Iuliarum, & nepis inſamem uitam, morte ipſa grauius,
tulit, nec eas aliter appellare conſueuit, quam treis uomicas,
aut tria carcinomata ſua, nimirum quod ea erum non ſine ma-
gno dolore ſuo recordaretur. Hanc metaphoram M. Tullius
oppido quam eleganter expreſſit in Cloſiū, qui populum ſua-
m iam exaſperatum, cōcionibus inſuper ſeditioſis in rabiem
agebat. Vt tu, inquit, in hoc hulcere tanquam unguis exiſte-
res. Plutarchus de adulatione: ξεῦδος ἢ λόγος κινῆσθαι τοῦ
ἔλκεθ, id eſt, Arcani ſermonis cum mouiſſet hulcus.

Refricare cicatricem.

LXXX

Cum dolor temporum ſpacio iam mitior renouatur: Re-
fricare cicatrix dicitur. Notum unde ducta metaphorā. Nempe
a corporali uulnere, quod iam coiji, cicatrice obduclum.
Quae ſi ſiſtū denuo aperitur, recrudescit uulneris priſtini
dolor. Cicero ad Atticum: Appij uulnora non refricō. Idem
in Rullum. Ne aut refricare obduclam reip, cicatricem uide-
re. Idem refricare dolorem dixit libro de oratore ſecundo.
Dicimus & refricare memoriam, & ſuffricare memoriam,
pro eo quod eſt leuiter renouare, ſed in malam ſerē partem.

Odorari, ac ſimiles aliquot
metaphorae.

LXXXI

Translationes quae ducuntur a corporis ſenſibus, quo-
niam uelut ad manū ſunt, & quaſi de proximo ſumuntur, om-
nes ſerui prouerbiales ſunt, quoniam admodum admonimus in
operis huius initio. Velut odorari pro reſciſcere, & ſagaci-
ter deprehensum, atq; animaduerſum cognoscere. Odor pro
ſuſpitione ac rumore. Cicero: Eſt nullū odor diſtaturae.
Oſſificare apud Terentium in Adelphis pro deprehendere. Subo-
lere apud eundem, pro ſuſpectum eſſe. Obolere pro moleſtam
eſſe, aut eſſe in ſuſpitione. Vnde & naſti dicuntur, & enim
eſt naſis, & mucocoſis naribus. Denique naſus ipſe in pro-
uerbium abiit pro iudicio. Horatius:

Non quia nullus illis naſus erat.

Et putent quae diſſident, huc pertinent & illa: Olet menda-
cium. Redolent Atticum. Olet uicinia. Uidem guſtum
rei uocamus, ueluti primam illam experientiam, & de guſtatione,
quaſi q; ſpecimen. Cicero ad Atticum: Hominem de-
guſtes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticiſſus ex
intervallo reguſtandus. Vnde & ſaluam primam dicitur
primam illum guſtum, quae pueri tanquam ad nutriticū im-
bibimus. Et palato ſatiſficere dicitur, quod animo placet. Et
deuorare dicitur, cum rem alioqui acerbam ueluti citra ſen-
ſum perferimus, translatione ſumpſit ab his, qui amara ca-
tapotia, tanquam inuito palato ſolent abſorbere. Vnde ali-
quoties apud Cicronem & Fabium: Deuorare tedium.
abſorbere moleſtam. Aſſinia ſunt illa: Sapiunt arrogantiā. Re-
ſipiunt iuuenile quiddam. Concoquere item prouincere mole-
ſtiam. Nauſicare, cum tedio audire. Etonemere, dicere, quod
dolor non ſinebat reticere. Et expuere miſeriam ex animo.
Conſputare pro laceſſere maledictis. Deſpuere pro contem-
nere. Stomachari, pro indignari. A uſu item multae dicitur
metaphorae, ut oculis ſerre, pro uelementer amare, careq;
habere. In oculis eſſe. Obuerſari oculis, pro eo quod eſt recor-
dari, & in memoria cogitatione q; eſſe. Reſpicere, aut a age-
re, & rationem habere. Proſpicere, in poſterum conſiderare.
Deſpicere, ſiſtū. Suſpicere merari. Conſuere pro data ope-
ra diſſimulare. Caeſcitare, hallucinari, pro falli iudicio. Verū
haec longius perſequi, nec huius eſt inſtituti, & inſinui fuerit
operis. Quare quanquam iſtiuſmodi uidentur ad prouerbio-
rum cognitionem pertinere, tamen ea minutius, exactiusq;
conquirere, non eſt ſententia, maxime quod iam hanc prouin-
ciam ſibi ſumpſit Ricardus Praecox, natione Britannus, cuius
& ſepius libet meminſſe, iuuenis, ut nihil intrinſecum de
moribus, proſum tali dignus ingenio, Graecae pariter ac La-
tinae literaturae, cum primis eruditus, tum haud mediocriter
exercitatus in euoluendis eniunq; proſiſionis autoris:
deinde oculatiſſimus in annotandis iſis, quae lectorū uulgus il-
lotis, ut aiunt, pedibus pretereit. Deniq; iudicij nequaquam
iuuenilis, ſed exactiſſi, exactiſſi. Hic, inquam, ſelicibus Muſae-
rum auſpicijſ, opus animo cocepit, iam opinor etiam praema-
nibus habet, magno, ni fallor, niſi ſaturum, politioris litera-
turae ſtudioſis, in quo quaequid eſt apud atriūſq; linguae ſcri-
ptores inſignium metaphorarum, quaequid ſeſtūter ac ſci-
te diſtorum, quaequid huiuſmodi gemmarum ac deliciarum
orationis, in unum uolumen concinnare deſinat.

Mihi iſtic nec ſeruit, nec metuit. LXXXIII

Plautus in Epidico, ſane quam elegans adagium uſurpa-
uit: Mihi, inquit, iſtic nec ſeruit, nec metuit, id eſt: iſta res
nihil ad me perinet, ut quae neq; meo ſit periculo, neq; emo-
lumento. Metaphora notiffima eſt. Etenim qui ſementē facit,
iſ ſuo impendio, ſuoq; periculo facit, qui metit, cōpenſatū ac
cipit, & in tuto eſt. Diuerſum eſt huic quod eſt apud Plautū
in Mercatore: Tibi aras, tibi occas, tibi ſeris, tibi eadē metis.

Ab ipſo lare.

LXXXIII

Αἰὲς ἔστις ἀρχῆς, id eſt, A lare incipere, hoc eſt, a dome-
ſticis ac familiaribus initiū ſumito. Recte dicitur in magiſtra-
tus, & aliene uitae cenſores, quorum officium eſt, ut in prin-
tis ſuos, ſuorumq; uitam corrigant. Nam ἔστις Graeci uo-
cant, quem nos Latine ac Veſtan uocamus, Ariſtophanes,
ἀπὸ τοῦ οὐκ, ἀρχῆς ἴνα.

Αἰὲς ἔστις ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου τινος, id eſt,
Non ſed ut a lare excoſus conſumimus quendam. Diſtūm a
uetoſto ritu ſacrorum, in quibus primitiae laribus immola-
bantur. Ariſtocritus, citante interprete, ſabellam huiuſmodi
reſert.

refert, Cū deūctis Titanibus, Iuppiter imperio potitus eſſet, Veſte permittit optionem, ut quicquid uellet, eligeret e regni partibus, Illa primum iuſtitiā popoſcit: deinde ſacrorum omnium, que dijs immolarent homines, primitias. Inde abiſſe in conſuetudinem, ut in omni ſacro, primæ partes lari tribuerentur. Vſus eſt hoc adagio Plato in Euthyphrone. Βελοίμυλιν ἀνὴρ ὠνομασε, ἀλλ' ὅτι ἔρολλὰ μὴ τοῦναντίον γένετα. Απεκνήσθη γὰρ ἀπ' ἐστίας δ' ὄψε μοι ἄρχεσθαι κενεσε γρηπὶ τῶν πόλιμ, σε ἐπιχειρῶμ ἀνικῆμ, id eſt, Equidem cupiam, uerum ueror, ne res in diuerſum exeat. Nam mihi quidem ledende recipi, ab ipſo lare facere uidetur initium, cum te tendat ledere. Pluarchus in libello de Polyphilia. Πρῶτον μὲν οὐδ' ὠνομασε ἀπ' ἐστίας ἀρχεσθαι μόνον, id eſt, Primum igitur uelut à lare exorſi. Totidem ferme uerbis uitior in comœtario, Νεφί τῶν ἠπὸ τοῦ διείθε βροδ' εὐσε τι μερομείωμ, Vſorpat e in libello, quem ſcripſit aduerſus Herodotum. Ariſtides in Pericle: Ὁ δ' ἀπ' ἐστίας ἀρχεσθαι μόνον ὅτι αὐτῶς αὐτῶ, τὸ σὺ μετρομῆρεθ' ὅτι πλεῖον, id eſt, At ille à ſuo ipſius exorſus lare, maluit equalitatem ſequi, quam reliquos antecellere. Interpret admonet dici ſolitum de ijs, qui ab ipſo ſtatim initio, uel boni ſunt, uel mali. Quafi dicas ab ipſiſ incamabilis, quod Lar ſtatim naſcentes excipiat.

Propria uincta cadere, LXXVIII

Huic affine eſt illud Horatianum:

Vt uincta egomet cædam mea, id eſt, Vt à meipſo incipiā, e poëtaſ, ipſe poëta carpa, ac lacerē. Tranſlatum uideri poteſt uel ab amputātibus uineam, uel ab ijs, qui per iniuriā nouellas uites ledit. Horatius in epiſtoliſ, Multa quidem nobiſ facinora mala ſepe poëtae, Vt uincta egomet cædam mea.

Aedibus in noſtris, quæ praua, aut recta geruntur. LXXXV

Aulus Gelliuſ ſcribit hunc Homericum uerſiculum pro uerbij uice ſemper in ore fuiſſe: Ὅτι τοῖς μετ' ἀροῖſι κακῶμ τ' ἀσάβῶμ τε τέτυκτα, id eſt Aedibus in noſtris, que praua, aut recta gerantur. Quod alij tribuunt Socrati, Diocleſ aſſcribit Diogeni, ut referi Lærtiuſ. Socrates autem hoc dicto dehortians à ſtudio rerum naturalium ac ſupernaturalium, item à diſciplinis mathematiciſ, reuocabat ad curam moraliſ philoſophiæ, quod hæc tractat ea que p̄ proprie ad noſ pertinent. Pluarchuſ in commentario de ſeruanda bona ualeitudine pro uerbij uice uſurpauit: Εἰ μὲν ἄρα αὐτὸ μὲν οἰσεται προσηκόν γεομετρίαις ἢ διαιλεκτικῶς ὁ μισθὸν ἀξιοῦμαι μετακοπιῶ μόνον, ἢ ζῆτον ὁ μαθητὴν ἐπιδόμωμ, Ὅτι τοῖς μετ' ἀροῖſι κακῶμ τ' ἀσάβῶμ τε τέτυκτα, id eſt: Si magiſ officiij ſui putat eſſe, ut in geometria, dialectica, muſicæq; ſtudio uerſari uideatur, quam ut inquirat, cupiatq; cognoſcere,

Aedibus in proprijs, que praua, aut recta gerantur. Quo uerſu moneretur, ut ea potiſſimum, que ad noſ ipſoſ pertinent, curemus, externa atq; aliena ne inquiramus. Quo uerſo ſeſtuitur Martialiſ, Orum quendam notaſ, qui malorum alienorum erat obſeruator cariſſimiſ, e taxator accerrimuſ, cum ipſe toxorem haberet adulteram, filiam uiro matri-ran, deberetq; etiamnum pro togula, Diogeneſ Cynicuſ, cui carmen hoc, ut modo dixi, ſemper in ore conſueuit eſſe, grammatice nimis ridicule facere aiebat, qui tanto ſtudio Vlyſiſ mala inquirerent, ſua ignorarent. Huc referri poteſt e illud apud Homerum penè ſolenne: Ἀλλ' εἰς οἶκον ἵσταν τὰ σάντ' ἕργα κόμιζε, id eſt:

Quin in tecta abiens, tua propria munia cura. Pluarchuſ, πολυπραγμοσώμωμ, deſinit, Ὀλομοδωμ ἀδοτῆρω κακῶμ, id eſt, Curioſitate, ſtudium aliena mala cognoſcendi. Atque id hominum genus Lamijſ ſimileſ ait, que domi oculoſ reconditoſ habent, foras egreſſuræ reponunt. Atque ita fit, ut domi cæciant, foris ſint oculatiſſime. In huiuſmodi præpoſite oculoſ elegantior torſerit illud ſo phocliſ de ſenſibus dictum: Πόθ' ὄψεθε λείωμ, ἐγγίθεμ ὅτε παῖε τυφλόε, id eſt: Procul uidens, ſed cominus uidens nihil. Nam id ſenibus accidit, ut propius admota non cernant, longiuſ ſenibz uideant, atq; huiuſ rei cauſam reddit Pluarchuſ comūnialium queſtionum prima decade.

In ſe descendere, LXXXVI

In ſe deſcendere, eſt ſua ipſiuſ uita quempiam inſpicere. Tranſlatum uel à fodiniſ, uel à celliſ, in quas qui deſcendunt, quid illiſ repoſitum, reconditoſq; ſit, noſſe poſſunt. Alluſum eſt autem ad ſpecuſ illoſ e ſinus humani cordiſ, quibus Momuſ ſenſtram adhiberi uoluit. Perſiuſ: Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere nemo, Sed præcedenti præſtatur mantica tergo.

Tecum habitata, LXXXVII

Proximū Homericō carmini uidetur e illud eiuſdē Perſij. Tecum habitas, ut noriſ, quam ſit tibi curta ſupellex. Id eſt, domi tue uiuio, ut intelligaſ, quam tenuiſ ſit tua fortuna. Tranſlatum ab ijs, qui in principum familijs agunt, e ut uulgo fit ex alieniſ opibuſ, perinde quaſi ſuiſ intumeſcant, quibuſ ſi domi utendum ſit, uix ſalinum habent quod apponant. Tecum igitur habitas, id eſt, tuapte ſupellectile te metire, ac tuuſ ipſiuſ malis, boniſue te ipſum expendere. Haud ſcio an huc pertineat quod ſcribit M. Tulliuſ in catone maiore, ſecum uiuere.

Melle tenuſ propria uitue, LXXXVIII

Idem diuerſa explicuit metaphora Perſiuſ ſatyræ ſextæ: Meſſe tenuſ propria uitue, id eſt: Sumptum ſacito pro modo ſacilitatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui ſumptuſ, annuiſ argorum prouentibuſ metiuntur. Neq; enim reſ conſiſtere poteſt, cum queſtum ſuperat ſumptuſ, quemadmodum ait Plauruſ.

Tuo te pedem metire, LXXXIX

Ad eandem ſententiam pertinet illud Horatianum: Metiri ſe quenq; ſuo modulo, ac pede uerum eſt. Lucianiſ in libello, cui tituluſ, Ἰταρε τῶν εἰκῶμ, Ἀλλὰ δ' ἴα κεινῶε υἱὸ τῶ μετρίεε ὅδ' οἰκειω μετρίεε ἐκάτερομ, id eſt Verum dijudicet, dimetiariſq; propria utruſq; meſura. Ni mirum hoc eſt, quod dixit Horatiuſ, ſuo modulo, οἰκειω μετρίεε, e tuſquā interpres ſui adiecit, ac pede. Pindariuſ item: Χεῖ δὲ καὶ αὐτὸμ ἐπὶ τῶν τῶν ὄρεμ μετρίεε, id eſt: Oportet autem iuxta ſuam quenq; conditionem uniuſ cuiuſq; rei ſpectare modum. Et Ariſtophaneſ in auiſ: Οὐκ ἀναμετρίεεε ſαντῶμ, ἀπὸ τῶν ὀδωεε, id eſt: Non ipſe te remetiariſ hinc loci Alio profectus. Monet adagio, ne quiſ ſe dilatat ultra conditionem ſuam, neue ſeiſpum ex aſſinatorum laudibuſ, aut iudgiſ opinionē, aut fortune ſauore, uerum proprijs, ac ueris doctibuſ, amimq; uirtutibuſ eſtimit: Tranſlatum ab ijs, qui corporiſ hu manimodum, pedum numeroſ eſtimit. Porro iuſta cuiuſque hominiſ meſura, ſeptem ipſiuſ pedibuſ conſtat, ſi quā pictoribuſ e ſtatuarijs credimur, Eodem pertinet illud Martialiſ:

Qui ſua metitur pondera, ſerre poteſt.

Non videmus mantica, quod in tergo est.

XC

Catullus in Scazonie: Sed non videmus mantica, quod in tergo est. id est:

Non videmus nostra ipsorum vitia, cum aliena curiosis oculis perspicimus. Proverbium natum est ex Apologo quopiam Aesopico, qui fertur huiusmodi apud Stobaeum. Αἰσώπου ὁ ἄϊον δ'νο κήραε ἕκασον ἢ μῶρον φέρει. τίς μὲν ἔμνησθη δεινὸν τίς δ' ὀπίσθια, καὶ εἰς μὴν τίς μὲν ἔμνησθη ὄπισθεν τῶν ποδῶν ἁμαρτήματα, εἰς δὲ τίς ὀπίσθια τὰ ἑαυτοῦ.

Quorum verborum haec firmè sententia. Fixit Aesopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras, alteram ante pedus, alteram à scapulis, tergoq; propendentes. Sed in priorè, inquit, aliena vitia immittimus, in posteriorem nostrà. Persius:

Vt nemo in sese tentat defendere nemo, Sed praecedenti spectatur mantica tergo.

Horatius:

Respicere ignoto disces pendentia tergo. Divus Hieronymus. Sed illa est vera inter amicos reprehensio, si nostra opera non videntes aliorum iuxta Persium, mantican consideremus.

Festucam ex alterius oculo ejicere. XCI

Hanc humani ingenij caecam Quæritur, non solum poterant literæ, verum etiam evangelicæ, neque enim graubuntur in hunc citari ordinent, notantur, cum aiunt quosdam esse, qui festucam vident in oculo fratris, in suo trabem non vident, id est, aliorum vel minimis vitij offenduntur, suis et maximis blandiuntur. Sic enim habet Matthæus. Τὸ δὲ βέλτερον τὸ κειρῶν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῷ ἀδελφῷ σὺ εἶ, τὸ δὲ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατὰ σέως ἢ τοῦ σφόδρα ὀφθαλμοῦ σου, ἅπας ἐκείνους δὲ κείρῶν ἐκ τῷ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἢ τὸ σκόλον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; id est: Quis aut videt festucam in oculo fratris tui, traideo vero que in oculo tuo est, nõ intelligis? Aut quomodo dices fratri tuo, sine ejiciam festucam ex oculo tuo, et ecce trabes in oculo tuo? Sic enim ad verbũ Græca reddita, sonat. Divus Hieronymus: Qui per trabem, inquit, oculi sui, festucam alterius nitatur crucere.

Hoc hominum genus Horatius eleganter notat:

Cum tua, inquitens, peruideas oculis mala lippus inunctis, Cui in amicorum vitij tam cernis acutum,

Quam aut aquila, aut serpens Epidaurus? Idem alibi:

Qui ne tuberculis pro prijs offendat amicum

Postulat, ignoscit alterius vitij æquum est.

Quod ipsum proverbij speciem evidentem ante se gerit:

Tubera maior a vitia docet, verrucas minoræ, que alibi necos appellauit.

Intra tuam pelliculam te contine. XCII

Intra tuam pelliculam te contine. Porphyrius proverbij esse admonet, quo vitium obliuio sortis nostræ, maiora conari, quam pro nostra facultate. Idq; inde sumptis putat, quod olim ductores in pellibus, hoc est, pellicis tentorijs dormita rent. Mihi videtur rectius referri ad asinum illum Cumanũ, quem Apoloque subulatur adaptasse sibi leonis exuium, atq; ita sese ad tempus pro leone gessisse. Verum eam rem illi magno fuisse malo, cum agnitus, et magno omnium risu, aliena appositiuq; exutus pelle, sibiibus ad necem caderetur. Neque absurde quis ad Cleonem Atheniensem referat, qui ex Byrsopola, hoc est, coriario creatus exercitus ductor, fortuna fauente victoriam repperit, capta Pylo, suam ipsius ciuitatem furto spoliavit, atque ad eam modum ad summam

opes cuectus est: tandem per alium eiectus maleq; acceptus, poenas dedit, quod non in propria pelle quiesset. Hic inducitur in Aristophanis comædia, cui titulus Equites, neque non alijs locis subinde mordetur ab eodẽ poeta. Huc nimium videtur alluisse Plautus, cum militem gloriosum et iactantissimum, fingit elephantum corio circumiectum, non suo, sine quod solidum significaret, sine quod maiora, quam pro facultate loquentem. Horatius:

Et merito, quoniam in propria non pelle quiessem.

Martialis in futurin quædam, qui Cleonis exemplo, prius ad summam cuectus auitas, ut uenti erant, ita uelum in atrum sustulit, deinde ad pristinum rursus inopiam, largitionibus suis redactus est, ni nihil amisset, nisi cerdo:

Lusit illi, inquit, satis est, sed te, mihi crede, memento

Intra pelliculam credo tener e tuam.

Item Seneca in epistolis: Sapientem inuidie submouent, et intra cutem suam cogunt. Idcirco metaphoram sic exattulit Ouidius:

Crede mihi, bene qui latuit, bene uixit, et intra Fortunam debet quisq; manere suam.

Alludit huc et Lucianus in imaginibus, cuius veri μὴ ἴσθαι ἐπὶ τῷ ὑποσχομένῳ, id est: Non iam mentem in his que adijunt, de his qui fortune successibus elati, sine conditionis nisi satis meminerunt. Deniq; mihi nõ absurdum uidetur, si proverbium referatur ad Marjæ excoriati fabulam, qui quonia parum memor sue conditionis, ausus est cum Apolline certa re sua pelle exutus est.

Pennas nido maiores extendere XCIII

Est apud Horatij in epistolis, non dubij quin proverbialis metaphoræ: Pennas nido maiores extendere, pro eo quod est, fortunamq; quã mediocrem aut tenuẽ a maioribus acceperis, auctior reddere. Quod quidẽ, si uirtute fiat, summe laus est, tantũ abest, ut uitio danãdam existinem.

Me, inquit, libertino natum patre, et in tenui re, Maiores pennas nido extendisse loqueris.

Vi quantum generi demas, uirtutibus addas.

Translatum ab auium pullis, qui sic grandescunt, subassectibus plumis, ut materno nido capi non possint.

In tuum ipsum sinum inspuere. XCIII

Hæc nostra tempestate multis regionibus hoc circumscribitur adagium. Inuent enim hominem aliena uitia exantem, in suum ipsius sinum inspuere, tanquã admonentes, ut domesticorum malorum recordatione, desinat arrogantius insectari uitam alienam. Idem antiquitus fieri solere, colligi utiq; potest ex uerbis Plinianis, qui lib. 28. cap. 4. scribit hanc in modum. Veniam quoque a deis, spei alienius audacioris petimus, in sinum spuendo. Idem in eodem cap. scribit ex auiditate Salpe torporum sedari quocunq; membro inspuente, si quis in sinum expuat. Quorum utruq; non prorsus abhorret a nostro uulgato proverbio. Si quidẽ qui caput aliena, spe quadam improba peccat, quã speret sibi nihil simile à quocunq; opprobriari posse, cum nemo sit, qui non aliquo uitio teneatur. Et qui proprij mali, quasi sui ipsius sensu caret, ceu torpore quodam teneatur. Lucianus in apologia de mercede seruientibus, καὶ ἔτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον ἡ ὄσας πρὸς τὸν ἕξινος καταρῶσθαι, id est: Quodq; non prius in tuũ ipsius sinum inspueris, quam accusare ceperis. Idem in uotis, ὑπομαρῶς γὰρ δὲ ἀδελφικῶς, καὶ εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἡγῶος, ὃ δὲ οἶδα ὅτις ὡν ναυικῶδες. Idcirco quisquam in amicum, quocunq; tantum oblitus sit, opes immensas imaginaretur, neque in sinum spuere, ut agnosceret

agnoscet, quifnam effct. Idem indicat Theocritus Eclo-
ga sexta. Nam polyphemus cum paulo arrogantius sua for-
man extulisset:

Ως μὴ βαρκαυθὸς δὲ, εἶς ἐς ἐμὸν ἔψυσα κόλπον.
ταῦτα γὰρ εἰ γῶσδὶ με κοτυπάρης δ' ἔδεδ' ἰδ' ἔβει.

Quorū carminū hęc ferme sententię sūt. Ne quid me ledat in-
uidiā, neue noceat fascinatō ter in meum inspiā sinum. Nam
id me Cotyttaris anus docuit. Scholastes addit eū more sua
etiamnum etate durasse mulierculis ut abominantes inuidiā
in sinum expuant. Refert & Callimachi versum.

Δαίμων, τὶ κόλωσιμ ἐπιπύσοι γαυάκεις, id est,
O fortuna, sinum mulier quorū conspuat omnis.

Huc fortasse pertinet, quod ait Lucianus in Neyerontantiā,
οἷς ἄρ' ἡνὲ πρὸς τὸ πρὸς ὄσπον ἀποπύσας, id est, Postea
ea quān ter mihi despuisset in faciem. Nec alienū hinc est,
quod in secunda Satyra scripsit Persius:

Frontemq; atq; uida labella
Infamū digito, & lustrabulis ante saluiss Expiat.

Nosce teipsum. XCV

Ad eandē sententiā pertinent tria illa, inter omnia sapien-
tium apophthegmata, uel maxime celebrata, adeo ut quēdam
modum in Charmide testatur Plato, pro foribus templi Del-
phici ad Amphictyonibus inscriptis, ueluti digna deo uisere-
tur. Quorum primū est, γῶσδὶ σεαυτὸν, Nosce teipsum. In
quo modesti, mediocritatisq; commendatio est, ne nobis uel
maiora, uel etiam indigna equamur. Nam hinc omnis uite
pestis oritur, quod sibi quilibet blanditur, & quātū alijs præ-
ter equum detrahit, tantū sibi philautiæ uitio, præter meritiū
tribuit. M. Tullius ad Qu. fratrē lib. tertio. Et illud γῶσδὶ
σεαυτὸν, noli putare ad arrogantiam minuendam solum esse
dictūm, uerum etiā ut bona nostra norimus. Fertur hic quoq;
senariis inter sententias prouerbiales:

Τὸ γῶσδὶ σεαυτὸν πανταρχῶς ἐξήσμιμα. id est,

Vbiq; cōfert, ut teipsum noueris. Citatur à Nonio Marcello
Satyra quedā Varronis hoc titulo, γῶσδὶ σεαυτὸν.

Quidius de arte amandi:
Fama celebrata per orbem

Littera, cognosci que sibi quęq; iubet. Iuuenalis:
E cœlo descendit γῶσδὶ σεαυτὸν.

Quidius hanc sententiā ad Pythagorā autorē refert. Plato-
nicus Socrates ab Apolline profectā arbitratur. Plato in Phe-
dro, τὸ δὲ δαμαμαί πο δ' ἡσὶ δελτικὸν ἐπιγρᾶμμα
γῶσδὶ σεαυτὸν, id est: Nōdū possum meipsum iuxta Del-
phicā inscriptionē cognoscere. Sunt qui ex Homero tanquā
Oceano, hanc quoq; mutuo sumptā existimant, apud quē He-
stor, eū in reliquos omnes impetiū faceret: tamen Atacem, ut
se præstantiorem declinauit. Sic enim ait poeta:
Αἰατὸν δ' ἄλγεε μὲζην τελαμωνιόδωο, id est,
Cōgressum Atacis fugit Telamone creati.

Diogenes Thaleti tribuit. Apud hunc Antifthenes Phe-
mo-
noe asseribit, ceterum Chilonē usq; passe. Thales autē roga-
tus, τὶ ἐστὶ δὲ σκολομ; εἶπε, τὸ εὐνοῦναι. τὶ εὐκολομ;
ἔειπε ἠποτιδεωῖ, id est: Quid est, difficile respondit, se-
ipsum nosse. Quid facile alterū admonere. Macrobius pri-
mo in Scipionis somniū cōmentario tradit, ciuidam Delphicū
oraculum cōsulti, quoniam itinere posset ad felicitatē per-
uenire, responsū ad hunc modū ait: Si teipsum cognoueris. Id
autē oraculum redditum fuit Craso, ut autor est Xenophon
in pædia Cyri. Citatur à Gnomologis Græcis hic ex Anti-
phan senariis:

Εἰ δὲ πῶτος εἰ βέλτερε δὲντὰ καὶ φρόνε, id est,

Præclare, si mortalis es, mortalia fac cogites.
Eandem sententiam sic extulit Pindarus, δὲντὰ δὲντὸς
πρῆτα, id est: Mortalia mortales decet. Demonax interro-
gatus quando cepisset philosphari, postea quān, inquit,
cepi nosse meipsum. Socrates quod Apollinis oraculo solus
esset sapiens iudicatus, quān Græcia tot haberet Sophos, sic
interpretatur, quod ceteros proficentes se seire quod nescie-
bant, hoc nomine uinceret, quod sciret se nihil scire, & hoc
uim se seire profitebatur. Ceterum hanc Socratis mode-
stiam uicit Anaxarchus, qui prædicabat se ne id quidē scire,
quod nihil sciret.

Nequid nimis. XCVI

Alterum diuersis uerbis, eandē ferme sententiā complecti-
tur, μὲδην ἄγαμ, id est: Ne quid nimis, quā quidē tanquam
uulgō celebratum, Tarentius in Andria etiam Sosie libertini
persone tribuit. Diogenes Laërtius Pythagoræ asseribit.
Aristoteles tertio rhetoricorū libro ad Biantem autorē re-
fert, tractās de iuuenū imoderatis affectibus, quos ait, ubiq;
nimia uehemētia peccare, nā & amare nimium, pariter &
odisse nimium. Senes non itē, sed ut ipsius Aristotelis uer-
bis, καὶ πλὴν βίαντ' ὑποπίκνω, καὶ ἐλάσσιμ εὐς με-
σῶσonte, ἢ μισῶσιμ ὡς ἀδίσοντες, id est: Iuxta Biantis
admonitionē, & amat itaq; amari osori, & odert tanquā ama-
tūi. Sūt qui Thaleti tribuāt. Sunt qui Soloni, teste Laërtio,
Plato quodā loco ex Euripide citat. Neq; desunt, q ad Home-
rū ueluti fontē referāt. Cuius ἡ uersus sunt in Odyssæa. ο.
Νεμεσώμωμ δὲ καὶ ἄλλω
Αὐτῆρ' ἔρανοδ' ὄκω, ὅς ἢ ἔροχα μὲν ἐλάσσιμ
ἔροχα δ' ἔχρησάσιν, ἄμεινο δ' αἰσιμα πάντα. id est,
Mihi inquam uis placet hostes,

Qui ualde præterq; modum simul odit, amatq;
Sed puto rectius esse ut sint mediocritia cuncta.

Idem in Iliados. κ.
Τυδείδην, μὲτ' ὅς με μάλ' αἶνεε, μὲτ' ἔτι νείκε, id est:

Me nimis aut laudes Tytida, aut uituperes me.
E quidem ad Hestiodum referre malim. Cuius illud est in ope-
re, cui titulus ἔροχα ἡμέροα.

Μέροα φιλάσοδ' ἡ, καροδ' ἔσσι πᾶσιμ ἄσιμ, id est:
Mensuram serua, modus in re est optimus omni.

Euripides eū alijs aliquot locis, tū in Hippolyto coronato:
Οὐτὼ τ' ἄλιμ ἢ ἄσομ ἐπανώ
τ' ἔ μὲδην ἄγαμ. id est,

Sic equidem minus approbo, quicquid
Est uehemēs, quān quod uulgus ait, Ne quid nimium.

Pindarus apud Plutarchum, σοφοὶ δὲ τ' ἔ μὲδην ἄγαμ
ἔπ' ἄνσομ ἡπύσοις, id est: Sapientes hoc uerbum, ne
quid nimis, præter modū laudari. Sophocles in Electra:

Μὲδ' οἷς ἐχρησάσιν ὑπὸ φρομὸ μὲ τ' ἐπιλάσοι, id est:
Ne nimium, præterq; modum te torquet ille

Quem odisti, sed nec neglexeris immemor hostem.

Plautus in Poenulo: Modus omnibus in rebus soror est opti-
mus. Eodē pertinet Homericum illud Iliados. N.

Πάντων μὲν κροσ' ἔσσι καὶ ἄσων τ' ἐλάστον τ' ἄλλοτ' ἄλλοτ'
μολπῆς τε λικεῖς ἢ ἀμύμον' ὄρχηκῶμοιο. id est:

Cunctarum rerum saties contingit, amorisq;
Et somni, & Blande citharæ, choræq; decentis.

Id imitatus uidetur Pindarus in Nemeis,
Κόρον δ' ἔχ' ἢ καὶ μέλι, τ' τὰ πέτρων ἄνδ' ἀφροδίσια.

Plinius lib. undecimo: Perniciosissimum autē & in omni qui-
dem uita, quod nimium. Horatius:
Esti modus in rebus, sunt certi deniq; fines,

Quos ultra a, citra q; nequit cōsistere rectū. Rurſus idē:
 Virtus eſt mediū aūtorū utriq; redactū. Phocitides:
 Πάντων μέτρον ἄριστον. id eſt:
 Omnium modus optimus. Et Alpheus in Epigramate:
 Το μέτρον γὰρ ἄγαθὸν ἄριστόν μ' ἐπέτε, id eſt,

Hoc ne quid nimium, nimis placet mi.
 Deniq; Eutarchus in Camillo docet pietatē eſſe mediā inter
 contemptum numinū & ſuperſtitionē, ἢ δὲ εὐλαβεία, καὶ
 δὲ μὲν ἄγαθὸν ἄριστον, id eſt: Pietas autē & quod animi,
 ne quid nimis optimam eſt. Nihil autem eſt rerū omnium, in
 quo non peccari queat nimietate, præter amorem dei, quod
 alijs uerbis fatetur & Ariſtoteles.

Sponde, noxa præſto eſt. XCVI

Ἐρ/α πῶς δ' ἔστ. id eſt: Sponde, ſed noxa præſto eſt.
 Que quidem omnia Socrates apud Platonem putat ad eandem
 ſententiam pertinere. Nam qui pro altero fiducibet, id
 pollicetur, quod non ſit in ipſo ſitum præſtare, nempe fidem
 alienam. Sed primum illud Apollini, tribuit, reliqua duo à
 mortaliſibus adiecta credit. Plinius libro ſeptimo, capite tri-
 geſimoſecundo cuncta pariter adſcribit Chiloni, quem ad-
 modum & Lærtius, ſed in ut oraculorum uice fuerint hab-
 bita. Rurſus, inquit, morales oraculorum ſocietatem de-
 dere Chiloni Lacedæmonio, tria præcepta eius Delphi cō-
 ſecranda aureis literis, que ſunt hæc: Noſſe ſe quenquam.
 Et nihil nimium cupere. Comitēque æris alieni, atque litis
 eſſe miſeriam. Explicunt Plinius, quid ſit ſpondere. Fidei-
 ubemus enim pro eo cui creditor pecunia, & ſæpe ſit, ut
 fideiſſor cogatur creditori numerare pecuniam. Fidei ubes
 me & apud iudices, de ſiſtendo reo, atque illo ſillante ple-
 diantur nades. Et hoc dictum ad Homerum autorē referunt.
 Cuius hoc eſt carmen:

Δελφῶν τοι Δελφῶν γ' εὐ καὶ ἔρ/α εἰς ἔρ/α ἀδύ.
 Cherylas apud Plutarchum in conuuiio Platonis, reſert ad ſu-
 bulam Homericam de Ate, que quod adſeruit Iouis ſponſio-
 ni, de natiuitate Hercules, ab eo præcipitata eſt in terrā. Ci-
 tantur, ac laudantur hæc tria apophthegmata à Plutarcho in
 libello de ſutili loquacitate.

Nonit quid album, quid nigrum, XCVIII

Ὅδ' εἴς λυκὸν καὶ δὲ μελαρ, id eſt: Nonit quid albū,
 quid nigrum. Duplicē in ſententiā accipi poteſt. Aut nouit di-
 ſerimen rectū, prauit; aut nouit id, quo à nemo uel indoctus
 ignorat. Nam euidentius eſt albi, nigriq; diſcrimen, quam ut
 quiſquam nō uideat. Ariſtophanes in equitibus:
 Νεῶν δ' ἔργων τοῦ γὰρ ὁδ' εἰς εἰς ἕξ τις οὐκ ἐπίσκει
 οὐδ' ἢ τὸ λυκὸν οἰδεύει δὲ δ' ὀφειορ νόμον. id eſt:
 Nunc Arignotum Lyriſten nullus eſt, qui neſciat,
 Qui uel album nouerit, rectoſue nouerit modos.
 Inter preſ oſtēdi, exponit; prouerbiū. Videtur eſſe trā-
 ctum à priſcis illis mortalibus, qui duos tantum naturales co-
 lores nouerant, album & nigrum, teſte Pompeio.

Albus an ater ſis, neſcio. XCIX

Albus an ater ſis, neſcio. Solet dici de homine uehementer
 ignoto. Cicero Philippica ſecunda: Me nemo niſi amicus
 fecit heredem, ut cum illo commodo, ſi quod erat, animi
 quidam dolor, iungereſt. Te ſis, quem nunquam uidiſti. L.
 Rubrus Caſſius fecit heredem. Et quidem uidē, quam te
 amari ſis, qui albus, atque ueris ignorans, fratris filii præ-
 terijt. Quinil in undecimo oratoriūrum inſtitutionum lib.
 Negat, inquit, ſe magnificare aliqui poetarum: utrum Cæ-
 ſar ſit albus, an ater homo,
 Catullum, opinor, digito indicans, cuius in Cæſarem hoc.

extat carmen:
 Nil nimium ſudio Cæſar tibi uelle placere,
 Nec ſcire utrum ſis, albus an ater homo.

Apuleius in apologia Magie: etiā liberiter te nuper uſq; ad-
 bus an ater eſſes, ignorabam, atque hercle nō ſatis noui. Di-
 ſus Hieronymus aduerſus Heluidiū. Quis te, oro, ante hanc
 blaſphemiam nouerat? Quis diuini ſupplicat? Coſſecutus
 es, qd uolebas. Nobilis eſ factus in ſcelere. Ego ipſe, qui con-
 tra te ſcribo, cum in eadem urbe tecum conſiſſā, qua Balbu-
 tiſ & crubeſcis, albus, an aiter, an ater ſis neſcio.

Horatius in extrema epifſtola:

Vultu mutabilis albus & ater.
 Quo loco Porphyrius admonet prouerbiā figurā dictum,
 albus & ater, pro eo, quod eſt bonus & malus, & Horatiū
 album, aut ad libralen, aut letum reddidiſſe, atrum ad ſor-
 didum & erummoſum.

Non nouit natos. C

Simillima huic figurā eſt, natum nō noui, pro eo, quod eſt
 prorsus ac modis omnibus ignoro. M. Tullius libro familia-
 rium epifſolarum nono ad Papyrium: Nam mihi ſciat iam
 regibus ultimis, allatas eſſe literas, quibus mihi gratias a-
 gunt, quod ſe mea ſententiā reges appellauerim, quos ego nō
 modo reges appellatos, ſed omnino natos neſciero. Simil-
 limum eſt illi, quod eſt apud Ariſtophanē in Veſpiſ, εἰς ἐπὶ
 οὐδ' εἴπω γ' ὅτι τ' ἴσθ' εἰς: Qui me ne uinum quidē nouiſſet,
 id eſt: nullam omnino metrationem habuiſſet.

Item Theocritus in Pharmaceutia:

Ὅδ' ἔργω τῶν πρῶτον περὶ νόμον ἢ τοῦ εἰμέε, id eſt,
 Non etiam illud utrum ſim nua, an mortua noui.
 In eandem ſententiā uſurpauit Plautus in Euclione: Nō ma-
 gis me reſpicias, quam ſi natus nunquam ſiem.

CHILIADIS PRIMAE CENTVRIA SEPTIMA.

Odi memorem compotorem. I

Mισὸν μνέμονα συμπότρων id eſt: Odi me-
 morem cōpotorem. In eos qui, quod inter amicos
 & inter pocula dicuntur, liberius ſeruas elimi-
 nant. Lucianus in Lapithis, ex poeta quoſdam
 citat. Martialis:

Μισὸν μνέμονα συμπότρων Proclite.

Locatur enim poeta in Proclium quempiam, qui inter pocu-
 la, inſuſſus poſtridie coenati uenire, uenit ſeruo, perinde quaſi,
 que inter una dicuntur, pondus habere debeat. Huius prou-
 erbij memini Plutarchus in Sympoſiacorum primo ſtatim
 problemate, ubi querit, num conueniat in conuiuijs philoſo-
 phari. Putat autē dictum aduerſus eos, qui præter modū in-
 ſtant & urgent in conuiuijs, ad bibēdum impellentes, exigētes-
 teſq; præſcriptum poculi modū. Solent enim nōnulli, non ad
 modū audi bibēdi ſic effugere, ut interiectis ſermonibus, cō-
 uiuias in obliuionem auocent. Deinde ſi quis forte memor exte-
 gat, mentiuntur iam ebibiſſe ſeſe. Dores autem in Sicilia,
 εἰς τὸν μνέον, id eſt: conuiuiorum, ſeu menſurarū præſectos,
 Mnemonas appellat, quos Latini modipratores uocant,
 teſte Nonio, quod bibendi modū imprent. Vnde prouerbiū
 quadrare uidebūt in eos, qui modū in conuiuijs præſcriptū,
 nimis exacte requirunt. Alijs magis uidetur, ut prouerbiū
 adnotent, εἰς τὸν μνέον, hoc eſt, obliuionē omnium, qui in con-
 uiuijs, uel ſunt, uel dicūtur. Id enim teſtatum eſſe & maiorū
 fabulis, qui Bæcho ſimul & Frylam & obliuionem conſe-
 crant,

erant, nimirum hoc inuenientes, non oportere meminisse, si quid in conuiuiu peccatum sit, aut certe leuem admodum, ac puerilem reprehensionem sufficere. Nam serua pueros cædi solitos, uel iuuenalis inuadit:

Et nos ergo manum seruale subducimus.

Idem Plutarchus aliâs eodem in opere narrat, Lacedæmonijs hunc fuisse morem, ut si quem amicum, aut hospitem in domum acciperent, ostensis scribis, dicerent, τῶν τῶν οὐκ ἐστὶς χερῶν λέγει, id est: Hac non egreditur sermo. Damnat autem hanc consuetudinem, propterea quod censeat in conuiuijs, sermonibus utendum, non inceptis, sed eruditis, ac frugiferis, quos effert sit & honestum & conducibile. Refert idem in uita Lycorgi, ex cuius institutione qui natum dæmonibus erat stabat ad ostium, & ad conuiuium ingredientibus dixerat, ostensis scribis, δὴ αὐτῶν βίω λέγει οὐκ ἐπισημαίει, id est: Per hæc nullus sermo progrediatur foras.

Horatius hoc quoque inter iucundâ conuiuij commoditates commemorat:

Ne fidos inter amicos,

Sit, qui dicta foras eliminet.

Huc pertinet ille Græcorum senarius:

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὄμιλον εἰς οἶνον ἤσθω. id est,

Mulieris iusturandum in uino scribo.

Immuens irria esse solere quæcûq; in cõpotationibus effutuntur. Alluditur autè ad prowerbiu, quod alibi retilidum, εἰς τὸ ὄζον ἤσθω, id est: In aqua scribo, de re euanida. Huc adscribendum, quod quædamodû in Symposiacis testatur Plutarchus, ueteres Bacchû obliuionis filiû finxerat, idq; per iocû inuerti apud hunc quissiam, dicēs patrem potius obliuionis appellandû fuisse, quàm filiû, quod uinû præsertim immodicum, uel ante senectam adimat homini memoriam.

Duabus federe fellis.

II

Duabus federe fellis, est incertum esse partiu, & accipi pui fide, ambabus satisfacere uelle. Quo uerbo noue cõpositi, εὐλοπῆσσα λαμπ, Home. appellat Mariè, id est: nûc his, nunc illis partibus fauentem. Macrobius in Saturnalibus cœnâ: Laberius mimus in senatum à Cæsare lectus, cum à Cicerone ad cõfessum non recipere, diceret: Recipere te nisi anguste federemus, nimis mordaciter respondit: At qui solebas duabus fellis federe: obijciens tanto iuro lubricum fidei. Sed id, quod Cicero dixit, nisi anguste federemus, scomma erat in Cæsare, qui in senatû passim tam multos admitterebat, ut eos quatuordecim gradus capere non possent. Hæstenus Macrobius. Est autè omnium cõsensu turpissimum, cû utraq; parte colludere. At Solon legem tulit, qua punitur tur hi, qui in ciuitatis tumultu, neutri partium adhaesissent.

Duos parietes de eadem dealbare re fidelia.

III

Huc finitimum uidetur illud: Duos parietes de eadè dealbare fidelia, pro eo, quod est, eadè re duplicè uelle intrè gratiam, eademq; opera, duos pariter demereri. M. Curius ad Ciceronè: Sed amice magne, noli hanc epistolâ Attico ostendere. Sine eû errare, & putare me bonû uirû esse. Nec solere duos parietes, de eadè fidelia dealbare. Volebat enim Curius pariter & Attico & Ciceroni uideri summus, ac de se uo fructum quidè Ciceronis, mancipium autè Attici facere. Tractum uidetur ab his, qui parietibus opus albarium superinducunt. Legitur & huiusmodi Græcû adagium apud Suidam, δύο τεῖχος ἐλειψέ, id est: Duos lînis parietes. In eos, qui in fictionibus, utriq; paribus blandiuntur. Ad hanc classem pertinet illud Hebræi uatis, utroq; claudicare pede. Itè

illud euagelicum: Duobus seruire dominis. Rursum illud ex Apocalypsi, de ijs, qui neq; calidi sunt, neq; frigidi.

Vnica filia, duos parare generos. IIII

His simile quiddam etiam nûc uulgo dicitur, dignum uide licet, quod uel uenit inter antiquitatis adagia cõmemoretur: Vnica filia geminos uis parare generos. Vbi quis idè beneficium duobus simul pollicetur, aut pro eodè officio, quod à alteri præstiterit, à duobus gratiam repericit.

Nescis quid serus uesper uehat.

v

Nescis quid serus uesper uehat.

Ex Menippis Varronis Satyris, citatur hic titulus, tum ab Aulo Gellio, tum à Macrobio, neq; dubiandû, quin pro uerbialis, sicut sunt & alij pleriq;. Quo salubriter admonetur, ne presentium successu prosperitate sublati, futuri curam abijciamus. Neq; illa de re fecari sinus, prius quam exitum uiderimus. Idem hodie quoq; uulgo dicitur, quom nondû ad uesperam decurrisse, cum significat diuersum exitû posse accidere. Apparet Maronem ad parociam alluisse, cû ait primo Georgicon libro:

Deniq; quid serus uesper uehat.

Agens de prognosticis occasus. Potest referri & ad illam Solonis sententiam, ἕνα τῶν μακρῶν βίω, id est: Specta finem longæ uitæ.

Multi thyrsigeri, pauci Bacchi.

VI

Πολλοὶ τοὶ θεσβηκοφόροι παύσει δὲ τὰ βῆσχοι. id est: Plures thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos.

Carmen hexametrum prowerbio Græcis celebratum, quo significatum est, compluribus mortalium, adesse uirtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen uera uirtute uacent. Vt non omnes ueri theologi, qui pileum theologicum gerunt, quæ hoc nomine sunt donati. Non omnes poète, qui se eo titulo circumferunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Nõ omnes Christiani, qui ceremonijs agût Christianum. Nõ omnes generosi, qui torquem gestant auream. Non omnes uirgines, quæ passis sunt capillis. Non omnes reges, qui diademate insigniuntur. Non omnes episcopi, qui mitram gerunt bicornem, aut pedum argenteum. Non omnes summi pontifices, qui uocantur sanctissimi, quiq; triplici corona insigniuntur. Non omnes imperatores, qui in uexillis ostentant aquilam. Neque παρωσοφορία, aut, ἡγῆσθω νοφορία, quemadmodum loquitur Plutarchus, philosophum facit, hoc est, gestata barba, aut gestatum pallium. Translatum à ceremonijs Bacchanalium, in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam uiteas quatiēbant afflati furore. Vt supatur à Platone in dialogo, cui titulus Phædon. Allusit huc eleganter Plutarchus in libello, quem scripsit aduersus Colotam, εἰς τὴν ἐπιπέδω ἀγῆσθω νομ. ὁ ἀγῆσθω, οἶδα γὰρ τὸν ἐπὶ τῶν, ἢ ἐν ἐπὶ ἀκαθῆμαι, αὐτὸ νομφορομ, ἀλλὰ ἐμμανέσασθω νομῆσθω τὸ πῶτα, id est: Quidam amicus Aristodemus Aegienjis: nam hominem nosti. Academicorû, non thyrsigerum, sed ardentissimum mysten Platonicum. νομφορομ appellat, nomine & cultu diuicax Academicum, nõ re. Scitum est & illud Herodis Attici in pallium, crinitum, barba ad pubem usq; prorecta, iudco barbam & pallium, philosophum nondum uidere.

Non omnes, qui habent citharam, sunt citharædi.

VII

M. Varro libro de re rustica secundo, eandem sententiam extulit diuersa metaphora. Sed non omnes, inquit, qui habent citharam sunt citharædi. Huc adscribendum uidetur, quod lepide scripsit Seneca, quandam personam malle,

malle, quam faciem. Faciem uocat, ubi quis talis uidetur qualis est: personam, cum praesertim sit aliquis quod non est. Potest et ad auros torqueri, si neget eos diuites, qui possident opes, sed qui recte norint uis. Vti non est citharæus, qui quis tenet citharam, sed qui cithara recte nouerit uti. Non is rex, cui contigit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Plures thriobolos paucos est cernere uates. VIII

Πολλοὶ θριόβολοι, παύροι δὲ τὴ μάλιστα ἀνδρες, id est: Plures thriobolos paucos est cernere uates.

Simile carmen est superiori, eodem modo Graecis celebratum. Philochorus apud Zenodotum autor est, olim tres nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quae Thria dicebantur, unde postea receptum sit, ut calculi, sortesque diuinarum, Thriae uocarentur. Unde thrioboli, qui thrias in uana diuina iaciunt. Sicut qui affirmant rationem diuinandi per sortes à Minerva fuisse repertam, quae cum magis floretet, quam oracula Delphica, mendax, et uana reddita est, idque opera Iouis, Apollini gratiam facere cupientis. Deinde ubi rursus morales Delphica frequentarent oracula, Pythia ad hunc modum dixisse:

Πολλοὶ θριόβολοι, παύροι δὲ τὴ μάλιστα ἀνδρες. Multi qui boues stimulent, pauci aratores. IX

Consimilem habet sententiam et hic uersus.

Πολλοὶ θρακέντου παύροι δὲ τὴ γῆς ἀροτῆες. id est: Qui taurus stimulent multi, sed rarus arator.

Multi praesertim ferunt quod non sunt. Siquidem antiquitus arabunt bubus, ut ante dictum fuit, eos excitabant praelonga arundine, aut hastili, cuspide quapiam acuminato. Qui mos et hodie durat apud Italos.

Simia in purpura. X

Πῆμα ἢ ῥοδύρες, id est: Simia purpurata. In uariis usus potest adhiberi parcaena, nempe uel in hos, qui tantis magnifico cultu suis ornati, tamen cuiusmodi sint, ex ipso uultu moribusque cognoscitur: uel in hos, quibus dignitas indecora additur: uel quoties rei per se fecerit, ascititia, peregrinaque ornamenta, indeceter admoentur. Quid enim tam ridiculum quam simia uestita purpura uestit? Atque id tamen non raro fieri uidemus apud istos, qui simias habet in delicijs, ut quam maxime possunt, ad humanum morem ornent, ac uestiant, aliquoties et purpura, quo parum attentos, aut imperitos saliant, proque homine saluatur simia, aut si deprehensus fuerit fucus, res magis sit ridicula. Quam multos id genus simios uidere est, in principibus aulis, quibus si purpuram, si torquem, si gemmas detrahant, meros cerdones deprehendes.

Simia simia est, etiam si aurea gefest insignia. XI

Πῆμα ἢ ὀπίθημα, καὶ χρύσεια ἔχει σινέβωλα, id est, Simia simia fuerit, etiam si aurea gefest insignia. Superiori respondet, admonens fortune ornamenta, non mutare hominis ingenium: Citatur adagium à Luciano, in oratione contra inercitium. Natū uidetur à simijs illis Aegyptijs saltationem humanam imitantibus. Lucianus refert apologum in hunc modum. Rex quidam Aegyptius simias aliquot instituit, ut saltationem perdicerent. Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos, aut melius, aut libentius imitatur. Artem itaque saltandi protinus edocuit saltare coepit, insignibus indute purpuris, ac personate. Multoque iam tempore maiorem in modum placebat

spectaculum, donec et spectatoribus faceret quissimum, nuce, quas clanculū in sinu gestabat, in medium abiecit. Ibi statim simia, simul atque nuce misisset, oblitus choreae, id esse coepit, quod ante fuerat, ac repetere et saltatricem, in simias redierat. Cōditiusque per simias, alacer atque uestibus, pro nucebus inter se depugnabant, non sine maximo spectatorū risu. Narratur apologus non absimilis, de sele, quam Venus belle adoratam in pedisse quorum ordinem ascuerat, ac satis apte ἔρωτα κίς, donec mare e cauo quopian in medium procurrerente, declarauit se se nihil aliud esse quam selem.

Afinus apud Cumanos. XII

Οἱ ἄσινος κωμαίους, id est: Afinus apud Cumanos. Cōpetit in eos, qui eū sint inepi, ridiculūque, tamē apud ignotos ipsa nouitate habetur in precio. Aut in eos, quibus honos aliquis praeter meritum additus à fortuna, tumore et insolentia, ita ut se se sit, cōcilii: id quod eleganter notat Demosthenes Olynthiacarum orationū prima, τὸ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄσινος τῶν ἀσίων, ἀφορμὴ τῶ κακῶς φρονήματι, τοῖς ἀνοήτοις γίνεσθαι, id est: Felicitas enim et rerum successus, qui contigerit inmerenti, stultis uesania causam praebere solet. Cui congruit illud ex Aeschylō citatum.

Ἐβῶ φος, μὲν ἀνθρώποις ἔτυγχον ἀφροσύνη. id est: Graue pondus amens, rebus utens prosperis.

Narramus alibi fabulam de afino fugiūto, qui apud Cumanos se gefit pro leone.

Ira omnium tardissime senescit. XIII

Ὁ θυμὸς ἔκατον γῆρας κεί, id est: Ira postremum senescit. Hinc dicitur illud Aristotelis apophthegma, qui, auctore Laertio, rogatus, quae res quam ocyssime cōsenesceret, respondit beneficium. M. Tullius uiraniq; complexus: Cui placet, inquit, obliuiscitur, cui dolet meminere. Nam uulgo mortales inuicia tenacissime meminisse solent, benefactorum quam facillime obliuisci. Graecum adagium uidetur ex Sophocle sumptum, cuius in Oedipo Colono haec sunt uerba: Θυμὸς γὰρ οὐδέμ γῆρας ὄσιν ἄλλο, πλὴν ὀσάνη, θανόντων οὐδέμ ἔλπει, ὀπίηται. id est, Senecta nulla obtingit iracundiae nisi mors, sepultos nullus attingit dolor.

Hoc idem innuit Homerus lepiūssimo sane figmēto de Litis et Ate. Hae dea facit, quae noxas ac turbas soletat immittere rebus mortalium, atque ipsam quidē acerbis oculis, ac praeculocibus esse pedibus. Ceterum post eam multo interuallo cōfesa qui Litas deas, quod Ate turbaeris, farcire cōmiantur: Hae et strabis oculis fingit, et pedibus claudis, illud nimirum inuicem, offensas esse citas, reconciliationis esse tardas, propterea quod inuicia dūmenniūsi solent homines. Carmen ipsum Homeri subscribam ex Iliadis libro nono: Καὶ γὰρ τε λιταὶ εἶσι δι' ἰὸς κέρας μέγαλον, καὶ αὖτε τὴ ῥυσὰ τε παραβλώσασσι τ' ὀφθαλμοῖς, αἰ γὰρ τε καὶ μετόπισθεν ἄπει ἀλγῶσι κίδουσα, καὶ δ' ἄτη δεινὰ τε, καὶ ἄστρατα, ὄσσενα πάσας Πάλλη ἔπτεκερροῖσα, φάσθαι δὲ τε πάσων ἐπ' αἰῶν βλάσθησ' ἀθεώπρωτος, αἰ δ' ἐρακόνται ὀπίσσω. Ὀς μὴν τ' αὖ ἔσονται κέρας δι' ἰὸς ἄσων ἰδῶσα, τὰρ δὲ μετ' ἄνωκα, καὶ τ' ἐκλυορ ἐν ὀφθαλμοῖς, Ὀς δὲ ἂν ἐπιβύτωσιν, καὶ τε σεργῶσιν ἀποεῖπασιν, Διόσσοι τε ἄρα τὰ γὰρ δ' ἄτα κροῖονα κίδουσα, τῶ δ' ἄτιω αὖ ἐπεσὺς ἵνα ἐλαφθεῖς ἀποστοῖον. Quorum uersum, non indolem, neque gratiam, sed sententiā, utcumque reddemus Latinis uerbis.

Namque Litas etiam genitū Saturnius ingens, m 3 Rugofas

Rugosas, pedibus claudis, ac lumine lefas,
 Quæ à tergo comitantur Aten, medeantur ut illi.
 Ipsa Ate, pedibusq; ualens & robore præstans,
 Proinde gradu celeri longe præuertitur, omnes
 Occupat, & terris prior aduenit illa per omnes,
 Mortales lædens: uerum hæc post terga sequuntur
 Sarturæ quicquid cōmouerit illa malorum.
 At uero natus Ioue, qui reuocetur & audit,
 Se simul ac adiere, huic cōmoda plurima gratæ
 Conciliansi, huiusq; uicissim uocæ receptant.
 Reijcit at si quis præfractæ & pernegat Atæ
 Tunc adito Ioue patre, præcantur, ut illic Ate
 Huic adstet, poenasq; suo det deniq; damno.

Eiusdem Ate fit mentio Iliados. τ. ubi Iupiter imputans huic
 deæ, quod à Iunone deceptus esset, illam capillus arreptam
 in terras præcipitem dedit, inter dicens ne inquam rediret in
 cœlium contubernium. Hoc Homeri figmentum, quiddã exi
 fsimant esse finitimum ei, quod de Lucifero cœlis deturbato,
 ecrem Christianiani.

Si uultur es, cadauer expecta. XIII

Capitatores testamentorum & hereditate, uulgata me
 taphora, uultures appellantur, quod senibus orbis, eui cada
 ueribus inhinc. Nam huic aut proprium, cadaueribus tan
 tum uiuere. Vnde & natura tantum illi sagacitatis addidit,
 autore Plinio, ut biduo, aut triduo præuolet illuc: ubi cadaue
 ra sint futura. Hoc minus nocens, quam sint homines isti di
 uitium funeribus imminentes, quod neq; fruges attingit, neq;
 ullum animal, quantumuis imbecille, occidit, aut infestatur: tan
 tum cadauera, uel eorum, que sponte interierunt, uel ab alijs
 relicta sunt, depascitur. In quibus tamen abstinet à sui gene
 ris, id est, autum cadaueribus. Quem admodum & Plutarchus
 docet in problematis reru antiquaru, ne quid interim adse
 ram ex Aegyptioru opinione, qui dicunt uultures omnes esse
 foeminas, nec aliter ex uiro coeipere, quam è zephyro gra
 uide fiunt arbores. Vnde mori est hanc autem innocentissimam
 apud homines tam male audire. Proinde qui diuites audent,
 aut accusare, aut ueneno tollere è medio, Miluij uocantur, qui
 uero diuixat obsequijs & adulationibus occupantur, ut mis
 seantur testameto, uultures pro uerbo dicuntur. Seneca: Si
 uultur es, cadauer expecta. Martialis lib. sexto.

Amisit pater unicum Silanus.
 Cessas mittere munera Oppiane?
 Heu crudele nefas, maleq; parca,
 Cuius uulturis hoc erit cadauer?

Diogenianus in collectaneis meminit huius adagij, sed alia
 figura. ἀπὸ γυναικός, id est: uulturum uiru. Admonet autẽ di
 ctum de ijs, qui uel ob hereditatis, uel alterius alicuius emo
 lumentum spem insidiantur cuiuspiam.

Coruum delusit hiantem. XV

Haud dissimili figura dictum est ab Horatio, in eum qui
 capiatorem suum arte frustratus fuerat:
 Coruum delusit hiantem.

Nam hæc quoq; auis cadaueribus imminet. Pleruq; inquit,
 recotus scriba ex quinq; uiro coruū deludet hiantẽ. Loquitur
 de Corano, qui Nasicae foero. sse testamenti per dolum
 ostẽtata, mories, nihil preter plorare reliquit. Videtur autẽ
 hoc adagium effictu, & imitatu ad illud Græcoru, λυκὸν
 ἔφαυεν, id est: Lupus hiat. Vt ibidẽ dicere liceat, lupum de
 lusit hiantem, & κόραξ ἔφαυεν, id est: Coruus inhibat.

Cornicari. XVI

Quin & Græci pro uerbo κερσίζω, dicunt, p eo qd est

inhicare præde, aut incepte garrire. Aristophanes in Plato:
 εὐ μὲν οὐδὲ ὁ κερσίζω, ὡς ἐμὲ τὴν κερλοφόρον
 κερσίζω μεταλαβείν.

Interpres admonet esse pro uerbũ in eos, qui cornicu more
 frustra cornicantur. Sicut autẽ uerba Chremylis senis, qui ait se
 non ignorare, quid sibi uellet Eplephidemus, solum ac deor
 sum uerbes orationẽ, dũ studet furti cõfessionẽ elicere, nimirũ
 ut cõsciũ in præde partẽ ueniret. Persius Satyra quinta:
 Nescio quid tecum graue cornicaris incepte.
 Vtus est & diuus Hieronymus in epistola ad Rusticu mo
 nachum.

In uino ueritas. XVII

Ἐρ οὐν ὁ ἀλλόεος, id est: In uino ueritas, passim apud
 autores usurpatum adagium, significans ebrietatẽ animi
 cum tollere, & quicquid in pectore cõditum est, in apertum
 proferre. Vnde diuina litera uctant ubi dari regibus, quod
 ibi nullum sit arcana, ubi regnet ebrietas. Plinius lib. 14.
 cap. 22. scripsit uinum, usque adeo mentis arcana prode
 re, ut mortifera etiam inter pocula loquantur homines, &
 ne per iugulum quidem rediatur: uoces cõtineant, uulgoq;
 inquit, ueritas attributa uino est. Celebratur & Persæ cuius
 dam apophthegma, qui negauit tormentis opus esse, ad ex
 quirendum uerum, uino enim rectius elici, quod approbas
 Horatius in Odis:

Tu lenes, inquit, tormentum ingenio ad moues
 Pleruq; duro, tu sapientium Curas, & arcana iocoso
 Consilium retegis Lyæo. Idem in arte poetica:
 Reges dicuntur multo iocere cutilles,
 Et torqueri uero, quem perspexisse laborem,
 An sit amicitia dignus. Rursum alibi:

Quid non ebrietas designat? opera recludit.
 Effertur & ad huc modũ apud Athenæum παρὰ μὲν οὐ
 καὶ ἀλλόεος, id est: Vinum & ueritas. Celebratur à Græcis
 hæc quoq; sententia proverbiale, τὸ οὐ τῆ κερσίζω τὰ νῆ
 φοντος, ἐπὶ οὐ γλυκώσεξ ἔ μισθόντ, id est: Quod in
 corde sobriũ, id in lingua ebriũ. Theognis:

Ἐρ πρὶ κερσίζω, ἀντὶ τοῦ τε καὶ ἄσχετον ἰδρύες ἀντὶ
 τινώκεσθ, ἀντὶ τοῦ δ' οὐ καὶ ἔσθες νόσον. id est:
 Aurum atq; argentum fabris dignoscitur igni,
 Vinum hominis prodens arguit ingenium.

Athenensium hunc senarium citat ex Euripide:
 κάθοπτρον γὰρ εἰς ὄρα χαλκός ἐσ, οἶνον δὲ νῶ. id est,
 Forma ære lucet, uina produnt pectora.

Apud eundem Ephippium:

Οἶν σὲ πλῆθὺ πολλὴ ἀναγκάζει λαλῆν,
 οὐνοκῶ μὲν ὄντα, φασὶ τ' ἀλλοτρίω λόγῳ. id est,
 Vis nulla uini, multa te cogit loqui,
 Loqui proinde uerba dicunt ebrios.

Alcibiades in Symposio Platonis. τὸ δ' ἐν τῆ νῆ οὐκ ἔμ
 μὲς ἵκανώσατε λέγοντ, εἰ μὴ πῶτόν μὲ τὸ λεγόν
 μόνον οἶνον ἀνθὲ τε παίδων, καὶ μετὰ παίδων, ἡμ
 ὄληθε. id est: Que uero nunc fecerunt non prius audie
 tis, quam pro uerbum illud resequuntur: Vinum & eam
 pueritia, & sine pueritia, ueridicum est. Quibus ex uerbis
 liquet idem de pueritia quod de uino pro uerbo iactatum
 fuisse. Durat & hodie uulgo tale pro uerbum, non audi
 ri uerum, nisi à tribus hominum generibus, pueris, ebrijs,
 & infans. Hinc adscribendum arbitror uersiculum illum
 pro uerbalem:

Ἡ γλώσσ' ἀμάρτανουσα τ' ἀλλοτρίω λέγει. id est:
 Verum putatur lingua lapsa dicere.

Nam

Nam verum esse creditur quod exciderit imprudenti, quādo quidem id demum uacat fitionis suspicione.

Bos in lingua. XVIII

Ἰὸς ἐπὶ γλώτῃς, id est: Bos in lingua. In eos, qui nō audent libere, quod sentiant dicere. Translatum, uel à robore animantis, quasi linguam opprimens, nō finat eam loqui. Vel hinc quod Atheniensium nomina quondam bouis obtrunxit figurā. Item apud Romanos Seruius rex, ouium ac bouum effigie, primus signatus es, auctore Plinio libro decimo octauo, cap. tertio. Itaque qui nullis pendendi metu deterriti reticerent, aut qui pecunia corrupti loqui nō auderent, bouem in lingua dicebātur habere. At Iulius Pollux non de rerum uocabulis libro, prouerbium hoc exponens, his fermē cōsentanea commemorat, addens ipsum nomina bouem uulgo uocari solere. Proinde in Deliacis spectaculis, si cui manus dān dum erat, praeconem pronunciare solitum, tot boues illi dābantur. Bouem autem ualuisse duabus drachmis Atticis, iude fuisse, qui crederent hoc nomina Deliorum fuisse propriū, non Atheniensium. Addit item in Draconis legibus extare mentionem, ὡς ἐστὶν ἄποτινίμυ δ' ἀκόβοιο, id est: De pendendis decem bubus, id est, nummis decē. Neque defuisse qui enīserint, Homcrum quoque de nomisinate locutum, non de animante, cum ait:

Ἐγὼ σὲ καὶ κλέϊσιν ἐκατόμβοι ἐνευθελοίμυ.

Verum hanc opinionem alio in loco refellit Iulius Pollux, ostendens illam fuisse commutationem rerum, citra nimos. Adagium autem effert ad hunc modum, Ἰὸς ἐπὶ γλώτῃς βέβηκε, id est, Bos in lingua ambulans, admonens id dici solitum, ubi quis pecunia causa taceret. Theognis:

Ἰὸς μοι ἐπὶ γλώτῃς, id est:

In lingua mihi bos.

Philostatus in uita Apollonij, γλώτῃς τὸ ἐὼς πρῶτ' ἄνθρωπων σωζέσθαι, Ἰὸς ἐπὶ αὐτῇ σωζέσθαι ἐξ ὄψε δ' ἀγλας, id est: Lingua primus hominū coercuit, bouem in illa silentij inueniens decretum. De Pythia loquitur, silentij auctore. Item in Scopeliano Sophista, καὶ οὐ γὰρ δὲν μάζῃς εἰ πεπερῶ μύθοι τῶν γλώτῃς τινος καὶ βέβηκε ἀφανίας ἐπ' αὐτῶν βέβηκε μύθοι, id est: Neque mirandum est, si quādam linguam habentes uinātam, boue silentij eam occupante. Exat apud Aeschylum in Agamemnone. τὰ δ' ἄλλα σιγῶν, Ἰὸς ἐπὶ γλώτῃς μέγας βέβηκε, id est: Taceo cetera, linguam occupauit bos quidem ingens.

Argentanganin patitur. XIX

Ἀργυρογῆλος πάθος, id est: Argentanganin patitur. Superiori finitimum est, natum ex historia, quā refert Aulus Gellius in noctibus Atticis, atque item Plutarcho in uita Demosthenis. Ea est huiusmodi. Cū aduersus Miletiorū legatos, qui uacillj peccidi causa Athenas uenerat, acriter in conuentione dixisset Demosthenes, obstricterētque, quo minus impetratori postulata uiderentur, causa in diē posterum reiecta, Legati Demosthenem ipsum adierunt, magnāque pecunie summa, ne cōtra se diceret redemerunt. Postridie, cum res demo foret agenda, Demosthenes, multa lana collo circumuolutio in cōdicionem prodijt, fingens sese σωαγγῆλος, id est: angina pati. Eamque rem impedimento esse, quo minus ex more diceret. Tum ē populo quispia, cui simulatio subolebat, exclamabat, eum non σωαγγῆλος, sed ἀργυρογῆλος pati. Est autē synanche morbi genus, quem uulgus medicorū deprauate quorūnantiam appellat. Hunc Aretæus Cappadox libro primo, cōmemorat inter morbos quos, ostendens bifariam appellari, uel κωαγγῆλος, quod id mali canibus sit familiare, uel

σωαγγῆλος, quod spiritum coartat, ac praeficit.

Equis me portat, alit rex. XX

Ἴππ' ὁ μὲ φέρει, βασιλεὺς μὲ φέρει, id est: Merex alit, ac me portat equus. Refertur iter Graecorū ad Asia, atque addit hinc natū. Iuuenis quā sub rege Philippo pedia faciebat. Is cū admoneretur, ut missionē peteret, se fecit, à militia abdicaret, negauit se facturū, his quibus uidebis:

Ἴππ' ὁ μὲ φέρει, βασιλεὺς μὲ φέρει, id est:

Equis me portat, rex me alit. Significans se cōmodissime uiuere, ut qui ex pedibus alienis ingrederetur, et aliena pecunia pasceretur. Huc allusit Horatius, cum in epistolis sub Aristippi persona, sic ait:

Rectius hoc, et

Splendidius multo est, equus ut me portet, alat rex.

Quo quidem in loco Acron butius admonet prouerbij, cuius etiam meminit Diogenianus. Apparet ē tragedia quāpiam actutum. Est enim carmen anapesticum dimetrum.

Etiā corchorus inter olera. XXI

Ἐκὶ κέρχου' ἐν λαχάνοις, id est: Etiā corchorus inter olera. Dicit solitū in homines nullius precij, qui tamē in numero aliquo ludeat haberi. Nā κέρχου' oleris genus est uulsiū, quod Plinius lib. 21. in catalogo olerum recenset. Idē alibi cōmemorat inter herbas spōte nascētes. Scribit autē corchorū Alexandrini cibi herba esse, cōsolutis filijs, ad finitudinē mori, multis remedijs uilē. Meminit prouerbij Theophrastus, libro de plātis septimo, cap. 7. Corchorum refertur inter olera, quae uel coctā, uel cruda possint edi, uerū ob amari tudinē prouerbio esse infamē. Suidas ex Helychij auctore sunt, nōnullis piscem existimari corchorum, concēptissimum, nulliusque precij, qualis sit hippurus. Aristophanes in Vespijs, κἀδὲ ἡλαμῶν τ' κέρχου', id est, Deinde corchorum attingitur. Nec hic tacuit interpres de prouerbio.

Graculus inter musas. XXII

Cui non dissimile uidetur, κολοίς ἐν ταῖς μούσαις, id est, Graculus inter musas. In doctus inter doctissimos; infanctissimus inter eloquentissimos. Recte dicitur ἐν homines ostentatione falsae doctrine sese insistantes, et uirū eruditiss impudenter obstreptantes. Est enim Graculus auis, minime canora, sed tamen odiose garrula, atque obstrepera. Confinē est his quod in Buccolicis, ait Vergilius:

Sed argutus inter strepere anser olores.

Cygnos canoros esse sic omnū poetarū literis est decatātū, ut nihil sit celebratius etiāsi nemini cōsigit hunc audire canentem. Nec defunt philosphi, qui huiuscerei ratione quoque reddere conentur. Aelianus addit, eos nō canere, nisi flante Fauonio. Unde fertur etiā prouerbiū, κικνεον ἄσπυ, id est, Cygne a canito. Cōtra, anseres molestio quodam stridore obgannunt. Proinde cū in doctus inter eruditos garrū, in tēpo re usurpabitur adagium: Anser inter olores.

In lente unguentum. XXIII

τὸν ἐπὶ φωνῇ μύθου, id est, In lenticula fabulā, subaudi, narras. Vbi quis mentionem inducit uilis cuiuspiam, et nihili hominis, alijs de uiris egregijs uerba facitibus. Ad hūc quidem modum legitur in omnibus uulgatis exemplaribus, apud Aulum Gellium, lib. 13. cap. 23. Verum placet Hermoclei castigatiōni subscribere, qui locum hunc ita refert, ut lo regat, τὸν ἐπὶ φωνῇ μύθου, id est, In lente unguentū. Quādrat autē in bonnē, aut in rem quampiam, quae nentiquam in tempore adhibeatur ips, quibus minime congruat. Velut si philosophum, iuuenum lasciuientū cōiuitio miscas. Aut in a ter pocula de rebus grauibus, ac theologis incipias distuare. Quemadmodum uidelicet lenticulae uili legumini, incepte

quis admiserit unguentum. Dicitur etiam ubi plura inter se dissimilia confunderentur. Verba Frontonis apud Gellium sunt hæc: Videte tamen, ne exsimilitis semper, atque in omni loco, mortales multos, pro multis hominibus, esse dicendam: ne plane fiat Græcorum illud de Varonis Satyria proverbiū, τὸ ὄψ φαυῖ μύρον, id est, In lente unguenti. Idē in ista paruit M. Tullius lib. ad Atticū primo. Legati, inquit, cū autoritate mitterentur, qui adirent Gallie ciuitates, daruntq; operam ne eæ cum Elietijs se iungerent. Legati sunt, Quæ Metellus Creticus, et L. Flaccus, τὸ ἐπὶ τῆ φαυῖ μύρον. Lenxulus Clodii filius. T ameti si hic quoque locus eodē mendo la borat, quo Gellianus ille. Citatur autem adagiū hoc ab Aristotele, in libro de sensu et sensili. ἀλλὰ δὲ τῶ ὄψ φαυῖ μύρον, id est, Nam uerū est, quod ait Stratis Euxripidē tamens, ubi lenticula coquitur, non oportere unguentum insundere. Quo sanē loco, que portenta habeant nostri uulgati codices, nihil attinet hic cōmemorare. Ciat et Athenæus libro dīpnosophistarum quarto:

Παραίνασαι σφῆρι ἢ βελόμααι σοφῶν ὄψ φαυῖ μύρον.

Ex Phœnicis Stratiadis Comici poëte. Ciat et ex Sopatri Næcya, Ἰθακῶς ἐδ' αὐαῖς τὸ ἐπὶ τῆ φαυῖ μύρον τῶς εἰσι, Ἰθακῶς δὲ μύς, id est, Ithacensis Vlystes in lente unguentum adesp, aude anime. Adduci et Clearchum proverbiorū collectorem, qui hoc quoq; receperit, τὸ ὄψ φαυῖ μύρον. Addeas extare apud Varonem, compluresq; Latinorū ufos eo pro uerbio quibus incognitum tamen sit, unde Varro desumpsit eum iambicum. Huc mihi uidetur Aristophanes alluisse, cum ait ὄψ ἐρῶν.

Κ' ἀπὸ φαυῖ μύρον ἐρῶν ἀνοκαὶ μύρον ἐπὶ φαυῖ; id est,

Præterea serēs serpyllum sarsum, Et unguentum insundes.

Fortō unguentiū intelligo oleū odoratū, ac uelut unguentiū. Alioqui plebeū oleū admiscere lentū, nihil prodigiosum.

Anulus aureus in naribus suis. xxiix

Huic penē cognatum est illud quod extat in prouerbijs Hebræorū: Anulus aureus in naribus suis. Sic enim habetur proverbiorū cap. xi. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra, et fatua. Vbi res que patet per se præclara, illic adhibetur, ubi minime addeceat. Vt si stulto cōtingant opes, fatue forma, genus ignauo, eloquentia uirō improbo, magistra tui imperitio. His enim rebus non modo non ornantur, uerum etiam magis ridiculi fiunt. Olim autem anulus quibusdam aureis in auriculas infertis, ornari se se credabant, maxime barbari. Inseritur et suillis naribus anulus aureus, quo minus nocent agris rostri suffusione, que peculiaris est huic animanti, quæ propter et agricolationē monstrasse creditur. Quod si anulus aureum rostro sullo inferas, res sit oppido quam ridenda. Celebratur apud Græcos Menandri uerficulus, ab hac sententia non admodum abhorrens:

Μισῶ ποικῆρον, ἕκαστον ὅταν ἐπιτῶ λόγῳ. id est,

Odi improbum, qui uerba proloquitur proba.

Huc pertinet illud, quod memorat in Noëtibus Aulus Gellius, cum quispian improbate fame uir sententiam dixisset, Reipub. conducibilem, iusserunt eandem ab alio quopiam integro, bonoq; uiro pronuncitari, atque illius nomine decerni, quod absurdum existimarent à malo uiro bonum consilium, aut bonam sententiam proficisci.

In eburna uagina plumbeus gladius. xxv

Huic confine est illud, ὃν ἐλεφαντίνῳ κελῶδι τὸ μολύβδινον ἐπιθήσῃ, id est, In eburna uagina plūbeus gladius, natū ex Diogenis Cynici apophibegmate. Nā cū adolefētēs quispian, in signi forma, fœdū quadā, atque obsecrū dixisset: Ex eburna, inquit, uagina plumbeum gladium educis.

Omnia octo.

xxvi

Ἀπαντοκτῶς, id est, Omnia octo. Cum nihil deesse signi ficamus, aut cum nulla inter se similia uidentur, parcerem hinc natam existimāt. Stesichorus poëta in oppido Cantana splendide sepulchrum fertur, monumētō diligētī quadā ratione, ex oibus ostionis cōstruū: octo colūnis, octo gradibus, angulis octo. Atq; hinc prouerbiū increbuit ἄπαντοκτῶς. Meminit huius et Iulius Pollux in octo, agēs de hisu taxillorū, quæ ait numeris constare, in quibus sit unus, quī Stesichorius appelletur, nimirū octo, idq; cognominis sumptū esse ab eius monumētō. Sunt qui dicāt eū, quī Corinthis in unā ciuitatē coegit, ciues uniuersos in octo tribus distribuisse, atque hinc ortū uulgi sermonē. Neq; desunt qui scribāt, idq; Euādro, ut citant, autore, octo deos esse, qui rerū imperē summe, ignē, aquā, terrā, cœlū, lunā, solē, miltrā, noctē. Mithram autem Persæ, cundē cū sole existimant. R. u. sum aliq; dicitū octo fuisse certaminū species in Olympijs, atq; inde ductū adagiū. Omnia octo. Quod si nobis quoq; cōceditur in enigmate diuinare, non absurde natum uideri potest à fabula, quā narrat Plutarchus in commentario de Damonio Socratis. Delijs ac ceteris Græcis oraculo responsum fuisse apud Aegyptios, ita deum malorum finem fore, si aram, que in Delo erat, duplasent. Qui cum non intellexissent, quā sibi uellet oraculum, ridicule duplatis singulis ac lateribus, imprudentes solidum octuplum effecerunt, ob inscitiam proportionis, que longitudine duplum reddidit. Ceterum hac inre consultus Plato, geometrie cum primis peritus, respondit deum Græcis imperitiam approbasse, monere, ut geometrie darēt operam. Delectatum apparet hoc prouerbio Helio gabalium imperatorem, cui morem hunc fuisse scribit Aelius Lampridius, ut simul ad cenam uocaret octo caluos, octo luscos, octo podagros, octo sardos, octo migros, octo prælongos, et octo præpingues et obesos.

Omnia idem puluis.

xxvii

Πάντα μία κόμης, id est, Omnia idem puluis. De indiā sœta similitudine. Lucianus: ἀλλὰ πάντα μία ἡμῶν κόμης φασι. id est, Quin nobis omnia idem, quod autem, puluis. Alludens ad defunctorum cineres, inter quos nihil appareret discriminis. Confine illi, quod alio demonstrabimus loco, eiusdem færine. Siquidem antiqui færinam pollinem uocabant.

Currus bouem trahit.

xxviii

Ἡ ἑμαῖα τὸν βῆρ ἐλαίνε, id est, Currus bouē ducit, de re que prætoris geritur. Veluti si uxor prescribat marito, si discipulus reprehēdat præceptorē, si populus imperet principi, si ratio pateat affectū. Lucianus in Tērsione. καὶ δὲ τὸ ἔπιπομιαζ, ἢ ἑμαῖα τὸν βῆρ ἠελλῶν ἐκαρῆς, id est, Nūc idē cucuit, quā dicit uulgo solet: Plaustrū sepemuro bouē ipsū aufert. Trāslata metaphora à plaustris p decliue retro labētibus, unāq; secū bouem aufere uēibus.

Ab equis ad asinos.

xxix

Ἀφ' ἵππων ἐπὶ ὄνους, id est, Ab equis ad asinos. Vbi quis à studijs honestioribus ad parū honesta desecit, ueluti si quis è philosopho cantor, è theologo grāmaticus, è mercatore caupo, ex economo coquus, è fabro fieret histrio. Quā drabit item, ubi quis è cōditiōne lautiore ad abiectiōra deuenit.

nerit. Erocopius sophista in epistola quapiam: τὸ δὲ λέγει μείων, ἀπ' ἴππων ἐπ' ὄσας μεταβάλλειν μῆνιν, id est, iuxta proverbum, ab equis ad asinos transivimus.

Ab asinis ad boues transivimus. XXX

Hinc diversum est illud Plautini: Ab asinis ad boues transendere, pro eo quod est, ex humiliori conditione ad ditiorum patris transire. Sic enim apud Plautum in Aulularia, Euclio, cuius pauperculi diues quidam expectabat affinitatem: Venit hoc mihi in mentem Megadore, te esse hominem ditem, facitium, me item esse hominem pauperum pauperimū. Nunc si filiam locasim meam tibi, in mentem venit, te bouem esse, et me esse asellū. Vbi tecum comensum siem, ubi onus neque a portare pariter, iaceat ego asinus in luto, tu me vos haud magis respicias, natus quam si nunquā siem. Et te utar iniquitate, et meus me ordo irridet, neutrobi habeam stabile stabulum, si quid ditiorum fiat. Asini me mor dicus scindant, boues incursent cornibus. Hoc magnum periculum est, me ab asinis ad boues transcendere. Hactenus Plautus. Videtur allegoria ex Apologo quopiam mutuo sumpta, qui mihi in praesentia non succurrit.

Ab asino delapsus. XXXI

Ἀπ' ὄντων καταπεσόν, id est, Ab asino delapsus. In eo dicitur, qui inconsulte quippiam agunt, et imperite: aut in eos, qui a presentibus comodiis, quibus obiscitūti uti nesciunt, excidunt. Est autē in Graecis verbus faceta allusio ad finitima orationem, mutato accentu, ἀπὸ ὄντος, id est, ad mente delapsus, tanquam necors, et mentis impotēs. Vtitur hoc adagio Plato libro de legibus tertio: Δέξιν φαινεῖν ἔμοιγε οἰόντων ἴππων τῶν λόγων ἐκαστος ἐναλαμμένον, Ἐ μὴ καθεῖς πρὸ ἀρχαίων κερκιδίων δ' ὄμα βία ὑπὸ τῶν λόγων φερομένων ἢ τῶν προμίων, ἀπὸ τινος ὄντος πεσεῖν, id est, Mihi sane videtur, undequaque restringendus sermo, ne tanquā os habens effrene, impetu abreptus, iuxta pro verbum, ab asino tanquā a mente excidat. Vtitur item Plutarchus in Gryllo Rursum Aristophanes in nubibus:

Καὶς γὰρ ὄντως εἶχε, ὡς γὰρ μοι δοκεῖ. Ἰπποὺς γ' ἐλαύνω δ' ἐπείσεσθαι νῆ τοῖς θεοῖς. Τὶ δ' ἴτα λυγρὸν, ἄσπιδ' ἀπ' ὄντων ἐκπεσόν; id est, Mali, ut videtur, accidit tibi quippiam. Ita per deos, equos agens miser excidi.

Quid hec in, ut delapsus asino blatteras?

Primus versus dicitur a Strepsiade Danistam irridere, quod pecuniam filio suo mutuo datam repetat. Alter est Danistae, iuvenem tacite allusione nominatis, qui studio alendorum equorum pecuniam eam absumpserat. Tertiū rursum Strepsiadis, dicens illum delirare, perinde quasi non ab equis, sed ab asino decidisset, hoc est, ἀπ' ὄντος, id est, a mente. Quandoquidem et Latine mente delapsi dicuntur, qui mente exciderunt. Suetonius in Augusto: Rectorem quoque solitus apponere, etiam parvis, a mente lapsus. Quādam huic quoque proverbio huiusmodi affingunt fabulam. Duo quidam, cum in desertis locis asinum quempiam forte fortuna nati essent, contendere inter se se caperunt, uter eum uti suum domum abducerent, utriusque pariter ad alterum videbatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem alternantibus, asinum se se subdixit, ac neuter eo potius est. Atque hinc proverbium natum auerant. Mihi magis placet in adagio compositam fuisse allusionem, de qua diximus, maxime quod animadvertam grammaticis id studio fuisse, ut omnibus adagijs fabulam aliquam, ad historiam, vel commentitiam adungerent.

Telluris onus. XXXI

τῆς βάρους, id est, Terrae onus. De homine uehementer inutili, qui nihil aliud quam terram suo pondere grauet. Refertur inter adagia Graecanica, nati ex Homero, apud quē Achilles Iliados. sic hoc pacto loquitur, indigne ferens oculū, et quod non inerat praellum cum reliquis copijs: Ἄλλ' ἡμῶν τῆς ἀνυρίας ἐπ' αἰσίου ἔσθ' ἀγένη, id est, Nauius asideo telluris inutilis pondus.

Rursus in Odysee v. Οἶον μὲν ἄνα τῆσδε ἐπιμασον ἀλκίω Σίττε καὶ ὄννε κερκιδίων, οὐδ' ἐτι ἔσθωμ Εμπασιον οὐδ' ἐ βίωμ, ἀλλ' αὐτῶς ἀχρὸς ἀσπονδῆς; id est, Quem tandem nobis eronem adducēs educem, Eneclumq; fame, iunij; et panis egenum, Artibus edoctum nullus, neque iuribus illis Pollemem, ac tantum telluris inutile pondus? Nec illepidum, nec proflus, ni fallor, ἀσπασθ' ἴδουσον est, quod memorat Athenensibus libro octauo: Stratonicus quippiam citharædus Corinthi peregrinabatur. Hic cū ancilū quendam fixis oculis intueretur, idq; diu, tandem ille: Quid, inquit, tibi per deos, uis mater, aut quid me facit continenter intueris? Demor, inquit illa, sin mater te decem menses ferre potuit, cum ciuitas angatur, unum duxerat diem te portans.

Arabicus tibicen. XXXII

Ἀραβίος ἀλκίτης, id est, Arabicus tibicē. Ἀντ' ἀραβίος ἔγγυλος, id est, Arabicus nuncius. In eo dici solitū, qui a semel ceptis nunquam desistit. Quod uitiū Flaccus cantoribus peculiare esse scripsit, ut iusti cantores, nunquam adducantur ut incipiāt: si inijsi coeperint, nunquam desinant. Citatur ex Menandro, ἀραβίον ὄρα ἐγὼ κερκίηκα αὐλῶν, id est, Arabicam ego hercle tibiā exciui. Memint adagij Iulius Pollux, capite de loquacibus, ad hūc modū: ἀραβίος αὐλῶς, id est, Arabica tibia. Citatur et Citharus in Medea: κίθαρα δ' οὐμ' ἀρχαίωτο ἀραβίον, id est, Citharædū exciui. Arabi tibiā. Celebrat Graecis et hic uersiculus de tibicine Arabico. Δραχμῆς μοῦ αὐλῆς, τῆσδε αὐτ' ἐπ' αὐτῶν, id est, Drachma canit, sed quātorum compositur. Quod paululo precio prouocaretur ad canendam, non nisi magna mercede desisteret. Adagium hinc natum existimant, quod olim tibijs canendi artem non discabant ingenij tanquam sordidam, sed hanc sola mancipia exercebant, quae pletrungae ex Arabia producebantur. Deinde ingenius usque adeo placere coepit, ut indoctus haberetur, quisquis huius esset rudis, donec Aleibiades tibias abijceret, oris deformitate composita ad speculum.

Artem quæuis alit terra. XXXIII

τὸ τέχνην πᾶσα γαῖα ἔσθ' ἔσθ', id est, Artē quæuis alit regio. Proverbia illi sententia, qua significatū est, certissimū uaticinū esse eruditionis, aut artificij aliquod. Nam hec neque eripi possunt a latronibus: et quocumq; terrā u' abeat, se comitantur, nihil adferentia sarcinae. Suetonius scribit aliquando Neroni praedictum a Mathematicis, fore ut imperio desinitur retur: unde uocē illam Neronis celeberrimā extitisse, δ' τῆσδε χυριον πᾶσα γαῖα ἔσθ' ἔσθ', quo maiore uenia meditaretur citharædicā artē, principi gratā, priuato necessariā. Itaq; cum intellexeret sibi perendum: illud identidem distabat, qualis artifex pereo, uelut indignum esset, qui tantus esset rusticus, ut ubiuis gentium uiuere possit, nunc fame ad mortem adigi. Nec enim assensior hoc loco inter pretij sententia, quo locum apud Suetonium hinc secus enarrant. Idem nullo comiciō magis offensus est, quam quod quidam illū malum citharædum

Υἱὸς ἐπιπύσει νόσ τῆ μιλίξ παύσει. id est,
 Potentibus sunt mensium & partus trium.
 Nam mense septimo, decimo, & undecimo, legitimi sunt par-
 tus: quarto & octavo, neq; utiles frē, & perquam rari, mē-
 se tertio, nulli p̄turi dicitur legitur. Autor Plinius lib. vii. ca. v.

Aurem uellere. XL

Aurem uellere, ueteres dicebant admonere: à prisco ritu sumpta figura, quo in ius ducturi quempiam, aurem uellisca-
 bant, attestantes eum, quem quasi testem meminisse uolebat.
 Inde Horatianum illud in sermonibus:
 Et licet attestari, ego uero

Oppono auriculam.
 Siquidem ut fons antiquitus erat sacra Genio, ueluti scribit
 in Maronis Silenium Seruius, ut digiti Minerue, genua Mi-
 sericordiae, ita auris Memoriae deae, quam Graeci μνημό-
 σιας uocant: Vergilius in Sileno:
 Cum canerem reges, & praelia, Cynthiae aurem
 Vellet, & admonuit passorem, Tityre pingues
 Pascerere oportet oues, diductum dicere carmen.
 Quod imitatus Calphurnius in Bucolicis:
 Vellet nam sepius aurem
 Inuidia paupertas, & dicit uilia cura.
 Non nihil decoris adiunxit prouerbio Calphurnius, quod ad
 rem transfudit. Quaequam potest paupertas hoc loco pro
 dea accipi. Seneca libro de beneficijs tertio: Nec tanquam mu-
 nus dabo, sed uerba meae dimitam, & aurem mihi per uella,
 hoc est, oro mihi ipsi monitor. Vt uita in hunc modum & alijs
 aliquot locis, ut in epistola quadam: Sit ergo aliquis custos,
 & aures subinde per uellat, abigatq; rumores, & reclamat
 populus laudantibus.

Alter Hercules. XLII

Proverbialis hyperbole, οὐτος ἄλλος ἡρακλῆς, id est,
 Hic alter Hercules. De uero praestretuo ac laborum toleran-
 tissimo. Extat hoc titulo fabula quae piam ex Menippeis Terē-
 tij Varronis, mirum ni prouerbiis. Aristoteles libro moralium
 Eudemonij septimo: ο γὰρ ῥαίλας ἑδολατῆ εἶναι ὡσαύ-
 τῃ ἡρώδης φασίμ, ἄλλο ἡρακλῆος, ἄλλο οὐτῶ. id est,
 Nam amicus cupit esse, sicuti prouerbio dicitur, alter Hercul-
 es, alter hic. Plutarchus scribit id cognominis uulgo Thebeso
 attributum, quod nulla fortiter patraret exemplo Hercules:
 Laertius in uitis philosophorum ostendit & Cleambē phi-
 losophum alterum Herculeum uulgo dictum fuisse, quod esset
 omnium laborum patientissimus, adeo ut noctu hauriendo è
 puteo aquam, uisum diuorum pararet, unde & ἑσπευτλῆς
 dicitur pro Cleante, & nihil emen segenis, egregiam ope-
 ram interdiu nauare philosophiae. Clearchus apud Zenodo-
 tum aliā fabulā adfert, unde hoc sit natum adagium. Ait enim
 Ericharum, qui & ipse Hercules dicitur esse, profectum Del-
 phos, sublati in thesauris aliquot, ac monumentis, exiis,
 quae eo in loco seruabantur, iuxta ueterem quandam consue-
 tudinem, ad columnas, quas Hercules cognominanti, sese con-
 tulisse, atq; itidem illic, quae illic erant, fuisse potitū. Deinde
 Tityrum Herculeum uenisse Delphos, ut oraculum cōsuleret,
 deumq; respondisse: οὐτῶ ἄλλο ἡρακλῆς. id est, Hic
 alter Hercules, atq; oraculum in adagione abijisse. Nec de-
 sunt qui huius dicti originem referant ad Titiorum quendam
 uissequam, qui multis exemplis Milonem superarit. Is se pro-
 fitens superatum, sublati in caelum mambus dixit, ὃ ζῆν, μῆ-
 τοῦτο ἡρακλῆρ ἡμίρ ἑσπερ ὡσαύτος: id est, O Iuppi-
 ter, nun hinc nobis Herculeum alterum genuisti? Huc perti-
 net illud Theocriti in pastoribus, φωντῆρ ἡρακλῆς. ἰσῆν

Ὁ κῶτος ἐσιδῶς, id est, Viribus Alcide hinc certare &
 robore dicant. Subijctiq; pastor, κῆρ ἑραδῆ ἑμῶν τῶ
 λυδῶν κσοσ ἡμίρ ἄμῆρ. id est, Me quoq; Pollucē mater
 praecellere dixit. Erat enim hic excellens in pugnam certami-
 ne. Et Graeculus adiutor apud uenales diuitem inbecillum
 Herculi aequat, Anteaum prociū à tellure tenenti. Macrobius
 libro Saturnalium tertio, scribit in hunc modum: Salios autem
 Herculi propter uerberum doctrine doctinat, quia is
 deus & apud Pontifices idem qui & Mars habetur. Et sanē
 ita Menippea Varronis affirmat, quae inscribitur Ἐκ-
 οὐτῶ ἡρακλῆς; quia cum de Hercule multa loqueretur,
 eundem esse cum Marte probauit. Apud Latinos quoq; Rus-
 ticello eundam prodigiosis uiribus, Hercules nomen attribu-
 tum. Is nullū suum tollebat, ut scribit M. Varro, ciante Ple-
 nio libro septimo. At Hippocrati medico, quod pestilentiam
 ab Illyrijs uenientē praedixisset, dimissis ad auxiliandū circa
 urbes discipulis, Graecia hoc merium, eosdem decreuit hono-
 res, quos Herculi: nā & is ἄλλῆκακῶν habitus est. Autor
 idem Plinius eodem libro. Quin nomen hoc Hercules in dextra
 uulgari sermone ad omnes uiros egregie fortes transferrī so-
 lere, non aliter quā Catonis ad graues & sapientes. Nam
 Varro quadragintates Hercules eunuerat, addiditq; hoc no-
 mine honoratos fuisse omnes, quā fortiter quippiam egissent.
 Testatur & Macrobius in Saturnalibus, hoc nominis com-
 pluribus fuisse commune, & ante Amphitruonem priuignū.
 Sic & Achilles appellabatur in signū fortitudinis dices: quo-
 rum de numero fuit Lucius Sicinius Dentatus, quod ingentem
 fortitudinem Romanus Achilles appellatus, quod centum &
 uiginti praelijs cum hoste pugnaisset, nec ullam haberet cicat-
 ricem auersam. Autor Aulus Gellius libro secundū, capite
 undecimo. Denique rationem aut argumentum Achilleum
 uocant, quod sit insuperabile & insolubile.

Bipedum nequissimus. XLIII

Bipedum nequissimus, de homine uehementer improba-
 to, quāq; uel pecudes nequitia superet. Dicitur est in Regu-
 lum quandam oratorem, quem Plinius in epistolis subinde suis
 pingit coloribus, ubi & adagium hoc refertur: sed ante huc
 Cicero torserat in Clodium, in oratione pro domo sua: Hoc
 tu prosciptore, hoc consiliario, hoc ministro, omnium non
 bipedum solum, sed etiam quadrupedum inuisiosum remp-
 perdidisti. Consimili figura Alexander Imperator apud Ae-
 ciliū Lampridium: Nuper certe patres meministi, cum ille
 omnium non solum bipedum, sed etiam quadrupedum spua-
 cissimus, Antonini nomen praferret, Helio gabalā signifi-
 cans, Imperatorum uinum omnium offendit atissimus, & quem
 optimo iure Romanum Sardanapalā possis dicere. Addit
 autem in hoc sermone nominis generalitas, gratam quandam
 & nouam ἑμφαση, quemadmodum & nullum animal,
 pro nullo homine uulgo dicitur.

Adamantinus. XLIII

Ἀδᾶμᾶνῆος, id est, Adamantinus, pro eo quod est, in-
 exorabilis, aut insatigabilis. Huius prouerbio, incredibilis
 huius Lapidis durities locū fecit: de qua Plinius libro trigese-
 mo septimo, scribit ad hunc modū: In cūdibus adamantes de-
 prehendūtur, iare resuantes itū, ut ferrum utringit; dissiliet,
 incudēsq; etiam ipse dissiliet. Quippe duritia inenarrabi-
 lis est, simulq; igitum uictrix natura, & nunquā incalcēsfit.
 Vnde & nomen indomitas uis, Graeca interpretatione acce-
 pit. Haec uis Plinius. Vnde quicquid inuictū atq; inexorabile,
 id adamantinum uocamus. Hestiodus:
 ἄλλῶ ὡδᾶμῶτῶ ἔχει κρατῆς ὄφραον. ἰσῆμῶρ: id est,
 Durus

Durus at his animus solido ex adamante creatus.

Theocritus in Amaryllide:

Καὶ κέ μ' ἴσως ποτ' ἰδῆ, ἐπεὶ οὐκ ἄδ' ἀμαρτίνῃ ἐντ' ἴ. id est, Me quoq; respiciet, neq; enim est adamantina fors.

Eodem pertinet quod Homerus Vulcanum fingit, adamantini uncilibus irruentem Venere & Martem, quod Maro portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Socrates in Georgia Platonis, rationes adamantinas uocat, id est, inexpugnabiles.

Horatius in Odis:

Quis Martem tunica tectum adamantina. Item alibi:

Sī figit adamantinos

Sūmme uerticibus dura necessitas Clauos.

Deniq; scriptoribus aliquot propter infatigatā studij tolerantiam, adamantini cognome inditi, ut Didymo grammatico, & Origeni theologo. In consimilem sensum usurpat Pindarus in 11hmis encomio quinto, Laudās Lamponem quendā inter fortes fortissimum, qualis est Naxia eos, inter reliquas.

Θαὶ κῆ κενὴν ἀνδρῶν ἐν ἀδελφότητι μ' ἔμμεν Νάξιαν πρῶτον ἐν ἀδελφῶν

Καλοῦ δ' ἄμαρ τ' ἀνόουμ, id est,

Diceres summē eum uirum inter Athletas esse Naxiam in ceteris satis ferrūq; dominicem cotē. Plinius lib. 36. cap. 7. meminit Naxii marmoris, quod diu fuit in precio, & hinc cotes dicitur naxias, que in insula Cypro nascetur. Est autē Naxus una Cycladū prociā à Paro, cuius marmora celebrantur ex candorē. Pindari interpres ponit Naxum hanc in Creta, quid sequutus incertū. Plinius ponit Naxū oppidū in Sicilia.

Stephanus indicat hoc nomen ut plerq; sunt cōpluribus locis esse cōmune. Addit Creticā cotē appellatam Naxiam, que eadem dicta sit νεξιάς. Subinducit autem hoc prouerbiū magis pertinere ad diducendum & prodūm quod fallbat quā ad robur, quemadmodum ante de Lydio lapide diximus. Vnde considerandum an in Plinio pro Cypro legendum sit Creta.

Ferreus, aheneus.

XLIII

Simili figura, ferrea atque ahenea dicuntur, que solida, firmaq; significantur.

Vergilius:

Non mihi si centū lingue sint, oraq; centum, Ferrea uox. Quo quidem in loco uidetur expressisse illud Homericum ex secundo Iliados libro:

Οὐδ' εἰ μοι δέκα μῦθ' ἤλωσάν, δέκα δὲ σώματ' εἶην, Φωνῆ δ' ἀφ' ἑκτ' ἄλλ' ἡλκωθὶ δέ μοι ἦτορ ἐνεῖν. id est,

Non mihi si sint ora decem, totidem quoq; lingue

Vox infracta, animusq; mihi simul erex adsit.

Horatius in prima epistola:

Hic murus aheneus esto.

De decreto animi non conuulendo.

Homerus Iliados. x.

Ἡ γὰρ σοὶ γέ σιδ' ἦσθ' ἐνδοθι θυμῶς. id est,

Ferrea nimirū tibi mēs in pectore clausa est. Idē Odyssæ. E.

Οὐδ' ἔμοι αὐτῆ

συνέμορ ἐνὶ στήθεσι σιδ' ἦσθ' ἄλλ' ἐθέμωμ. id est,

Neque enim mihi scilicet ipsi,

Ferrea est animus sub pectore, sed miser fecēs. Et Iliados. x.

Σιδ' ἦσθ' ἄλλ' ἔμωμ τῷ πνεύματι. id est,

Ferream incendij iam dixit. Paulo diuersus est, quod Cicero Attilium ferream scriptorem uocat, pro duro atque imperitioso. Nam in artibus dura dicuntur, que parum sunt artificiosa: contra mollia, que summa arte perfecta. Verba M. Tullij libro de finibus primo, sunt hæc: Electram tamen male conuersam, Attilij mihi legendam putem. De quo Licinius seru-

reum scriptorem. Verum, opinor, scriptorem, ut tamen legendus sit. Eundem in libris de diuinatione, durissimum & malum poetam uocat.

Cornea fibra.

XLV

Neq; dissimili cornea dixit Persius:

Neque enim mihi cornea fibra.

Nam cornea & durissima sunt, & sensu carent, quemadmodum & unguis. Quoniam potest & à cornu arbore corneum dici, cuius lignum durissimum esse constat. Persij carmen in prima satyra sic habet:

Non ego cum scribo, si forte quid aptius exit,

Quando hæc uera aus est, si quid tamen aptius exit,

Laudari metum, neq; enim mihi cornea fibra est.

Vnde qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Atiacis risus.

XLVI

Διάτταος ἦλως, id est: Atiacius risus. In eos, qui temere ac necorder rident. Id quod apposite dicitur in homines moriferis uoluptatibus gaudentes, breui perituros: aut qui male factis gaudent, mox penas daturi. Cuiusmodi risum eleganter describit Homerus in Odyssæ. x.

Μυνησὶ δὲ πάθων ἐδίωκ

Ασθεσον ἦελω ἴσως, ἄπειλας δὲ νόμω.

Οὐδ' ἦδ' ἢ γυναικῶσι γλοιοῖσι ἀποροῖσι.

Διμοφοκτα δὲ δὴ κρεα ἠδ' ἰομ, ὄσπερ δ' ἄρα σφῶν

Δακρυόθῳμ τιμπλωτο, γῶορ δὲ ὄϊστο θυμῶς. id est,

Deinde pro cis risum commouit diua Miuerna

Haud compescendum, mentemq; excessit, at illi

Proditus attoni malis risere alienis.

Mandunt interea tabentes sanguine carnes.

Lumina complentur lacrymis, mens anxia moeret.

Adagium natum est ex historia Atiacis. Is adeo grauius tulisse legitur Vlyssēm sibi prælatum in capessenda successione armorum Achillis, ut pro dolore in insaniam uersus sit: itaque gladio distracto in gregem pecorum insilij, existimans sese Græcorum copias cadere. Tum duos quosdam maximos suos à trabe suspensos, flagris occidit, arbitrans hos esse Agamemnonem atque Vlyssēm, quorum alteri ut iudici, alteri ut uictori potissimum erat iratus. His igitur subus plurimo cum risu insultant, addens conuicia quæcumq; suggererat splendida bilis. Deinde postea quam respiciisset, partim pudore, partim metu sibi mortem conscium. Nec intempestiuiter torquebitur in eos, quibus risus oboritur, nulla de causa, quem uulgo dicunt, aut insanie, aut stultitie argumentum esse. Atte statim & senarius ille prouerbialis:

Γελᾷ δ' ὁ μωρὸς κἀνὴ μὴ γελῶσι μ'. id est,

Ridet fatuus, ut nulli risus causa sit.

Canis uindictam.

XLVII

Κυνὸς δ' ἄκλυ, ut dicit: Canis uindictam. Macedonicum adagium in eos, qui preter expectationem penas dant ips, quos aliquando leserunt. Natum ab Euripidis tragici poetæ interitu. In Macedonia nicus quis insipiam est, qui Thracum dicitur, propterea quod olim à Thracibus sit inhabitatus. Hic cum canis quidā Archelai regis aberrasset, Thracæ de more suo maclatum sacrificauerunt, ac deuorauerunt. Quod ubi cōperisset Archelaus, talentum eis multam dixit. Verum cum illi soluendo non essent, Euripidem subornauerunt, qui regem exoraret, ut multam sibi remitteret, ita ut fecit. Postea uero cum Euripides in sua quadam solus esset, & Archelaus à tenuatu reuertretur, canes Euripidem cinctum d' interperserunt, deuorauerunt. Existimant autē esse eos canes ex eo prognatos fuisse

fuisse canem, quem Thraeces sacrificant. Hinc adagium apud Macedonas inrebuat: Canis unidictus, subaudiendum, passus est, aut aliud comodus. Valerius Maximus libro nono capite de morte non vulgari, refert Euripidem cum ab Archelao rege Macedoniae carne adhibitus fuisset, domum à conuiuio repetentem, à canibus fuisse dispersum. Eos canes ab emulo quopiam uniuersos fuisse, confirmat Aulus Gellius notitiam Atticaram libro decimoquinto, capite vigesimo. Suidas addit hos emulos fuisse, Arraneum Macedonem, et Crateram Thesaliam postam, quos Euripidis gloria urebat. Hi iunxerunt eum à regis canibus dilaceratum fuisse. Sunt qui narrent eum non à canibus, sed à mulieribus fuisse dilaniatum, cum inter pestis nocte, Crateram adolefcentem peteret, Archelam amicum. Testatur enim et Gellius Euripidem $\mu\omicron\sigma\omicron\gamma\omega\mu\acute{\iota}$, id est, mulierum osorem fuisse. Sed quod ab superiore inter attinet opinionem, fabulam non usquequaq; dissimilem narrat Plutarchus in dialogo de comparatione terrestrium animalium, et marinarum: Pyrrhus, inquit, rex iter faciens, canem reperit, corpus hominis intersecti seruantem: canis cognouisset eum tertium iam diem impa sum manere, nec à caduere diuelli, iussu extinctum sepeliri, canem fecit adducendum carauit. Paucis post diebus, militum delictus est actus, omnesq; regem sedentem preteribat. Aderat et canis quietus interim, donec domini interfectores preterientes conspiciatus est: in hos protinus iratus, cum clamore irruit, ac sepius allatrat, subinde resertans Pyrrhum, adeo ut nò solus ipse Pyrrho, sed et omnes qui aderant, suspicio nasceretur. Proinde cum et alie nonnullae coniecturae, in ut fit, accederent aliunde, duo comprehensi sunt, et facinus confessi, supplicio sunt affecti. Addit et Hesiodi interfectores, ab ipsius cane proditos, suspicium dedisse. Subicit his, quod sua memoria dicit accidisse: Quendam irrupit in Aesculapij templum, sublati aereis et argenteis aliquot monumentis, clam et ignotus, ut putabatur, aufugit. At canis templi custos, cui nomen Capparus, nam indignus qui periret $\tau\omicron\upsilon\sigma\omicron\upsilon\mu\acute{\iota}$, cum uideret neminem editurum sua noce commoueri, fugientem sacrilegum est insequitus, ac primum quidem saxis petitus, haud tamen discedebat. Exorto die non accedebat propius, sed procul oculis obseruans seclabatur, nec cibum obiectum capiebat. Rursus iuxta dormientem cubabat et ipse, et abeuntem ad consimilem modum insequabatur: quod si qui iatores fuissent obuij, ipsi cauda adblandiebatur, in illum unquam latrabat ac sauebat. Haec cum ab alijs alij didicissent, simulq; et canis, et hominis signum cognouissent, sacrilegum apprehenderunt, et ad supplicium ducerunt, cane praecedente hilari iam ac gestuente, quod maleficium esset uenatus. Unde et cani de publico passus decretus est, cuiusq; rei cura saecratoribus mandata. Veri ut ad proverbiu redeamus, apparet apte dici posse et in hunc sensum, quoties auctor illati mali dissimulatur. Veluti cum ueneno tollitur inimicus, et spargitur in vulgus rumor, illum febris perisse: aut cum princeps, immixtis in edes alienigenis satellitibus, omnia diripit, et fama dissipatur à latronibus fuisse spoliatas: aut cum tyrannum subuertit eum cui male uult, deinde facti inuidia confertor in magistratus, tanquam illo inficio fecerint. Viderit hinc stultici, quod hodie passim apud Germanos dicunt, ubi quid accidit incommo- di certi, incerto auctore: quodq; nemini posis imputare, id canis accidisse morfu.

In tuo regno.

XLVIII

Quod cuiusq; priuatum est, regnum eius dicitur. Inde et Meliboeus Vergilianus:

Post aliquot me a regna uidens mirabor aristas.
Scaeuola apud Cicero in oratore, id nisi in tuo regno esse-
mus, non tulissimus, id est, in tua uilla. Nam Crasso loquatur
in Tusculano, quae uilla tum erat Crassi. Quin etiam uulgo
iactatur adagium, sine quaerq; domi regem esse: quod tamen
ab ipsa usque antiquitate manasse uidetur. Quandoquidem
apud Homerum Odyssae, A. uersiculos hic extat:
 $\alpha\upsilon\tau\alpha\varsigma \epsilon\gamma\gamma\alpha\upsilon \omicron\iota\kappa\iota\omicron\upsilon \alpha\upsilon\tau\alpha\zeta \epsilon\sigma\omicron\mu\acute{\iota} \mu\epsilon\tau\epsilon\gamma\omicron\iota\omicron$ id est,
aëdibus in nostris ego regem gesserò sane.

In tuo luto & fano est litum.

XLIX

In tuo luto et fano legitur apud Plautum, pro eo quod
est, i tua potestate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Trans-
latum à fano et lucis, numinibus dicitur. Non nihil diuer-
sum est quod ait M. Tullius in oratione pro Aulo Cecina:
In meis castris, praesidijsq; uersaris, id est, mecum facis, et
pro me pugnant quae dicit.

Intra suas praefepes.

L

Simili figura dicit Plautus in Casina: Scit, si id impetret,
futurum, quod amat intra praefepes suas, pro eo quod est, cer-
tum, ac paratum. Nam quod intra septua clausum sit,
id tuto certoq; possidemus. Dicitur autem in senem dante
tem operam, ut ancilla, quam amabat, millico suo nubret,
hoc quidem consilio, ut inscietur uxore, cum liberet, ea rari
potiretur. Idem in uidentibus: Ad herum arbitrium uocat me
hic intra praefepes meas.

In aere meo est.

LI

Quem nobis officijs obstructum significamus, in ut iam
totus, certoq; noster fit, cum in aere nostro dicitur esse. Nam
antiquis omnis pecunia, aerea erat, auri usum nondum reper-
to in feriendis nominatis. Memini legere apud Cicero in li-
bro consolatorum familiarium decimotertio: Ete me hercle sem
per sic in animo habui, ut in aere meo esse propter Lanæ no-
stri coniunctionem, et singularem necessitudinem. Item libro
decimoquinto: Marcum Fabium quod mihi amicum tua com-
mendatione das, nullum in eo facio quæsum. Multi enim an-
ni sunt, quam ille in aere meo est, et à me diligitur.

A teneris unguiculis.

LII

$\alpha\eta\epsilon \epsilon\pi\omega \alpha\delta\omega\mu\epsilon\upsilon \omicron\upsilon\lambda\gamma\omega\mu\acute{\iota}$, id est, A teneris unguicu-
lis, pro eo quod est, à prima puertia. Translatum à catalis,
quorum unguiculis nondum duruerunt. M. Tullius: A teneris,
ut Graeci dicunt, unguiculis. Flaccus in Odis:
Et incestos amores

De tenero mediantur ungui.

Plutarchus in libello de puero institutione: $\omicron\zeta\epsilon\eta\epsilon\upsilon\delta\omicron\upsilon\beta\epsilon\upsilon$
 $\epsilon\tau\omicron\delta\delta\grave{\alpha} \lambda\epsilon\gamma\omicron\mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\upsilon\pi\omicron\delta\epsilon\zeta\omicron\upsilon\chi\epsilon\mu\epsilon\upsilon\alpha\omega\omega\omicron\sigma\iota\tau\alpha\tau\epsilon\tau\epsilon\upsilon\alpha$. id
est, Vt intrinsecus, et ab dicitur, ab unguiculis amici liberos.

Ab incunabulis.

LIII

Eundem habet sensum, ab incunabulis, id est, à primis ui-
ta rudimentis. Plautus in Pseudolo: Sed bene seruus Caristo huc
qui aduenit, quid sapit, usq; à canabulis? Item Titus Lucretius:
Ab incunabulis inbutum odio tribunorum. M. Tullius ora-
toris incunabula uocat, primam illam à fundamentis insti-
tutionem. Et Vergilius:
Gentis canabula nostra.

Aurelius libro panactiarum primo, T titulo de officio praefecti
pretorio: His canabulis praefectorum autoritas iniuncta inuen-
tum meruit augeri, ut appellari à praefectis pretorio nò pos-
sit. Similiter et crepundia pro prima etate accipiuntur.

Cum lacte nutritici.

LIIII

Cognatum est his quae superius retinimus, ab incunabu-
lis, à teneris unguiculis. Cicero Tuscul. quæst. libro tertio:

Nunc autem simul atq; editi in lucem et suscepti sumus, in omni continuo perorante, et in summa opinionum peruersitate uersamus, ut penè cū lacte nutricis errorē siccis uideamus.

Ante uictoriam encomium canis. LV

Ἦρό φῶν Ἰνίκος τὸ ἐγκύμιον ὄν ἐσ, id est, Ante uictoriam encomium canis. In eum, qui propropere gloriatur, re notandum confecta. Nam apud Græcos, qui rem strenue gessissent in bello, oratione quæpiam, aut carmine laudabantur: quæ laudatio proprie encomiū dicitur. Extat enim Theocriti carmen in laudem Ptolemæ, cui titulus, Encomium, et Luciani Demosthenis encomiū. Apud Romanos, orationes, sup plicationes, triumphus, præmia uirtutis erant: unde liceat dicere: Antequam uiceris, triumphum parus. Plato in Lyfide: Πρὶν νενικηκῆς νει, ποιοῖς τὸ ἔργον ἄν ἐσ, id est, Priusquam uiceris, et facis et canis de teipso encomium. Non abluat hinc, quod ait Plato in Theæteio: Φαινόμεθα ἀγαυὸς ἐλκεῖσθαι ὁ δὲ κλυτὸν νενικηκῆ νει, ἀποπῶν ἡσώντες ἀπὲ τὸ λόγῳ ἄν ἐσ, id est, Videbitur gaudi ignaui more priusquam uicerimus, à sermone delli licentes canere: Siquidem hic mos animanti, cantu uictorem se testari. Huc pertinet illud quod alibi retulimus ὄρα τὸ ἐλκεῖσθαι καὶ εἶς. Tum illud Pindari in Isthmijs: Ἐπὶ δὲ ἀφ᾽ ἄρα τήχης ἢ μαγαλιῶν, ἤσθιν τὸ ἐλκεῖσθαι ἀγορῆ κέδοι, id est, Est autem incerta fortuna etiam pugnantium, priusquam ad summam finem perueniat.

Omnes attrahens ut Magnes lapis. LVI

πάντας ἄ ἰφελῶν οἶα μαγνήτις λίθος. id est, Cuncta attrahens haud aliter ac Magnes lapis. Hoc carmen Suidas citat ex Piside. Videtur proverbiale. Me taphora ducta à natura lapidis, ferrum ad se trahētis, et attrahentem tenentis, quem quidam eundem putant cum eo, quem Heracleum uocant, cuius alibi mentionem fecimus. Hoc mors cali Plinius uerbis attollit libro trigesimo sexto, cap. decimo sexto, ad hunc modū: Quod lapidis rigore pigrius: Ecce sensus manusq; tribuit illi. Quod ferri duritia pugnantis: Sed ce dit, et patitur mores, trahitq; à Magnete lapide: domitrixq; illa rerum omnium materia, ad inane nescio quid, currit, atq; ut propius uenit asifist, teneturq; et complexu hæret. Sideriten ob hoc alio nomine appellant: quidam Heracleon, Magnes appellatus est ab inventore, ut auctor est Nicander, in India repertus. Hæcenus Plinius uerba reddidimus. Inter multas Magnetis species, Aethiopicum commemorat, attrahit usque adeo efficaci, ut non ferrū modo, uerum etiam alterum Magnetem ad se se trahat. Eoq; tantus huius lapidis honor, ut argento expendi solet. Commemorat et Hæmatiten non perinde in attrahendo ferro uolentem, sed alio insignem maraculo. Siquidem ut est colore sanguineo, nam hinc etiam uocabulum, in si teratur, sanguinem reddit. Huius igitur lapidis tam prodigiosa uis, proverbio locum fecit. Citat Suidas Euripidem ex Oeneo:

Ὡς τε μαγνήτις λίθος ἢ τὸν δὲ ὄρα μὲν ληψί, ἢ μεδίστην πᾶσαν. id est, Sic uti Magnes lapis

Mentem trahit, transfertq; rursum ac dimouet. Confine est illi, quod alibi diximus:

Ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἑλκόμενος τε καὶ κίαις νεφῶ. d est,

Ad se attrahens, ut Cæcis nubes trahit.

In syluam ligna ferre. LVII

In syluam ligna ferre, est aliquem ijs rebus augere uelle, quibus ipse maxime abundet. Horatius in sermonibus: Atq; ego cum Græcos facerem natus mare citra

Verficulos, uctum me tali uoce Quirinus Post median noctem iusis, eum in somnia uera: In syluam non ligna feris in insanius, ac si Græcorum malis magnas implere ceteruas.

Eadem ratio dicitur, in mare deferre aquam quorū utrumque nos in epigramate quodam conuicimus:

Largiri numeros tibi Petre, hoc est, Syluæ ligna, uago mari addere undas. Vtrumq; congruat cum eo, quod alio retulimus loco: Vludas Athenas.

Lumen soli mutuas. LVIII

τὸ φῶς ἄλλοι δὲ οὐτῆς, id est, Lumen soli mutuum das. Cum docemus doctissimum, monemus uehementer prudētum: aut cum conatur exponere, que per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, que sua sponte at illustria sunt. Sol enim sors omnis luminis putatur, qui lucem mutare solet, nō mutuo accipere. Refertur in ijs collectaneis, que Plutarchi titulo circumferuntur. Est simile quiddam apud Fabium de ijs, qui per se clara conatur illustrare, eos perinde facere, quasi si quis studeat clarissimo soli mortale lumen inferre.

Fontes ipsi sitiant. LIX

Fontes ipsi sitiant. Ironia pro uerbaliis in eos, qui petunt ab alijs, quod ipsi affatim abundant domi. Cicero ad Qu. fratrem: Tibi quod rogas, quoniam ipsi fontes iam sitiant, si quid habeo spacij, scribam. Significat fratrem magis abundare uer sibus, quos tamē à se petat, peride quasi carminū indagis.

Ipsa olera olla legit. LX

Ipsa olera olla legit. In eos quadrabit, qui suū ipsorum uitium in aliud quippiā reijciunt: aut qui sic ad scelus aliquid quasi facti sunt, ut nō possint nō peccare. Catullus in Casarē: Mentula moxchatur, moxchatur mentula certe.

Hoc est quod dicitur, ipsa olera olla legit. Nam olla cogendū oleribus nata est: uel quod absurdissimū sit, si quis dicat ollam legere olera, que non coquet, nisi si quis immiserit. Non igitur olla in causa est, sed qui iniicit ma la olera. Non est admodum huic distimile, quod ex Homero ceu proverbiale citat Terullianus: ipsū ferrum uirum attrahit. Id à nobis alio dictum est loco.

Oedipi imprecatio. LXI

Ὀιδ᾽ ἄποσθ᾽ ὄρα, id est, Oedipi imprecatio. De tragicis et ingentibus malis. Qui Græca colligunt adagia, citant ex Aeschylō huiusmodi sibiālam. Etæoles et Polyntes, de more patri ex unoquoque sacro, parte anteriorē mittebant. Cum autem aliquādo per imprudentiam atq; incogitantiam, coxant, hoc est, posteriorem partem misissent, ille existimans id non oblatione neg; imprudentia, sed cōtumentia causa factum, imprecationibus diris eos esse execratus. Alij narrant Oedipum, simul atq; cognouisset patricida esse, tum autē cum matre consuetudine habuisse, suis ipsius manibus oculis sibi cruisse. Que res ubi eius loci incolis cognita est, Oedipū expulerunt urbe. Ille in exilium abiens, filios, quod patrem in calamitate nō deriderent, execrationibus deuouit. Que quid dem neuiquam tritū fuerit, nā iuuenes mutua eade extindū sunt. Mater sibi mortem cōsciuit: Oedipus ipse fulmine ictus, interijt. Cuiusmodi autem fuerint huiusmodi imprecationes, Diogenes Cynicus apud Lærtium propemodū indicat, qui per iocū dicere solitus erat, sibi τὰς τρεῖς γὰς ἀγάς, id est: Tragicas execrationes occurrijse. Esse enim sine domo, sine ciuitate, priuatione patriæ, pauperem, palantem, nitam in diem agentem. Sophocles in Tyranno, fingit Oedipum ignarum etiamnum de quo Phœbus dixisset exigendo, tanquam qui

ciuitatem suis sceleribus pollueret, multa dira in eū, hoc est, in se precantem. Euripides in Phœnissis:

Δεῦρ' ἀράται παύσιμ' ἀνοσιωτάτας, id est:

Dirissimas preces precatur liberis.

Verba locaste de Oedipo. Idem in Oedipo Coloneo, sic Oedipum imprecantem sicut Polynici, ut fraterna manu occi deretur iacissimq; occideret:

Τὰς δὲ συλλοκάω' ἄσας

Ἀς σοι καλῶμαι, μήτε γῆς ἐμφυλῖς

Δορὶ κταπίσαι, μήτε νοσσηύω ποτέ

Τὸ κολομ' ἀργῶ, ἀλλὰ συγγειῶ χερσὶ

Θουῶν, κτωῆσιν, ἕφ' οὐτέρῳ δ' ἐχθλίσσασαι.

Τοιαῦτ' ἄρ' ἔδ' ἔμοι κτλ καλῶ, τῷ ταρτάρῳ

Στυγρῷ ποτῆρῳ ἐξέδω. Et reliqua que sequuntur, id est,

Hec te sequuntur agnūne imprecantina,

Tibi que imprecor, nisi nēue natali solo

Potiare bello, nēue ad Argos postea

Redire liceat, imò fraterna manu

Perimaris, ac uicissim cum decias neci

Qui te expulit, fratrem. Insa uicem imprecor,

Te estorq; partij triste nomen iactari.

Horatius hoc genus imprecationis diras uocat in Odis:

Diris agam te, dira deprecatio

Nulla expiator uicima.

Huiusmodi autem parentum in liberos deuotionis esse formi- dandas. Homerus quoq; testatur Iliados. I. c. Phœnix nar- rat se paternis execrationibus obnoxium fuisse, idq; conti- gisse quod illi fuerat imprecatus. Carmen Homeri sic habet:

Μὴ ποτὲ γένεσθαι μοι οἰσὶν ἐπίδωκ' ἔθλου ἴφρ

Ἐξ ἐμῶν γε γαῖῶν, θεοὶ δ' ἐπέειπον ἀσπράδας. id est:

Orate ne in genibus proles aliquando sederet

Ex me nata suis, dijsq; audire precantem.

Efficitus pro nostris opibus moenia. LXII

Efficitus pro nostris opibus moenia. Quadrat in tenui fortuna, paruisq; fœdatisq; homines, qui tamen ipsi quoq; pro rei modulo uiuant laute. Plantus in sitcho: Quibus diu- itie sunt domi, scaphijs, c. cantharis batrochis bibunt. Nos nostro Samiolo potrioc, tamen uicium nos, tamē efficitus pro opibus nostra moenia. Hæsternus Plantus. Itidem uulgo di- ctur hodiq; pusille arucule, pusillos midolos construant.

Omnium rerum uicissitudo est. LXIII

Tercitius in Eunucho: Omnium rerum uicissitudo est: Que sententia significat in rebus mortaliū nihil esse perpe- tuum, nihil stabile, sed omnia uelut æstuario quodam fluxu, re fluxuq; decedere, atq; accedere. Atq; his uicibus fortunæ ab alijs, ad alios transferuntur imperia, opes, gloria, uoluptas, eruditio: deniq; quicquid est, aut cōmodorum, aut incommo- dorum. Sophocles in Oedipo Coloneo, has rerum humanæ- rum uices eleganter describit:

Μόνοις οὐ γίνεσθαι

Θεοῖσι γῆρας, οὐδὲ κατ' αὐτῶν ποτὲ,

Τὰ δ' ἄλλα συγχέει πάντ' ὁ παρκατῆς χρόνος.

Θῆνα μὲν ἔχει γῆς, φθίβε δὲ σώματα,

Θνήσκει δὲ πῖσις, βλάσσει δὲ πέπυσια.

Ἐπὶ πένθημα τάντων, οὐ ποτ' οὐτ' ἐν ἀνθρώποις

Θλίσις βέβαιον, οὐτ' ἐπὶ πῶς πόλιμ' ὡς ὅλα,

Τοῖς μὲν γὰρ ἡ κτωῆς ἔλ' ἐπὶ τῶν βῆστων

Τὰ ποτ' ἂν πῶς γίνεσθαι, κἀκὼς θλίσι.

Quorum carminum sententiam utiq; reddemus: Solis deis Nunquam senectū molesta, nec mors accidit.

At reliqua miscet cuncta tempus impotens

Terra per hoc uis atq; robur interit,

Simulq; nostri corporis perit uigor.

Mortuus fidelis, perfidia pullulat inuicem,

Nec animus idem, nec eadem fragrantia

Haud inquam amico durat erga amicum,

Nec ciuitati in ciuitatem permanet.

Siquidem his statim, illis post pusillum temporis,

Incidenda que fuerant, amara ac tristitia, et

Ingrata dudum grata funt inuicem.

Homerus item Iliados. z.

Νῆκ δ' ἔπαμειβεταί ἀνδράς, id est,

Nunc his, nunc illis contingit uincere. Idem Iliados. z.

Ξωὸς ἐνοῦλι, καὶ τοὶ κταέοντα κατέοντα, id est,

Communis Mars, inq; uicem perimit perimentem.

Neque uero præterendum hoc loco bellissimum eiusdē poe- ta signum de duobus dolijs, ex quibus Iuppiter uarie mi- set res mortaliū. Carmen extat in Iliados ultimo libro, quod non ab re fuerit adscribere:

Διοιὶ γὰρ τε πῖθι κατὰ κλισίῳσιν ἐν δ' ἰδῶσ' οὐδ' ἄ

Δῶσ' οὔσιν δ' ἰδ' ὡσί, κακῶν μ' ἔτορ, ἄ ἔδ' ἄν.

Ἐ μοὶ καμμίξας δ' ὄν' ἔλεγε τ' ἄν κτεράσ' ἄν,

Ἄλλοτε μὲν π' ἐκαστὸν ὅτε κῆρεται, ἄλλοτε δ' ἐδδλῶσ' ἴδ' ἔσθ

Dolia namq; Iouis duo stant in limine, plena

Muneribus que is donat, in hoc mala sunt, bona in illo.

Hinc miscens distinet acuto fulmine bonas,

Nunc mala distribuit, ac tristia, nunc bonas rursus.

Tractum uidetur adagium ab Acropi responso. Is enim roga- tus, autore Laërto, quid ageret Iuppiter, respondit: Τὰ μὲν

ἔπιλα τωσφροῖ, τὰ δὲ ταπεινῶν ἔπιλα. id est: Deprimit ex- celsa, et tollit humilia.

Euripides in Ione:

Τὰ βνκτὰ τοιοῦτα, οὐδ' ἐν τῶν ῶν μύθῳ, id est,

Eiusmodi mortalium

Sunt res, ut in eodem nihil daret statim.

Euripides in Ictidibus:

Ὅ γὰρ δὴ ὡς πάντ' ἀσπράδας πάλιν, id est,

Fortuna cuncta uersat in contrarium.

Theognis in Sententijs:

Ζεὺς γὰρ τοὶ τὸ τάλαντον ἐπιθῆσ' ἔπει ἄλλοτε ἄλλῳ,

Ἄλλοτε μὲν πλεστέμ, ἄλλοτε δ' οὐδ' ἐμ' ἔχεμ, id est,

Nunc etenim hac libram inclinat, nunc Iuppiter illi,

Ut modo sis diues, nullo modo possideas

In quibus uersibus Theognis, ut illud obiter indicem, allusit

ad locum Homericum in Iliados c. ubi Iuppiter aureis lan- cibibus expendit Troianorum ac Grecorum fata. Fertur in eandem sententiam huiusmodi uersifidus:

Τὰ δ' ἀνκτὰ πάντα μεταδόλας πολλὰς ἔχε, id est,

Varias uices, res obtinent mortalium.

Celebratur et hoc dictum, κῆλα, τὰ ἀνθρώπων, id est:

Circulus res mortaliū, ut subaudias, sunt, quod à circumgagan- tur, et uelut in orbem recurant, fortuna uersante rotam.

Item Pindarus in Therone:

Ἦτα ἄλλοτ' ἄλλῳ

Εἰδύμμιον τε μιστὰ καὶ ὄνομον ἐξ ἀνδράς ἔχεμ.

Quorum carminum sensus est: Incidenda ac tristitia, estus in

morem, uicissim accidere mortalibus. Homerus locis aliquot

appellat ἐτραλκῆς uictoriū, id est: Victoriā alternatim nunc

his, nunc illis obtinentem.

Lucunda uicissitudo rerum: LXIII

Μεταβολὴ πάντων γλυκὴ, id est: Incidenda rerum om- niū uicissitudo. Sententia procerbialis, cū ab alijs passim auto- ribus usurpata, tum uero ab Aristotele scitudo rhetoricarum

preceptionum libro: και το μεταβολάδι μ' ἴδιον, ἐς φύσιν καὶ γινεῖται μεταβολάδι, το αὐτὸ αἰεὶ ὑπερβολῶν ποιεῖται καὶ ἰσότητος ἕξως, ὅπου ἐνεργη, μεταβολῆς πάντων ἔσται. id est: Varietas quoque, uicifitudoque, iucunda. Fit enim iuxta naturam transmutatio. Quod autem semper idē fiat, perpetuoque habitus parit satietatem. Vnde illud dictum est: Vicifitudo rerum omnium iucunda. Vnde patitur ab eodem libro moralium Eudemorum septimo. Sumpsum appareret ex Euripididis Orestes: μεταβολῆς πάντων γινώσκω, id est: Mutatio iucunda rerum est omnium. Eodem aliusque Vergilius in Buccolicis: Alterius dicetis, amant alterna canone.

Fertur et Mimus quidam in hanc sententiam non illepidus: Nil iucundum, nisi quod commendat uarietas.

Item alter huic consimilis: Bonarum rerum consuetudo pessima est. Ea rerum natura, cuiusmodi sensus humani fastidium, ut nihil esse possit tam suauē, quod non abeat in nauisam, si paulo diutius uare: nihil tam egregium, quod idem diu placere possit. Vnde et illud Iuuenalis: Voluptates commendat rarior usus.

Varietas autem tantum in omni re uim habet, ut commendatione nouitatis, interdum et pessima pro optimis placeant.

Inuitis canibus uenari. LXV

Inuitis canibus uenari. Hoc adagio significatū est, non sat felicitur succedere, quod a nolentibus extorquetur. Neque eorum officio utendum, qui non ex animo operam suam nobis commodat. Apud Plautum in Stichis Panegyris patri in terminans, ne se, suamque fororem inuitis uiris collocet: Stulticia est, inquit, pater, uenati ducere inuitis canes. Additque sententiam, qua metaphoram explicat: Hostis est uxor, inuita que ad uirum nuptum datur.

Inuitos boues plausfro inducere. LXVI

Simile dictum etiam hodie perseverat uulgo celebratum incommodum esse, bubus inuitis plausfro ducere: aut inuitis equis plausfru agere. Videtur autē ex Theognidis sumptum. Μηδὲ ἀκούοντα εἰς κεντῶν ὑπὸ χεῖρας ἔλασσε, id est: Inuitum ne me scutica, stimulisque subadam. Vi studeas inuicem ducendo inducere plausfro.

Vulcanus tardus assequitur. LXVII

Κιχάνει τοὶ θεοὶ ἕως ἄρα, id est: Assequitur celerem tardus. In eam competet, qui uiribus imbecillior, arte atque ingenio uincit potentiorē. Natiū adagium ex Odysseae. ὅ. ubi lepidissima narratur fabula, quem admodū Vulcanus claudus, cum suspecta haberet uxore Venerē, quod fortin cū Marte congregaretur, nec uires suppetere, quibus adulterū deprehenderet, ad artes atque ingenium cōsugit. Lectū suum adamantinis atque insibilibus catenulis circumancit: quod ubi fecisset, foras abire se simulat. Deinde cum in archifinis essent complexibus, Mars et Venus inuidis illis hoc magis irrentit, quo magis se circumagerent, ecce tibi repente redit Vulcanus, et prodeunte sole, deos omnes adhibet, deprehensi aduulterij testes. Quo loco Homerus: Κιχάνει τοὶ θεοὶ ἕως ἄρα, ὅ. εἰ μὴ θεοὶ ἕως ἄρα εἴλεμ ἄνοκα ὁ κούτατορ πρὸ ἐόντα θεῶν, οἱ δὲ μισοῦμ ἕχρεσι, καλὸς ἐαμ τεχνησι, θεῶν μοιχησῆν ὀφέλλει. id est: Nonnumquam assequitur tardus, celeremque citumque: Sic uti nunc Vulcanus, ut est ne frigida tardus, Mauiorem cepit, qui pernicissimus unus, Quamtorum quicquam, tenent iupera astra deorum. Et quamquam est claudus pede, rem tamen arte perregit,

Proinde etiam debet poenas deprehensū adulter. Eodem pertinet apoloquus de uulpe et corno, praedam eadem casu perentibus, quam uulpes celeritate impar ingenio sibi uendicauit. Item de canero casu cum uulpe certante. Item de corryo auitula, uolatu certante cū aquila. Accidit huismodi quiddam et in piscibus, ut qui tra distini sint, arte capti uel locissimos. Quorum de numero est Raia, que abdens sese locis harenosis, aut limosis, capillantis illis suis porrectis, pisces allicit, allicitosque, ad os usque, pertrahit. Item Torpedo abscondit sese in harena, limosa: ac pisces forte incidentes, torpore afficit, atque in deorsum. Qua quidem arte uenatur etiam hominem. Ocultat sese et pastinaca, Graecis trigonis dicta, sed diuersa ratione. Atque ita fit ut cum sint ipse se gnes, tamen aliquando capiuntur mugilem habentes in aluo. Auctor est Aristoteles libro de naturis animalium nono. Plineus autem libro nono testatur, mugilibus praecipuum esse uelocitatem, ut aliorum piscium uim timentes, transuersa nauigia superadiant. Theognis adagium retulit ad hunc modum: και ἕως ἄρα ἕως ἄρα εἴλεμ ταχῶν ἕως ἄρα ἕως ἄρα, id est: Callidus ac tardus, celerem insediando prehendit.

Aquilam testudo uincit. LXVIII

Ab hoc non discrepat illud quod refert Diogenes Laertius in uita Menedemii philosophi, ex Achei poetae satyra, cui titulus Omphale:

Ἠλίσκετ' ἄρα γε τὸ πρὸς ἀδενῶν ταχῶς και πρὸς χελώνης ἀπτορ σὺ βραχέος ἔχονθ. id est: Capta est profecto celer ab imbecillibus.

Et aquila tempore in bruci a testudine.

Senarius aut uisus pro solium Menedemii, in eos qui secum in ciuilibus honoribus contendunt. Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, ubi quicquid potentiorē arte uincit, et quod uiribus non potest, astutiaue conficit.

Intempetiuua beneuolentia nihil a similitate differt. LXIX

Senarius est Graecis prouerbij uice celebratus: Ανομιε τὸ ἔωσὶ οὐδὲν ἐξ ἑδῶσος ἡταρῆσ. id est: Par odio importuna beneuolentia.

Suidas in ditione ἑσπερος narrat hoc uersu Hippolyti re spondisse Phaedrae nouercae, dicens se nullus amore captus esse. Quod arabit in eos, qui dum officio student esse, non habuit temporis ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti qui non apto tempore oburgant amicum, aut qui inmodicis et intempetuis laudibus conciliant homini inuidiam: aut qui pecuniam suppetant adolescenti, qua fiat deterior. Fertur et alter huic consimilis:

Ἐὶ λ' ἄρα μελέατ' ἔσθω, οὐδὲν ἐχέσθ' ἡταρῆσ. id est: Cum nocet amicus, nihil ab hoste discrepat.

Huc respexit Horatius in epistolis:

Nil moror officium, quod me grauat. Rursum alibi: Sedulitas autem, quem stulte diligit, urget.

Accedet nonnihil gratiae, si paulo longius defleciatur: ueluti si dicas, millos aequē nocere bonis literis, atque hos qui sedulo quidem at parum felicitate adstant eas. Aut neminem magis officere fame, quam ineptum praekonem. Aut secundam fortunam nocentiorē esse aduersa.

Nosce tempus. LXX

Γνώσθι και πόρ, id est: Noueris tempus. Celebratur in primis inter septē sapientū apophthegmata: ac, ut alia plerisque, pluribus auctoribus adscribitur, a nullo non uisitatū. Hesiod. ἐστὲν φιλαστέω, και σὸς δ' ἔωλ πᾶσι μὴ ἄριστ' id est: Obscurato modum, nam rebus in omnibus illud

Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.
 Huc allusse Theocritus in Idyllio Δ.
 Ἀλλὰ τὰ μὲν ὄρεα ἔσονται ἐν γαλακτοῖσι, id est
 Verum alia est iuno, atq; hyberno tempore sunt.

Quin et Isocrates ad Demonicū scribit, iniucundam in omni
 re esse, quicquid intempertium sit. Adeo cunctis in nego-
 cijs, plurimum habet momenti tempus et opportunitatis
 obseruatio. Idem admonent Graecorum sententia:

Ὡς μὲν τὸ μὲν ὄρεον ἔστιν ἐν καλοῖσι δ' ὄρεον. id est:
 Vel maxima est pusilla res data. Rursus alia:

Καλὸν τὸ καὶ παρ' ὄρεον εἶναι μέτρον. id est:
 Res bella cunctis nosse temporis modum.

Præterea Pindarus in Pythijs:
 Ὁ δὲ καλὸς ὁ μὲν παρ' ὄρεον ἔχει κορυφόν. id est:
 Tempus pariter in omni re fistigium obtinet.

Item illud Horatii:
 Dulce est despicere loco.
 Tantum uim habet opportunitas, ut ex honesto inonestum,
 et damno lucrum, ex uoluptate molestia, ex beneficio malefici-
 um faciat, et cetera, breuiter; verū omnium natura permu-
 tet. Hæc in aggregando, conficiendōq; negotio præcipuū ha-
 bet momentum: ut non sine causa ueteres uideantur eā diuini-
 tate donasse: tametsi apud Graecos mas est hic deus appella-
 turq; καὶ ὄρεον. Eius simulacrum ad hunc modū fingebat anti-
 quitas. Volubilis rote pennis insijtes pedibus, uertigine quam
 atroxissima semet in orbem circumagit, priore capitis parte
 capillis hirsuta, posteriore glabra, ut illā classis prehendi
 queat, huc nequam. Vnde didicim est, occasionem arripe
 re. Ad quod eruditè simul et eleganter allussit quiscuis sit,
 qui uersiculum hunc conscripsit:

Fronte capillata, post hæc Occasio calua. Sed libet
 et Posidippi super hæc carmen adscribere, quā quam obrè
 Politianus omittendū existimari adnorat. Est aut̄ huiusmodi

Τίς ποδῶν ἐν πλάσσει; αὐτὸν ὀνομαζομένην δὲ τίς
 λίσσοι; ὅτι δὲ τίς καὶ ὄρεον ὀνομαζομένην.
 Τίς δὲ ἔστιν ἡ ἐκείνη ἐξ ἧς καὶ ἡ ἰσοχώρα, τὴν δὲ τὰς οὐρανίας
 ποταμῶν ἐξ ἧς δὲ ἰσοχώρα ἡ ἰσοχώρα μὲν.
 Χερσὶ δὲ λαβὴν τὴν φέροντα ἄνδρα ὄρεον δὲ ἰσοχώρα
 ὡς ἀμύθη πάσης οὐρανίας ἰσοχώρα.

H de nom, τι κατ' ἐπιπέδον αὐτὴν λαβὴν
 Νῆδ' αὐτὴν ἐπιπέδον πρὸς τὴν ἀσπίδα ὡς λαβὴν
 τὸν ἄνδρα ἰσοχώρα ἡ ἰσοχώρα ὡς λαβὴν
 ὅτι τὴν ἰσοχώρα ἡ ἰσοχώρα ὡς λαβὴν
 τὸν ἄνδρα ἰσοχώρα ἡ ἰσοχώρα ὡς λαβὴν
 ὡς λαβὴν ἡ ἰσοχώρα ὡς λαβὴν

Quos uersus nos in uerminus: quo cum archetypo Graeco
 certauerimus, sed crassiore, sicuti soleimus, Minerva, planeq;
 est tempore: quod uel tacente me, carmē ipsūm indicauerit, ut
 delicti ut intelligi dūtaxat possint ab his, qui Graecæ nesciūt:

Que patria aristici Sicyon, quo nomine nomen
 Lyssippo dictum est, ipse qui est loquere.

Illā ego cuncta domans Occasio, cur age pinnis
 Insistit uolucrisq; acrotori assidue.

Cur gemina in pedibus gestas ralaris dicam,
 Huc illuc uolucram me leuis aura rapit.

Quid dexte et sibi uale inserta nouaculat signum hoc
 Quod quibus acie sum mæge acuta, docet.

Tecta capillitio facies quid nam admonet: illud.
 Quisq; uti me, quoties offeror, arripiat.

Cur auem capitis pars posticaria calcet
 Quem semel alatis præterij pedibus,

Is quamquam nolet inle cito me prendere curo,
 Haud licet, simul ac uertero terga uero.
 Hac itaq; idq; tua me finxit imagine causa
 Hospes, captor is ingenio iam manu,
 Spectandamq; domus hic prima in fronte locuit.

Sollicit ut cunctos et moneam et doceam.
 Non ab re fuerit et Ausonianum epigramma subscrivere:
 quod ut admonet Politianus, è Graeco uideatur effictum: quan-
 quam cū alijs nonnullis diuer sum, tum illo positūm nomine,
 quod hic addit uermentia comes. Carmen sic habet:

Cuius opus? Phidias, qui signum Pallados, eius
 Quisq; Iouem fecit, tertia palma ego sum.
 Sum dea, que rara, et paucis Occasio nota.

Quid rotule insistit stare loco nequeo,
 Quid talaria habes uolucris sum, Mercarius que
 Fortunare solet, trado ego cum uolui.

Crine tegis faciem cognosci nolo, sed heus tu
 Occupati caluo es ne teneat fugiens.

Que tibi iuncta comes? dicat tibi, dic rogo, que sis?
 Sum dea, cui nomen nec Cicero ipse dedit.

Sum dea, que facti, non factiq; exigo pennis.
 Nempe ut penitet, sic Menæcea uocor.

Tu modo dic quid agat tecum si quando uolui
 Hæc manet, hæc retinet, quos ego præterij.

Tu quoq; dum rogitas, dum percontando moraris,
 Elapsam dices me tibi de manibus.

Olet lucernam, LXXI
 Τὸν λύχνον ὄζει, id est: Lucernam olet. De re mediata,
 multoq; studio elucubrata. Inde dictū quod studio si ad lucer-
 nam uigilantes soleant laborare, si quid accuratius uelint ex-
 cudere, laetata olim in Demosthenē, illius ἐπινομήματα τὸν
 λύχνον ὄζει, id est: Enthymemata lucernam olere, quod
 omnia de scripto dicret, ac præmediatū domi. Vnde et il-
 lud de eodem celebratur elogium: quod plus olet, quam uini con-
 sumpserit. Erat enim abstemius et ὑπόκοπος; atq; extre-
 metiam senectæ ad lucernulam illam suam exercebatur.

Aristophanis & Cleantis lucerna, LXXII
 Aristophanis et Cleanthis abijt, propter insignem
 studij diligentiam in prouerbum abijt. Vt is ad Aristophanis
 et Cleanthis lucernā dicatur lucubrare: qui summo studio,
 exquisitāq; cura singula pensinat. V arro lib. de lingua Latina
 primo: Quod non solum ad Aristophanis lucernā, sed etiā ad
 Cleanthis lucubrum, nolui præterire: qui poetarum modo uer-
 ba, ut significant, expeditim. Opinor autem adagium sentire
 de Aristophane grammatico. Næq; sūma carui etiam Episte-
 ti lucernā, que post illius mortem magno are redempta est.
 Ceterum quod ait Iuuenalis.

Hæc ego nō uideram Venusina digna lucerna?
 Magis pertinet ad investigationē, quam ad lucubrationem.

De plastro loqui, LXXIII
 Libertas ueteris comædiae couisq; progressus est, ut non so-
 lum ciuū primates, uerum etiam deos nominatim excaret, id
 quod apparet ex Aristophane, qui in Pluto Iouem, Mercu-
 rium, Aesculapium, reliquosq; deos omnes conuulsiōe tra-
 ctat: Bacchum item in ranis, non admodū honorifice. Quo-
 niam autem apud proficos illos huiusmodi sibi libe in plastro
 agebantur, à uicarijs, ore fece collito, ne possent agnosci,
 qui magna licentia, in obuium quencq; disteria iaciebant, inde
 natum adagij: ὡς ὁ δὲ ἀμύθη λαβὴν, id est: Tanquam è
 plastro loqui de his qui palam ac libere comiciantur. Id no-
 tat Aristophanes in Nubibus, dicens: Ὁ μοι σκώψας οὐδὲ

ποιήσας ἄνθρωποι τρυφῶν ἀμύμονες οὗτοι. id est: Neme irriseris, neq; feceris que faciunt isti fece oblitii demones. Nisi malum hac referre ad cōsuetudinem, que posterioribus etiam seculis durauit apud Athenienses. Nā in festo, quod Leneum appellant mos erat poetas inter se cōterere, scriptis carminibus, ad risum conciliandū accommodatis, que scātes in plaustris pronuntiabāt, iniūcē sibi comicia dicentes. Sunt qui ad Eleusinia sacra, que magna uocatur, referūt, in quibus mulieres currū uehebāt: atq; interim dum uehētur ex more mutis cōicijs sese laceffebāt. Lucianus in Ione tragædo: ὡς δ' αὐμῶνρον οὐδ' ἐνός φειδερ, ἄλλ' ἄλλ' ἄλλ' ἀμύμονες παρρησιῶς ζεστ, ὧ μὲν πειθ' εἰκας, ὅς τ' αἰτ' Ὀδύσεος τε Δουκί. id est: Vt nulli decorum parci, uerū ē plastro libere loquitur, Corripiens simul insonē, pariterq; nocent. Obicit et Demosthenes Aeschini, quod in se ueluti de plastro dicēda et non dicēda prouidisset. Vnde hoc ipsum, ueteris comedie licentia, prorebij quiddam sapit. Diuus Hieronymus ad Rusticum monachum: Ego enim neminem nominabo, nec ueteris comœdie licentia, certas personas eligam, atq; perstringam. Allusit huc opinor, Aristophanes in equitibus: Οἷμοι σὺ δ' οὐδὲν ὄζ' ἀμαρτυροῦς λέγεις. id est, Heu mihi nihil tu loqueris ē plaustrario. Siquidem ἀμαρτυροὶ uocantur plaustrorum fabri.

Plaustra uocantur onusta. LXXVIII

Eodem allusit Lucianus, cum ait in Eunuchō: καὶ ἄλλας ἀμύμονες βλασφημιῶν κατακείνοσιν ἄλλήλων. id est: Quæ solida plaustra comicijs onusta, inter sese effundebāt. Loquitur de duobus philosophis inter sese cōiumentiose altercatis. Significat autē τῆς βολακίας tantū comiciōrū, quantum plastro positi uehi. Quæ quidem ipsa figura ad prouerbij naturā pertinet, cum dicemus, plaustra promissis onusta, et naues pollicitis onustas, pro maximis amplissimisq; promissis. Nā et ἀμαρτυροὶ, id est, plaustrarii, Græci uocāt magisifica, fistulosaq; ἢ plaustris ductio nomine. Alexis apud Athenæum libro nono detorsit in bonā partē, παρεδίκε τὴν τῶν πῶν, εἴτα πῶν φέρωμ' ἀγαθῶν ἢ ἀμαρτυροῦ, id est: Apposita mensa est, ac dein circumludit rerum bonarum plaustra.

Tollat te, qui non nouit. LXXV

Tollat te, qui non nouit. Si cuius dolos iam non ignotos esse nobis significabimus; neq; post hac posse ab illo falli, cōcinnē dicemus: Tollat te, qui non nouit. Refertur à Quintiliano libro sexto, Simile est, inquit, quod dicitur, ἴσσοι μίαι, et prouerbia opportune apta, ut de homine in aquā lapsō, ut alienaretur rogati: Tollat te, qui non nouit. Hæc Fabij uerba alioqui subobscura, uelut interpretatur Horatius in epistola 12, agens de sciara Plano, qui sponte sua sepe cadens tāquam crure fracto, miseratūs uocibus preterueniens implorabat, ut humo tolleretur. Peregrinus autē quispianc ad doli ignarus, si quando alienatus accessisset, à sciara ludibrio habebatur. Verū ubi iā illius simulatio plerisq; innotuisset, isq; aliquando crure uere fracto tolli precaretur; nemo subuenit, omnibus Planum solitos agere ludos arbitrantibus. Nimirum eueniat homini, quod Aristoteles dixisse ferunt, qui rogatus, quidnam licitificarent mendaces, hoc inquit, ut nec uera dicentibus habeatur fides. Versus Horatii sunt hi: Nec semel irrisus triuijs attollere curat Fractio crure Planum, licet illi ploramina mânt Lachryma, per sanctum dicat iuratus Ofirin. Credite, non ludo, crudelis tollite claudum. Quæ peregrinum iucunda rauca reclamat. Porro uocem hanc Planus, Aul. Gæl. lib. 16. cap. 7. cōmenco

rat inter urba iniusiata, quibus usus sit Mimus Laberius, aitq; significare sycophatam. Quamquam eodē nomine usus est M. Tullius, eodem significatu, in oratione, quā dixit pro Cluentio. Est autem dictio Græca τῶ λῶν. Significatq; tam erroneam, tum impostorem. Potest et hoc pacto efferri adanagium: Quære hospitem, aut quære peregrinum; quem admodum exiit Flaccus. Conueniet et in eos, à quibus aliquando sumus delusi, eaque experientia facti cautioret, minusq; creduli. Simile est illud Iuuenalis: Circat et fatuus non inuenit.

Oppedere, et oppedere contra tonitruum. LXXVI

Oppedere prouerbialiter, pro reclanare et contemnere reperimus usū patum. Horatius in sermonibus: Vni tu curas tuis Iudeis oppedere: Aristophanes in Plauto: καὶ φη' ωενίας ἄντα ποσὶς ἔμ'. Rursum in eadem alibi: καὶ φη' ωενίας καταποσὶς ἔμ'. id est: At pauperati oppedere tristi. Quod iam diuites facti paupertatem negligere possent. Idem in nubibus: καὶ ἐβλομαὶ ἀνταρωοσάσ' ἐμ' πῶς τὰς ἔξουτας. id est: Ac uolo contra tonitrua oppedere.

Verba sunt Strepsiadis adoratis nubes, et contemnens tonitrua Iouis. Interpres addit natū eæ artificio quodam in sce na representari solito, lapillis aut amphora, in usus quoddam eneum precipitatis, atq; ita tonitruū strepitum imitantibus, ut hoc sit uelut obstrepere tonitruis. E quidem, opinor, allusum, ad ueterum poppyssandi cōsuetudinē. Antiquis enim, cum fulguraret, poppyssinibus obstrepabant, id remedio fore rati, ne quid lederet fulgur. Aristophanes in Vespijs: κἄν ἄσ' ἔσω, ποττ' ἔσσιμ'. id est: Quod si fulgurarō poppyssant. Vnde quidam per iocum, ueluti perperam imitantes aliorum poppyssata, crepitum uentris edebant. Cyclops apud Euripidem in eiusdem nominis tragœdia, Iouis tonitruum contemnens, loquitur hoc pacto: Εἰ τ' ἐκαστῶν γῶλας ὄμοφορὰς, ὡπ' ἄλομ κερῶσ' ἰός ἔρον τῶσιν εἰς ἔμ' κτυπώωμ'. id est: Vbi lactis epotauerō amphoram, pepulum Quatio, Iouis ex pari tonitribus obstrepens.

In antro Trophonij uaticinatus est. LXXVII

Eἰς ἔξοψον μ' ἐμάτ' ἔθλ' αὐτ' id est: In Trophonij antro uaticinatus est. De homine uolentem tristi, tetricoq; propterea quod olim creditum est eū, qui in Trophonij specum descendisset postea nunquā uidere. Aristophanes in nubibus: ὡς δ' οὐδ' ἐγὼ εἶσο καταβείνωσ' ὡσ' ἄρ' εἰς ἔξοψον. id est: Vi uidelicet horruū

Haud aliter, ac fabius specum Trophonij. Porro historia de Trophonio uarie narratur à Græcis. Quidam aiunt hunc Trophonium in secandis saxis summū artificem fuisse, sanumq; subterraneū extraxisse, in Lebadea Bœotie regione, quod Trophonij uago cognominatū est, nimirum ab artifice. Dein qui sciscitantur oracula, in aditu specus federe solitos, nudos atq; inde statu quodā abripi: sub terram. Gestare autē secum placētis qualdam, quas lenaribus et serperibus occurrentibus obicerēt. Deinde percepto oraculo, rursus per altum biatū in summā terrā restitui. Alij narrat hoc pacto: Agamedes Stympheli, que est Arcadie pars, rex erat: is iocorum

is iocorum duxit Epicaestum, cuius filius erat Trophonius. In eius templatis mortales omnes artificii superabant, ac Delphicum templum extruendi receperant, atque in Helide aeternum quodammodo considerant Auges, ubi aurum suum reconderet: qui postea solina lapidis causidam commissa, quam in hoc ipsum reliquerant, noctu ingressi, pecuniam furari consueverunt, socio Geryone Agamedes germano, atque Epicaesthe filio. Quae res cum vehementer perplexi haberet Auges: forte fortuna accidit, ut Dedaalus Minocin fugiens ad eum diceret. Hinc exoratur Auges, ut arte quapiam fures hos inuestigaret. At Dedaalus, laqueos quosdam summo artificio constituit, quibus Agamedes captus est. Id conspiciens Trophonius non esse effugium, capite Agamedis amputato, ne posset agnoscel quis esset, una cum Geryone Orchomenon aufugit. Hos cum Auges, autore Dedaalo, persequeretur, et illic aufugeretur: alter nepe Geryon Athenas, ut testatur Callimachus in Arcadum: alter uero in Lebadian Bœotia regionem. Vbi parato sibi domicilio subterraneo per omne uitam perseverabat. Quo defuncto, vulgo creditur est illic certa reddi oracula, ac Trophonio perinde ut deo sacrificari ceptum. Quidam autem Agamedem et Trophonium, Dedaali opera suffragatos aufugisse, et Trophonio fugienti terram biatu diducam uinumque absoruisse, circa Lebadian. Aliquot post annis, cum Bœotici pestilentia laborarent, consultum oraculum respodit, Trophonij manus honorè habendam esse. At illi cum essent ignari, ubinam terrarum illius esset monumentum, apud indicio repererunt. Nam ubi eas conspicerent, et cano quodam subsatentes, coniecerant eum esse locum. Quare iustum est aliquè in id antrum demittere, qui rem exploraret. Quidam igitur ingressus, dios dracones obuios habuit: quibus obiectis offis mellitis, illis ius euasit. Unde et mos inoleuit, ut antrum Trophonij subitari, placentas aliquot secum deferant. Prus quàm aut subiret, certis diebus, ceremonijs prescriptis iustrabantur, pioe interim agentes: deinde sola sacra ornati descendebant, has alas manu gestantes, ut aiunt nonnulli, quo uim serpentium depellerent. M. Tullius Tusculanarum questionum libro primo, tradit Trophonium et Agamedem exarsificato templo Apollini Delphico uenerates deum laboris sui nec eadem petisse: nihil quidem certi, sed quod esset optimi homini: quibus Apollo se id daturum ostendit, post diem ab illo tertium, qui ut illicit mortui sunt reperi. Recetiores ita tradunt, Trophonium uerum quæpiam fuisse supra modum glorie famelicum, Empedocleique, simulacrum, extructo: sibi subterraneo domicilio oracula reddidisse: deinde ubi ille sume iterisset, genitum quendam in id imgrasfisse, atque oracula reddere precesse: post, super sitione mortuū plures in id antrum demississe sese, ac dies copulauerit fuisse comoratos. Quæ quidem Trophonij fabula mihi adeo uidetur similis est, quæ de Patricij antri, quæ est in Hybernia, fertur: ut altera ex altera nam credi possit. Tametsi non de sunt etiã hodie per multum, qui descendent: sed prius triuano aenit icuatio, ne capite sano ingrediantur. Qui descenderit, aut sibi ridedi libidine in omni uita adempta. Pluribus in comenariis de demonio Socratis, narrat a Timarchu quendam in Trophonij specu ingressum, postea quàm illuc redisset, prodigiosa dictu narrasse sibi uisa: non ab hoc, sed ab aliis, et aliis nonnullis Christianis in scriptis, de inuentione huius Trophonij. Meminit et Cicero lib. de natura deorum tertio, huius Trophonij. Meminit Herodotus in primo. Sed plurima de hoc negatione nugarum apud Philostratum Apollonius, uim meo iudicio dignis, qui non alia de re philosophari debuerit. Ridet locis aliquot Trophonium hunc Lucianus, adamantinis omnium superstitionum insecta-

tor: per cuius antrum et Menippus se iocatur ab inferis redidisse. Huius antri mentionem facit Euripides in Ione: *Τὸ θεῶν ἐν τῷ τροφῶνις φέρεται*: id est: *Quod ex Trophonij refertur oraculum?* Item in eadem: *Ἐκ τοῦ δ' ἐν τῷ τροφῶνις*: id est: *Templa adis Trophonij.*

Quæ nos de Trophonij antri retulimus, partim ex Aristophanis interprete, partim ex Zenodoto sumus mutuati.

Excubiarium causa canens. LXXXIII
Ἐξουβία ἐστὶν ὄψις, id est: *Excubiarium gratia canens.* Dicebatur olim in hominè uigilanti ac diligenti: inde ductum, quod excubiis agunt, canere consueuerunt, ut uel uigilanti tædium cantu soluet, uel ne interitum obdormiscat. Sic ait Strepshades in nubibus Aristophanis, male acceptus in schola Socratis: *Ἐξουβία τὰ θεήματα, Ἐξουβία ῥοιὰ, Ἐξουβία ψυχῆ, Ἐξουβία δ' ἐμῆς, Τὸ τοῦ ἐπι τοῦ κεκοίτης, Ἐξουβία ἐστὶν ἄλλως, Ἐξουβία ῥηρημια.* id est: *Cassi munnii, cassusque; color, Cassa est anima, cassæ soleæ, Hisque malis accedit et illud Dum canto uigil penè interij.* Effertur autem bisarian, parcemia, *Ἐξουβία ἐστὶν ὄψις ἐξουβία ὄψις.* Alludat ad hanc uocem *Ἐξουβία*, que significat cassum et inanam.

Sale emptum mancipium. LXXXIX
Ἀλώμενον ὄψις ἐξουβία ὄψις: id est: *Sale emptum mancipium.* In barbarum quæpiam, ac uile inuentionem olim dicebatur. Nam negotiatores olim in mediterranea salem importantes mancipia reportabant à barbaris. Et Thracie gæti quædam erat mos, mancipia sale comutare. Unde Comicus peculiariter: *Ἐξουβία ἔν-ῤῥακίς εἰ πρὸς ἔλδος ἡγοροσμίῃ.* id est: *Generosus est Thracæ sale redemptus scilicet.* Huiusmodi firmè referuntur à Zenodoto.

Salis onus unde uenerat, illuc abijt. LXXX
Ἀλώμει δὲ ἡφῆτ' ἐνδὲρ ἔλδερ ἐνδὲρ ἔλδ. id est: *Sal abijt illuc, unde demanauerat.* Senarius prouerbialis in eos, qui parta tueri nequeant. Aut in eos, quibus male parta, male differunt. Natum Adægium ab euentu, Negotiator quidam nauem onustum sale ueliebat, nauis dormitantibus influxu aque marine, sentina uehementer adauclata, et salem inuicium soluit ac corruptit, et nauem ipsam demersit: itaque quod ex aqua marina natum fuerat, nam hinc concreuit sal, in eadem denuo liquefactum est.

Salem uelens dormis. LXXXI
Ἐρτωρ ἔν-ἡβρις ἀδὰγιον ἐξουβία ἐνὲν νάτου, ἔλδερ ἐνὲν καὶ δ' ἐξουβία, id est: *Salem portans dormis.* Quadrabit in eum, qui in re periculo sua, socorditer, atque indiligenter agit, propterea quod sal influxu sentine facile corrumpitur.

Male parta, male dilabuntur. LXXXII
 Respondet superiori sententia, quod est in secunda Cicero nis Philippica: *Sed ut est, inquit, apud poetam, nescio quæ: Male parta, male dilabuntur.* Quod autem de autore dixit Tullius, est apud Plautum, in Poenulo: *Male partum: Male differit.* Festus Pompeius ex Neuo citat: *male parta, male dilabuntur.*

Qui sese non habet, Samum habere postulat. LXXXIII
Ὁς αὐτὸς αὐτοῦ οὐκ ἔχει ἑαυτοῦ δεῖνα, id est: *Qui ipse sese non habet, Samum capit.* In eos conuenit, qui impudenter quæpiam postulat, Aut qui minor a curat: maior uel negligens. Natum ex historia quæpiam cuius

meminit Plutarchus in apophthegmatis Laconicis, Atheniē ses urbe victori tradita, postulari, ut Sanū dimittat sibi relinqueret. Atq; is respondit ad hunc modum; Cui vestri sue ritis, tum alios habere postulat. Atq; hinc ducta parœmia: Ος οὐ τὴν αὐτὸν οὐκ ἔχει, ὁ αὐτὸν δίδει. id est: Qui senectipsum non habet, Sanum petit.

Occultæ musices, nullus respectus. LXXXVIII

Occultæ musices, nullus respectus. Græcis quondam celebratum adagium: cuius sensus est, quamvis egregias ingenij dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Quo uidetur alluisse Persius, cum ait:

Scribe tuum nihil est, nisi te scire hoc faciat alter.
 Exiat et in Hebræorum prouerbijs: ενπερ Εκκλησιαστικ. cap. xx. simile quiddā: Sapientie recondite et thesauri abstrusi, nullā esse utilitatem. Hoc nostrum refertur à Suetonio, in uita Neronis imperatoris, quē scribit imperatorie dignitatis oblitum, usq; adeo musices studiosum fuisse, ut non modo nihil omitteret eorum, quæ generis eius artifices, uel cōseruandæ, uel augendæ uocis gratia facitarent, uerum etiam in scenam prodire cōcupuerit: subinde inter familiares Græcum prouerbiū iactans: Occultæ musicæ nullum esse respectū. Vsurpat inde Aulus Gellius, libro noctū. xij. Nos, inquit, magister uerbum illud scilicet uetus: egyptiam musicam, quæ sit abscondita, eam esse nulli rei. Vsurpatur à Luciano in Harmonide. Οὐδὲ τί ἐστὶν ἄπορρητος φωνή Ἐραφῶν ἐστὶ μουσικῆς, id est: Nulla cū utilitas occultæ, quæ admodū quædam dicitur; et abstrusæ musices. Allusit huc haud dubie Ouerbio, cū ait: Tu licet et Thamyram superes, atq; Orpheæ cantus.

Non erit ignotæ gratia magna lyrae.

Sunt autem nonnulli mortales, qui uel natiuo quodam ingenij uitio, uel data etiam opera, quæ sciunt dissimulant, et alijs grauantur imperti re. His illud nonnquam uenire solet, ut pro indolis negligantur. His adhibendum quod Græci τυφλὸν πλῆθος appellat, id est, cæcas diuitias, reconditas opes et abstrusas. Ad hunc modum uocat Plutarchus cōpluribus locis, atq; item Lucianus.

Ficulus. LXXXV

Lignum ficulum ut fragile, atq; ad omnia firmè inutile, prouerbijs aliquot locum fecit. Nam ἀνὴρ ἐστὶ σὺνομος, id est, uirum ficulum appellat mollem atq; inutilem, ut Theocritus in Ergatinis, Μὰ τῆδ' οὐ μὲν τις ἔπτοι, σὺ κινὸν ἀνδρῶν, ἀπὸ λώπεο χ' οὐτος ὁ μωδός, id est: Ne quis præteritis dicat, ficulni homines sunt, Atq; hæc deperijt merces.

Schollastes admonet prouerbiū ductū à ligno ficus, inutili, fragili, et inualido, unde dictum est ficulum præ se ipsum pro inutili. Apud Aristophanem in fucis quidam interrogat, τί ἐστὶν ἡ σὺν, id est: Cuius ligni tui? Respondetur σὺνίνας, id est, ficulni. Quo loco monet interpres ex ficulo ligno fiani existere acerrimum, ac molestissimum. Apud eundem in Pluto Sycophanes imitatur, si quem naclus esset sue sortis uirum si culnum: idcirco inuitiam. Εἰς δὲ σὺν γομὸν λαβωτὶνά ἐστι σὺνομος, id est: Si quempiam nanciscar eualem uirum iugi, atq; ficulum. Rursum apud eundem in eadem fabula: Καὶ σὺνομος τὸν ἰχθυὸν τῶτον δέω, Ἐγὼ ποίησα, τὴν μορφοὶ δὲ τὸν ἀλκυον. id est: Ficulum ego hercle, ac præpotentem istum deum Compulero pœnas hoc die dependere.

Ficulum deum appellans imbecillum, ac nullarum uirium, Huc allusit Horatius, cum Priapum ita loquentem facit:

Olim truncus erā ficulus, inutile lignū. Ac paulo post: Papedi diffisa nate ficus.

Ficulanā mētem dixit Lucianus ἐν τῷ πρῶτῳ τῶν ἀπομεινῶν τῶν. Καὶ τὴν μὲν ἔχωρ Ἐσὺνίνας γινώσκω, id est: Claudā habes ac ficulanā mentē. Eodē respicit Alexander Pseudomantis libros Epicuri, ligni exarēs ficulus, nullius præcij philosophum significans. Et σὺκίνας ἐπιχειρεῖα, id est, ficulnū auxilium: pro inualido atq; inutili. Aristophanes in Arlistratis, Ος ἔρ ἐρ κῆρ σὺκίνας ἐπιχειρεῖα. id est:

Qui nobis erit ficulum auxilium.

Et σὺκίνας μάχηρα, id est: Ficulanā machera, pro calumnia. Et σὺκίνας νοῦς, id est: Ficulanā nauis, pro uili, minimi præcij nauicula. Diuersa figura dixit Theocritus in Aitæ χυθῶσει οὐ δόλου ἀνδρῶν, id est: auri quondam uiri. Itē præsidium sacrum, et anchora sacra, et robur adamantinum.

Lupulium priores uiderūt. LXXXVI

Lupi illi priores uiderūt. In γαυῖν dicitur, et cui uox repete sit adæpta. Festinus dicitur in eos, qui metu alicuius obitice scūt, alioqui feroces. Vergilius in Ecloga, cui titulus Mæris: Vox quoq; Mærim

Iam fugit ipsa, lupi Mærim uidere priores. Seruius admonet phisicos autores esse, in se eam uim lupis, ut si quem hominem priores uiderint, ei uocem adimāt. Neq; desunt philosophi, qui huius rei causam reddere conantur. Socrates apud Platonem libro de republica primo, rem ad allegoriam uertit, dicens Thrasymachum sibi uocem adempturum fuisse, ni forte fortuna, prior illum conperisset.

Καὶ ἐγὼ, inquit, ἀκούσας δὲ τῆς λαλῆρας, Ἐπεστέλετῶν αὐτῶν ἐρεθισμῶν, καὶ μοι θοῶς, ἔι μὰ πρόπερος ἔωσάν κ' αὐτῶν, ἢ ἐκ γ' Ἐμῆ, ἀρῶν Ἐμ' ἄρ γενεῶν.

Theocritus in Idyllo z.

Ὁὐ φθῆξῃ, λακὸν εἶδεσθ. id est:

Aedere non poteris uocem, lupus est tibi iusiu:

Illud interim obseruatione dignum, Theocritum uertisse sententiam, cum negat eū proloqui posse: nō quia lupi sit iusiu, sed qui lupum uiderit. Sed allusit dicitur ad prouerbiū Theocritus, cū significaret riuale conperisset, cui nomē erat Lupus.

Quæcūque in somnio uidetur. LXXXVII

Ὅσα ἐν δνειῶν βλῆτες, id est: Quæcūq; per somnium uides. De notis immo dicis dicitur. Nam quicquid operis, id somniare contingit quibuslibet, sicuti Mycillus ille Lucianicus diutem se ac præpotentem somniat. Apud Theocritum piscator somniat areum piscem. Et in infime sortis homines nonnquam reginam coniugium somniat.

Pastor quidam apud Theocritum in Ecloga nona: Ἐχω δὲ πὺν βῆσ' ἐν δνειῶν φαίνοντ', ποδάσ' ἄλλ' οἷς ποδάσ' δὲ χιμαίρας; id est: Possideo quæcūque; solent sub nocte uideri

In somnis, uim magnam omnium multarūq; capellas. Interpres admonet proferri hūc in modum, Ὅσα ἐν δνειῶν φεῖν, id est: Ferre quicquid in somnio uidetur. Citat et uersum Homericum:

Ὅδ' εἰμοὶ τόσσα θ' οἷα, ὅσα Λεῦδοντ' ὄνειροι. id est:

Nec mihi si tantum dederis quam multa sopitis Somnia uana ferunt.

Bona Porfena. LXXXVIII

Bona Porfena dicebantur, quæ uelut ab hostibus erepta paruo uenient. Eam appellationem Liuius scribit ad sua usq; ætatem durasse: putatq; inde natam, quod in bello solent bona Porfene uenire Rome, eaq; consuetudo una cum titulo perseverarit et in pace. Vel, id quod est uero proximi, quod Porfena

Porfena descendens ab Ianiculo, ex foderis lege, castra opulenta, concilio ex propinquis ac fratribus Hetruriae artis comestatu, Romanis dono dedit, inopi tum urbe ab longinqua obsidione. Ea deinde ne populo immisso diriperent, hostiliter uenisse, bonaeq; Porfena appellata, gratiam muneris magis significante titulo, quam auctorem fortunae regiae. Fortasse non inepte dicitur in res, quae dono cuiuspiam, aut fortunae commoditate citra nostram operam contingunt. Nam Linius non indicat usum adagij.

Leonina societas.

LXXXIX

Leonina societas est, cum omne commo dum ad unum aliquem redit, reliquis si fraudatis, qualis firmè solet esse, cum regibus, aut praepotentibus plebeie fortis hominibus. Extat in Pandectis, in quibus ex Vlpiano refertur Aristo Casium respondisse, societatem talem eorum non posse, ut alter lucrum tantum, alter dampnum sentiret, et hanc societatem leoninam solum appellare. Ceterum Castaniam appellationem, hanc dubium prouerbialem, ex Aesopio Graeci apologo natam apparet, qui talis circumscribitur. Leo, asinus, et uulpes, societatem inuenerat, ut quod uenerat cepissent, id in commune partirent. Praedam tibi erant nati, leo iubet ut asinus partiatior. Ille ut est solidus, in tres aequas portiones distribuit. Quae gratia mox indignatus leo, quod ceteris aequaretur, asinum adortus dilanant. Refugit uulpes, eam de integro partiri iubet: illa totam firmè praedam leoni attribuit, sibi nix pauca quaedam seruans. Leo comprobata distributione rogat, quis nam illam artem partien di docasset. Et uulpes: Calamitas, inquit, asini.

Extripode.

XC

Τὰ ἐν τῷ τρίποδι, id est, Ex tripode dicta. Dicitur solum de ijs, quae uehementer uera, atq; indubitata uideri uoluntus. Effertur uarie adagium, ἐὶς τὸν τρίποδον, id est: Tāquam ex tripode dicta, τὸ δὲ ἐκ τριπόδου, id est: Haec ex tripode dicta, id est, certissima peride, quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tradunt autē a tripode, uel Delphica, uel Pythia. Nam haec duo oracula quondam iunnam fidem apud mores les obtinuerūt. De Pythio testatur Strabo libro Geographiae nono, fuisse quondam celebratissimum, idq; liquere thesauris ingentibus imbi cōstruātis, in quo sacre inferebatur pecuniae, tum operibus praesentissimorum artificum. Deinde ludis Pythijs illic celebratis, deniq; innumerabilibus oraculis, quae nā data literis extarent. Tripodem ita describit, Autores, inquit, certi memorant, diuinum ipsum domicilium, profundam et curuam esse speculam, non admodū lato patentem ore. Atq; hinc auram reddi, sacro efflante numine. Excelsum aut ostio imminere tripodem, quem simul atq; Pythia uates inscenderit, hausto diuinationis spiritu, responsa edere, partim metro, partim oratione libera. Comicus: Non Apollinis magis uerum atq; hoc respōsum est. Plato libro de legibus, xij. Ne si Pythius quidē affirmauerit, quin ille quoq; figor et prouerbium respiciunt: Quicquid dixerit, oraculum uideri uult. Quocquid dixerit, lege esset uult, et Stoicorum δόγματα, id est, decreta. Et quod apud Plinium de medicis ait Cato: Et hoc puta uatem dixisse, id est, ex ista uersion fore, quod dixi. Iste Plinius alibi: Vinantq; salsum hoc, et non a uate dictū, quamplurimi iudicent. Et Plutarchus in commentario de digno sermō adulatorē ab amico. Εἶτ' ἀπόδοσ' ὅτι ἀρ' εἶπα, ἔχω μὲρ ἐλάφονα φάσας, ὃ γ' ὠμίωλον ἔσπεον, id est: Cum is auditu quocquid dictū fuerit, ita dicitur, ut excidit met se oraculi accepisse, nō sentit. Ceterū ab his nōnihil diuersa sunt, quae Athenaeus secundo Dipsopohystarū libro cōme-

morat, nempe in Bacchi certaminibus praemū fuisse tripodē, atq; ob id qui uera dicerent uulgo de tripode loqui. Tripodē autem fuisse lebetē, tribus sulū pedibus. Huius duo erant generā: alterū Apollinis, ob ueritatē et aculeorū; alterū Bacchi, in quo unum miscebatur, quod ebriy uera loquantur.

Folium Sibyllae.

XCI

Folium Sibyllae, apud Latinos eadē uim obtinet. Inuenalis: Credite me uobis filium recitare Sibyllae. id est, rem indubitata m. Aristophanes in pace: Οἱ μετέχοντες τῶτων, οὐ γὰρ ταυτ' εἶπε σὺ βλά, id est: Haud equidem agnosco, neq; enim canit ista Sibylla. Ductū adagij a Cumana Sibylla, cuius oracula cū primis celeberrima. Huic autē mos erat, ut testatur M. Varro, si palmarū folijs oracula scribere. Quae secus Vergilii, in tertio Aeneidos: Insanam uatem aspicias, quae rupe sub ima Fata canit, folijsq; notas et nomina mandat. Quocumq; in folijs de scripsit carmina uirgo, Digerit in numerum, atq; ab ordine seculi quit. Illa manet immota locis, neq; ab ordine cedūt. Itē in sexto: Folijs ne tantum carmina manda, Ne turbata uolent rapidis laubria uentis.

Frater uiro adfit.

XCII

Ἀδελφὸς ἀνδρὶ προσεῖται, id est: Frater uiro adfit. De fido auxilio dicit solum, propterea quod in rebus periculosis uix unquā frater solet fratri deesse. Apud Platonem secūdo de re publica libro, Adimantus Gilaconis aduersus Socrate dispertantis partes excipiens: Nondum, inquit, Socrates satis hac de re dissertum. Cur ita? Nempe quā id nondum est dictum, quod maxime dictum oportuit. Tum Socrates, οὐδ' ἔρ βλα γ' ὠμίωλον, ἀδελφὸς ἀνδρὶ προσεῖται, id est: Igitur frater adfesto uiro, ut habet prouerbiū: quare tu, si quid hic praetermisit, adiuua. Idem ex Homero sumptū adagium, testatur in Protagora, ubi Socrates Prodicum aduocans, ut Simoniadem eius die ciuitatis hominē, a Protagore adumnata tucator: Videor equidem, inquit, aduocare te, quem admodum ait Homerus, Scamandram ab Achille obfessum, Simōntem aduocasse: φίλε κασίγνητε, δέϊναι ὡς ἕως ἀμφοτέρωϊσι τῶν καλῶν, id est:

Frater amice, hominis pariter compefere uires

Ambo huius Iudeanis. Est autem is locus in Iliados φ. Rufum Iliados χ. Similiter Hector tam impar Achilli Deiphobum fratrem inuocat, uti ferat supplicia:

Διφροβὸρ δ' ἐκάλει λαβὼ κασιπ' α μακαρ' ἀρ' αὐτός. id est:

Deiphobum fratrem intento clamore uocabat. A quo cum desisteret, diem fatalē adfeso intellexit. Plutarchus in uita Caesaris refert, Caesarem Caesare retinente gladium, fratris auxilium, ad hunc modum implorasse, idq; uerbis Graecis, ἀδελφὸ βοήθη.

Ne temere Abydum.

XCIII

Μὴ εἰς τὸν πύλον αἰὲν ὄψαιδ' est: Ne temere Abydum, sibi ueniendi nauigēs. Ne quod graue periculum facili perias, sine causa idonea. Veluti si quis adueniat, ne se facile cōiiciat aliquis in aulam principis, quod ea res non omnibus feliciter cedat, aut ne compositio nibus temulentis admisceat sese, quod serē nō cōtingat abire sine malo. Aut ne poetarū attingat literas, quod annos complurium solcat corrumpere. Na periculo sa erat in Abydum nauigatio, propter fretum seuat, atq; spēruum: in quo perijt Leander amasius Herus: qui quidē haud scio, an prouerbij praebuerit occasionem. Male audiebāt a gens, quod calumniatrix esset, ut intelligas ea gratis non esse titulum.

titum illic uersari. Meminit adagij Stephanus & Suidas.

Vna hirundo non facit uicem. XCIIII

Μία χελιδὼν οὐ ποιεῖ, id est: Una hirundo non efficit uicem, hoc est, unus dies non sat est ad parandam uirtutē, aut eruditionem. Aut non unum aliquod beneficium, benedictumue sufficit ad hoc, ut uiri boni, aut boni oratoris cognominem promerearis: plus inis enim uirtutibus carere cōstat. Aut ut certum aliquid cognoscas, non satis est unica cōiectura. Quod si permulta conueniant, tum deniq; probabilis fuerit cōiectura. Siquidem fieri potest, ut una quepiam hirundo casu matarius appareat. Sumptum ab hirundinis natura, que ueris est mancia, nam hyeme deuolat. Vnde Horatius: Zephyris & hirundine prima. De primo uere sentiens.

Aristoteles libro moralium primo, τὸ ζῴον οὐτὲ μίαν χελιδῶνα ποιεῖ, οὐτὲ μίαν ἡμέραν, id est: Ver enim nec una hirundo facit, nec unus dies. Et beatum eodem modo felicemque nec unus dies, nec breue efficit tempus. Aristophanes in auitibus: Δεῖ δὲ τοῖς οὐκ ὀλίγων χελιδόνων. id est: Multa uidetur opus habere hirundine.

Interpres indicat allusum ad prouerbium, quod modo retulimus, μία χελιδὼν οὐ ποιεῖ. Huic affine uidetur illud Sophocleon in Antigona: Πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ' ἢ τις ἀνδρῶν ἑστ' ἐνός. id est: Namq; unus que sit uiri, haud est ciuitas. Etenim quemadmodum una hirundo non facit uerita nec unus homo facit ciuitatem, nec unus nemiuis diuitem.

Da mihi mutuum testimonium. XCV

Δάμετόν μοι μωστῆρέων, id est: Da mihi mutuum testimonium, hoc est, da mihi tuū testimonium, recepturū titidem meū, si quādo desiderabis. In eos recte iaciendū, qui se mutua ratione laudant, ac predicant: aut qui mutuo studio sibi inuicem suffragantur: aut qui ad gratiam testificantur, neglecta religione. M. Tullius pro L. Flacco, repudiās, eleuās; Graecorum testiam fidem: Verumtamen, inquit, hoc dico de toto genere Graecorum. Tribuo uel literas, do mularum artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam. Deinde si qua sibi alia iununt, non repugno. Testimoniorū religioē, & fidem nūquam ista natio coluit: totiusq; huiusce rei, que sit uis, que autoritas, quod pondus, ignorant. Vnde illud est: Da mihi testimonium mutuum: Non Gallorum, non Hispanorum putatur. Totū istud Graecorum est, ut etiam qui Græce nesciunt, hoc quibus uerbis à Grecis dici solet, sciant. Quibus ex uerbis M. Tullij satis liquet adagium hoc, etate illa multo fuisse tritissimum.

Mutuum muli scabunt. XCVI

Mutuum muli scabunt, Vbi improbi, atq; illaudati se uicissim mirantur, ac predicant. Translatum à mulis, qui sicuti reliqua iumenta, se inuicem dentibus scabere solent. Citatur hic titulus: Mutuum muli scabunt, à Nonio Marcello inter reliquos Menippearū titulos M. Varronis, mirum ni prouerbialis. Asponius in altera præstatione monosyllaborum: Sed ut quod per adagione cōcipimus, prouerbio finiamus, mutuo muli scabunt. Meminit huius & Varro libro de lingua Latina tertio. Quāquam is locus est fœdissimi deprauatus, nō temporum modo culpa, uerum etiā impressorum cum istorum uulgæribus: quibus hoc uice propositum uidetur, ut omnes bonos libros radicibus exinguant. Sic aut legitur: Amica Philoptorus, eius qui senex puerum dicit possum, puella possum. Sic fiet mutuan mulinam. Arbitror legendam mutuum muli, ut subaudiatur scabunt. Symmachus in epistola quadam: Mutuan,

inquit, scabere mulos, cui prouerbio ne uideat esse confinis, præconium uirtutum tuarum, proffo dente restringo. Nō uidetur autem adagium recte accipi posse, nisi malam in partē: ueluti si indoctum indoctus, deformem deformis, improbum improbus, uicissim laudaret. Cuiusmodi fabulam memorat Horatius de duobus fratribus, qui se mutuum scabebant: ac mutuo officio, alterum alter uicissim efferebant laudibus. Frater, inquit, erat à Rome, consulti hētor, ut alter Alterius sermone necros audiret honores.

Græchus ut hic illic feret, hic ut Mutius illi. Idem poetas in laudatos notans, qui tamen inuicem se recitantes audiebant, ac indoctos illi: De primo uere sentiens?

Discedo Alceus punctio illius, ille meo quis? Quis, nisi Callimachus?

Tradunt operas mutuas. XCVII

Huic confine est Terentianum illud ex Phormione: Tradunt operas mutuas. De adulterantibus, qui se uicissim in peccatis defendent. Translatum uidetur ab agricolis uicinis, qui mutuan inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, qui mutua nonnumquam utuntur operas: maxime fabri ætarij.

Senes mutuum fricant. XCVIII

Huc perinet & iocus ille in prouerbium uerfus, de senibus mutuo se fricantibus. Narrat autem fabulam Aelius Spartianus in Adriani imperatoris uita. Is Adrianus in balneo ueteranum quempiam serualis penuria, sef marmoribus affricatē conspicatus, eū & serualis aliquot, & sumptibus donatus. Quod reliqui ueterani felicitate cessisse uidentes, cœperūt & ipsi complures sub oculis imperatoris sef marmoribus affricare, ut hoc modo principis elecerent benignitatem. At ille euocatis senibus, iussit ut alius alium uicissim defricarent, atq; ita pueris nihil opus fore. Is iocus postea in uulgi fabulā cecit. Celebratur & Scipionis Æmilianii apophthegma: Inuenta quod manibus carent, alieno egere frictu, Quo significatum est eos, qui res egregias gerere non possunt: egere præcone, quo famam sibi comparant.

Fricantem refricant. XCIX

Τὸ π ζιοντα ἀντιφρέει, id est: Scalpenter uicissim scalpe. Refertur à Diogeniam collectaneis. Par est, de merente bene, bene mereri, & officij offcio p̄sare. Suidas ab asinis metaphoran translatam existimat, inuicem morsicantibus, & in utraq; partem dici posse, qui se mutuis officijs adiuuant: aut qui se mutuis cōtumulis afficiunt. In quam sententiam celebratur & Mimus ille: non illeptidus, Seneca titulo, sed falso: Ab altero expectes, alteri quod feceris.

Aristides in communij defensione quatuor oratorum, τὸ π̄βεντα δ' ἀντιφρέει τοῖς ὄνοις ἡ ἀπορία Διπ̄τῶ Διδασκ. ἡ βολὰ δὲ κάρ τοῖς λέξασι μὲλλον, ἡ τοῖς ὄνοις ἐκάζερον φάσει, ἂρ ὀμπρὶ αὐ, id est: Scalpenter inuicem scalpere, etiam a finis uelicit tribuit prouerbium. Porro Periclem cum leonibus magis, quā cum asinis esse conferendum dixerint Homericū. Huc peritine illud, χεῖρ ἕρξα νῆε, id est: Manus manum lauat. Quod citat in Axiocho Plato, Διὰ παντός δὲ δὲ π̄βεντῶ αὐτῶ φρονῖ μ δ' ἐπιχέμεσφορ. Α δὲ χεῖρ πῶ χεῖρα νῆε, Δὸς τὶ νογῖ λάβε τὶ. id est: Ablat manum manus, da aliquid, & aliquid accipe. Quod idem alio loco citauimus, sed alter mendojum exemplar secuit, cum Græcus Plato nondum esset ad manum, quē consilere possentus. Cuius re uisum est commune facere telio rem, ne quis hoc nomine mihi calumniam fruat, quod uenero Platonis scriptor am inuenterim. Quāntum autē ad sententiā pertinet,

Negry quidem. III

Μηδὲ γὰρ φθέρηται, id est: Ne gry quidem loquitur, hyperbole item proterbialis apud Græcos pro eo quod est, ne tantulum quidem. Nam Gry, minimum quiddam significat, aut sordes inguinarum rem uide licet uulsiſsimam, aut uocem suillam, quam edere solent ij, qui grauatior sermone respondere, aut nomisſima minutisſimum. Aristophanes in Plauto:

καὶ με προσβιάσεται, καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένης δὲ ἄπαυ, οὐδὲ γὰρ. id est: Neq; in ſubigit ſimul.

Atq; interim rogatus, hæc quid ſibi uelint, Proſum nihil reſpondet, ac ne gry quidem, Hinc et uerbum deductum γυρῶ. Idē in eadē fabula. γυρῶ δὲ ἡγοῖ τοῦ λαττοῦ ἢ κατ' ἐγχευεται; id est: Gramine uero audetis etiam perdidit?

Philostatus in uita Apollonij. οὐδ' αὖ μὲ ἐφ' ἐγχετο, οὐδ' ἔπ' ἄνδρα γυρῶ, id est: Haudquaquam locutus est, neque adduci potuit, ut uel hisceret. Huius uocis usus admodum frequens est apud Aristophanem.

Pili non facio. IIII

Est Latins hæc similis hyperbole: Non facio pili, Ne pilo quidem melior, cum minimum quiddam momenti significat. Catullus:

Non facient pili cohortem.

Cicero ad fratrem. Ego enim ne pilo quidem minus te amabo. Idem: interea et Cappadocia, ne pilum quidem. Tameſi in uulgatis exemplaribus pileum hoc loco scriptum est. Quod quidem adagium etiam his temporibus nulli nō est in ore. Pili uilitas etiam Græcis in proterbio fuit. Vnde ἄξιον ἔχεις, id est, dignus pilo, in hominē nihil. Quod durior erit translatio, hoc ueniſſior. Nam pili non facio, præter hyperbolen, nihil penē habet figuræ. At ne pilo quidem doctior: Ne pilo quidem inuicundior: Ne pilo quidem honoratior, atq; id genus orationes, quoniam paulo longius recedunt à simplici sermone, plusculum accipiunt gratiæ.

Nauci non facio. V

Nauci esse, et naucifacere, pro eo, quod est nihil esse, et nihil facere sepiculæ apud Plautum reperitur. Quæ autem naucus significat, seruus quidam Plautinus, cum ea uoce esset usus, tamen scire se negat. Plautus: Qui homo timidus erit, in rebus dubijs, naucus non erit. Gramatici quidam, inter quos Pompeius Festus, quænt naucus significare nucis putamen, aut oleæ nucleum, aut eam membranam, quæ usitur in medio nucis iuglandis interſita; deniq; rei cuiusuis putamen, quod Græci ἄξιον μιν, naucus uocant existimant. Quidam à uoce Græca deducunt uocem; quod declarat pellem caprinam. Sunt et aliæ de naucis sententiæ, quas qui uolet cognoscere, legat Festum, in dictione Nacæ.

Floci non facio, aut flocci facio. VI

Eadem ratione dictum est: Floccifacere, et ne flocci quidem facere, pro eo, quod est, ne tantulum quidem facere. Est autem floccus particula lanæ, quæ inutilis à uellere diuellitur, atq; euolat, aut certe simile quiddam nullius momenti. Exemplum passim apud autores obuia sunt, ut non uideatur operæ precium hoc inculcare loco.

Huius non facio. VII

Ad hanc formam pertinet illud Terentianū, ex Adelpis. Huius quicquid non faciā. Donatus admonet esse δ' ἐν τ' κ' οὐκ, id est, demonstrantis, aut floccum, aut stipulam, aut summum digitum, aut huiusmodi quæpiam. Athenæus lib. xij. prodidit, Sardanapali statuiam ipsius monumento impositam, hoc

gestu digitorum, ut significaret res humanas omnes prorsus esse cōuenendas, ac ne digitulum quidem crepitum dignas.

Vitiosa nuce non emam. VIII

Apud Plautum est in Milite: Vitam tuam uitiosa nuce non emam, pro eo, quod est, ne minimo quidem. Et uulgo dicimus cassa nuce non emam, et putamine nucis non emam.

Aristophanes in pace:

Ὅν ἂν ἄνθρωπος μὴ οὐδ' ἄν ἔχῃ, ὁ μὲν ἄν. id est: Non emam nec micam quidem nuce.

Consimile his, quod legitur apud eundem Plautum, citante Festo: Non ego istud uerbum empſitem tui illutio. Nam hoc uerbo Latins: nihil rem significare solitus, quem admodum et Græci dicit, πωρολό. Rursum Butubata, qua uocē istus est Neuius, pro nugatorijs, autore Festo.

Ne teruncium quidem inſumpſit IX

Est aliquoties apud Ciceronē hyperbole teruncij, quod aparet esse genus minutisſimi nomisſimatis, ad Attici. Atq; etiā spero, toto anno imperij nostri, teruncium ſumptus in pronincia nullam fore. Plautus in captiui duo: Neq; ridiculos iam teruncij facit: quæ admodū Græci dicunt, ἡμιόβολιον, pro re uulsiſſima. Vtō teruncium à tribus uncijis dictum putat.

Homo trioboli. X

Itidem Plautus in pœnulo hominem trioboli dicit, pro nequissimo, planeq; nullius precij. A nummo minutisſimo. Consimili figuræ dicit Aristophanes in Vespijs pro uulibus uersibus, ἡχοῦντων ἑπ' ὀβ:.

Homo tresſis. XI

Consimili modo Perſus tressem agasonem appellat, contemptisſimum hominem. Idem: Et centum Græcos cario centesij licitor, id est, minimo. Tressem autem dicit noue, quasi tribus asibus æstimandum. Asis autem erat ærei nummuli genus, Persianum carmen sic habet in quinta Satyræ: Heu steriles ueri, quibus una quiritem Vertigo facit, hic Dana est: non tresſis agaso: Confine Hieronymianū illud: Quis te dupondio supputabat?

Dignus pilo. XII

ἄξιον ἔχεις, id est: illo digni, dicitur Græcis, nulla bona re digni, quod pilo nihil contemptus. Aristophanes in Ranis: Εἰ πώποτ' ἴδωμι δ' αὖτ' ἐδέλω τὸ δεινικένοιν, ἡκλειὰ ἄν' σὺν ἄξιον τ' ἔχεις. id est: Si quando ueni huc, emori sanē uolo, aut Si quid tuorum susudi, dignum pilo. Adagium commemoratur à Diogeniano.

Nec uno dignus. XIII

ἄξιον οὐ δὲ μόνῃ, ἡδὲ ἄξιον ἓνός, id est: Ne uno quidem dignus, et uno dignus, de uulsiſſimo. Translata metaphorā à iactū talorum, in quo μόνος, id est, unionis numerus infimus erat. Denum ubiq; in rationibus numerorum minimum quiddam est unio, ac ne numerus quidem, ut autumant philosophi. Ex aduerso, quem multi præcij significant, hunc πολλαὶ τινὸς ἄξιον, id est, multa re dignum, tria figura Græci dicunt, et τὸ σωριὸς ἄξιον, id est, quauis re dignum, et aduerso ολιγὰς ἄξιον, id est: paulo dignum, quem continentur. Gregarium autem est, ac plebecium, unius duntaxat hominis uice supputari. Proinde Homerus Iliados A. cum medici dignitate explicare uult ait: Ἰητροὺ γὰρ ὀνὲς πολλοῦ ἀντ' ἐῖθ' ὀλλοῦν. id est: Vnus homo medicus multus æquandus honore est.

Ad quod respexit Plato lib. de legibus quinto, οὐ μὴ γὰρ ἓνός, ὅ δὲ πολλοῦ ἀντ' ἐῖθ' ἔτερόν, id est: Nam hic quidem

quidem pro uno, ille pro pluribus alijs estimandus est. Ad hanc formam pertinent et ille rhetorum figura, cum aiunt unum aliquem sibi pro theatro esse, et unius cuiuspiam iudicium plus se facere, quam infinitae multitudinis.

Dignus obelisco.

XIIII

Αξιωματικός οβελισκος, id est. Dignus obelisco, dignus quovis honore. Summis enim viris eiusmodi columnae, ac pyramides erigebantur, magnificis inscriptis titulis, ut ingentes colossi, sic enim stupidi principes olimungi gaudebat. Tamen si pro verbum accipitur habet sententiam, propter a quod Aristarchus obeliscis ingulare se solitus, quae parum probaret. Memini huius praeter alios Suidas.

Aureus in Olympia statio.

XV

Quem summo premio dignum Graeci significanti, ei dicitur solent: Aureus in Olympia statuere. Lucianus in Pseudologisa, χρυσος φασιν εἰς ὀλυμπιακῶς σῶματι, id est: Aureus, ut ait, in Olympia statio. Quod si bonos id etatis praecipuus habetur, loco tam celebri, statum inter illis vestris viros habere. Huc allusit Vergilius, cum ait:

Si factura gregem suppleverit, aureus esto. Plato in Phaedro. ἰσοῦν ἑαυτῶν ἡδονῶν ἐκ τῶν ἰσομεγέθων ἐξ ἑαυτῶν ἀναδιδόντες. id est: Pollicor me statum aureū tibi aequalem Delphis collocaturum. Ibidem paulo post. ἴσους ἑαυτῶν κληδονῶν ἀνάδιδοντες ἀποδοῦναι. id est: Inter statuarum Cypselidarum monumenta, in Olympia sibi fecit statio. Inter pres fortissis χρυσὸν ἀγαθόν, legit, aut certe somniauit, ut qui verterit aureū. Porro reges Corinthi dicitur Cypselide a Cypselo qui pulsus Bacchidis ē Corintho, ibidem insperio est petitus, summasq; coegit divitias, cuius rei argumentum, inquit Strabo, τὸ ὀλυμπιακῶν ἀνάδιδον κληδονῶν σφραγιστῶν χρυσῶν ἀναθήκας ἐν μακρῶν. Allusit huc et Phylloscratus in Apollonii vita, καὶ ἐξ φανώσεσσι ἐξ ὀλυμπιακῶν, id est: coronabunt te in Olympia. Non dissimili figura dicit Persius, satyra secunda: Praecipui sunt, siq; illis aurea barba.

Quibusdam enim signis aurea barba consuevit addi.

Quavis re dignus.

XVI

Αξιωματικός τῶ πάντων, id est: Quavis re dignus. Refertur ab omnibus Graecorum adagiorum collectoribus. Vtitur Plato in Sophista. καὶ τοῖς ἄλλοῖς ὁμοῖον εἶναι αὐτῶν μακρῶν τιμῶν, τοῖς δὲ ἀξιοῖ τῶ πάντων, id est: Alijs identior nullare digni, alijs riosus quantavis. Similiter dicit Terentius: Homine quantavis pretij. Quoniam huius adagionis modo facta est mentio.

Dignus Argivo clypeo.

XVII

Αξιωματικός ἀργεῖο κλύπεο, id est: Dignus es Argivo clypeo. De generoso ac maiore in modum venerado, inde sumptu quod olim apud Argivos ex more pueri incorrupti, puriq; clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isq; hōnos erat illi etati, quifam quodam insituro decretus.

Dignum propter quod uadimonium dederatur.

XVIII

Vbirem maximi momenti volens significare, quaeq; uel quoniam disceptatio debeat expecti, dignam esse dicemus, cuius gratia uadimonij dederatur. Nā qui uadati sunt, nō nisi summo suo periculo abesse possint. Plinius secundus in praefatione naturalis historiae: Inscrptiones, inquit, propter quas uadimonij deseri possit, hoc est, quarū gratia omnia sunt posthabenda, uel maxime seria. Cōsimilis est forma, quasi pro aris factiq; dimittere, quā de vebara, seriāq; certant est. Nec dissimili schemate dicit Celsus, libro P. anā. sexto titu. de rei iū

dicatione, Laribus, sepulchrisq; autis carere. Finge, inquit, pauper qui si rediret id cogitar, Laribus, sepulchrisq; autis carendū habeat, sufficit tibi permitti tollere ex his rebus quae possis, dum ita ne deterior sis fundus, quam si initio nō foret edificatum.

In utramvis dormire aurem.

XIX

In utrauis dormire aurē, est animo ocioso, securo, uacuoq; esse. Terentius in H. cauto. Ademptū tibi iam fixo omnē metum, in aurē utrauis ociose ut dormias. Vtitur eo et Bassilius in epistola quadā, sed malā in partē, ita ut supinan securitatem intelligi uelit. Menāder in Phloio apud Gellium. Εἰς αὐμοφορέσων ἢ ἐπιλαρῶν ἢ μὲν ἀκωβὸν ἔσται, id est, In aurem utraq; quandoquidem dotata est cubet. Sic enim uertit nescio quis.

In dexteram aurem.

XX

Eodē sensu dicit Plinius in dexterā aurē. Ita enim scribit Romano suo: Nihi qd in dexterā aurē, fiducia me dormias, nō impune cessator, id est: nihil est, quod sis securus. Sic enim admonet medici, ut in primo somno, quod profundissimus esse consuevit, in aurē dextrā incumbamus. Cū exproferit redormire cupimus, in sinistra. Porro q leui somno uult uti, in neutram incumbit aurem, quo facilius expergetia.

Porrectis dormire pedibus.

XXI

Huic affine est illud, ἀποτοῖνον τὰ πόδε καδὸν εἶναι, id est: Porrectis pedibus dormire. Lucianus de mercede seruuitibus, καὶ τῶ τῶ δ ἢ τῶ τῶ εὐχῆς ἀποτοῖνον τὰ πόδε καδὸν εἶναι, id est: Iamq; tandem qd optari solet, obtigit, ut porrectis pedibus dormas. Ad eandē figurā pertinet, qd in Aristophanis Pluto dicit Mercutius, ἀναβάσων ἄνεργαζον, id est: Sublatis pedibus requiesco, et supinus per oclū. Et supinitatem, negligentiam, incogitantemq; significamus. Et conferre manus in Hebræorum prouerbijs, in ignaum. Paulum dormies, paululum dormitabis, paululum cōferes manus, ut dormias.

Naso suspendere.

XXII

Naso suspendere, est nasae ac subdole irridere. Plinius libro. xi. capite trigesimo septimo, docet a sive etatis hominibus nasum subdole irrisioni fuisse dicati: Nam apud ueteres auctores nihil huiusmodi legitur. Verba Plinij subscriptibus: Et alior homini tantum, quem noni mores, subdole irrisioni dicauer, nasus. Horatius in sermonibus: Naso suspendis admo. Idem alibi: Balatro suspendens omnia naso.

Persius de Horatio, qui nasre, tecteq; rideat. Callidus exterso populi suspendere naso. Idē alibi: Discet, sed ira cadat naso, rugosaq; lana. Non nisi uocatur, q docte norint alios irridere: Martialis: Non cuiusq; datū est habere nasum. Idem: Et pueri nasum Rhinocerotis habent. Idē riosum: Nasutus sis usq; licet, si demq; nasus. Persius: Rides ait, et nimis unctis Naribus indulges.

Græci simpliciter esse uerbo. ΜΑΥΚΗΤΗΣ ἔξ μ, ἀντὶ ΜΑΥΚΗΤΗΣ ἔξ μ, id est: Irrides ad uicium irridere, ἀπὸ τῶ ΜΑΥΚΗΤΗΣ, id est: naso. Castus ad Ciceronem, li. epistola ū familiarium. xy. Quosq; ubi ridiculo ac scōmatico dictorio Leseris, uelini tu histic ἀντὶ ΜΑΥΚΗΤΗΣ ἔσται id est, uicissim naso suspedere.

Dignus qui cū in tenebris nascos.

XXIII

Qui certissima esset fide, cū dignū dicebat, qui cū in tenebris micaretur. Cicero lib. officiorū iij. Hoc nōne est turpe dubitare philosophos, quae ne ueritū quidē dubitat, a quibus natum